

JAKI PARK ZAMIAST PLAŻY?

Raport z konsultacji społecznych dotyczących

Warszawa, 26 stycznia 2018 r.

Jednostka odpowiedzialna: Urząd Dzielnicy Wilanów m.st. Warszawy

Zespół badawczy: Małgorzata Denis, Ludwika Ignatowicz,

Maja Skibińska, Aleksandra Wiktorko-Rakoczy, Katarzyna Wala

SPIS TREŚCI

Kalendarium	3
Wstęp	5
Zespół badawczy	8
Promocja	9
Zespół konsultacyjny ds. realizacji centrum lokalnego	11
Cel i forma konsultacji społecznych	11
Podsumowanie informacji dotyczących konsultacji społecznych	24
Informacje szczegółowe dotyczące obszaru	25
Projekty z Budżetu Partycypacyjnego	43
Aktywni mieszkańcy oraz organizacje pozarządowe	49
Wyniki konsultacji społecznych	52
Zieleń i rekreacja	52
Zabudowa i usługi	73
Komunikacja	84
Charakter miejsca	107
Podsumowanie	123
Rekomendacje i wytyczne do konkursu	124
Chmury słów	140
Aneks - wykaz źródeł	149

KALENDARIUM

Konsultacje społeczne „Jaki park zamiast plaży?” trwały od 5 do 26 grudnia 2017 r. W tym czasie mieszkańcy Wilanowa mogli skorzystać z różnych form dialogu społecznego przedstawionych w poniższym kalendarium.

Spotkanie informacyjne – otwarcie procesu konsultacyjnego, Urząd Dzielnicy Wilanów

/5 grudnia 2017 r.

Terenowy punkt konsultacyjny zorganizowany w okolicy mostka Zakochanych, w godz. 10:00-18:00

/7 grudnia 2017 r.

Terenowy punkt konsultacyjny zorganizowany w okolicy Alto, w godz. 10:00-18:00

/9 grudnia 2017 r.

Spacer badawczy, w godz. 11:00-13:00, start spaceru z punktu konsultacyjnego

/9 grudnia 2017 r.

Warsztaty dla dorosłych i młodzieży, w godz. 10:00-13:00, Filia Centrum Kultury Wilanów, Alto Wilanów

/10 grudnia 2017 r.

Warsztaty dla dorosłych i dzieci, w godz. 18:00-21:00, Urząd Dzielnicy Wilanów

/12 grudnia 2017 r.

Możliwość składania pisemnych opinii i uwag na temat parku

/od 5 do 26 grudnia 2017 r.

Spotkanie podsumowujące – ostatni moment na zgłoszenie swojej opinii, Urząd Dzielnicy Wilanów

/11 stycznia 2018 r.

Wstęp

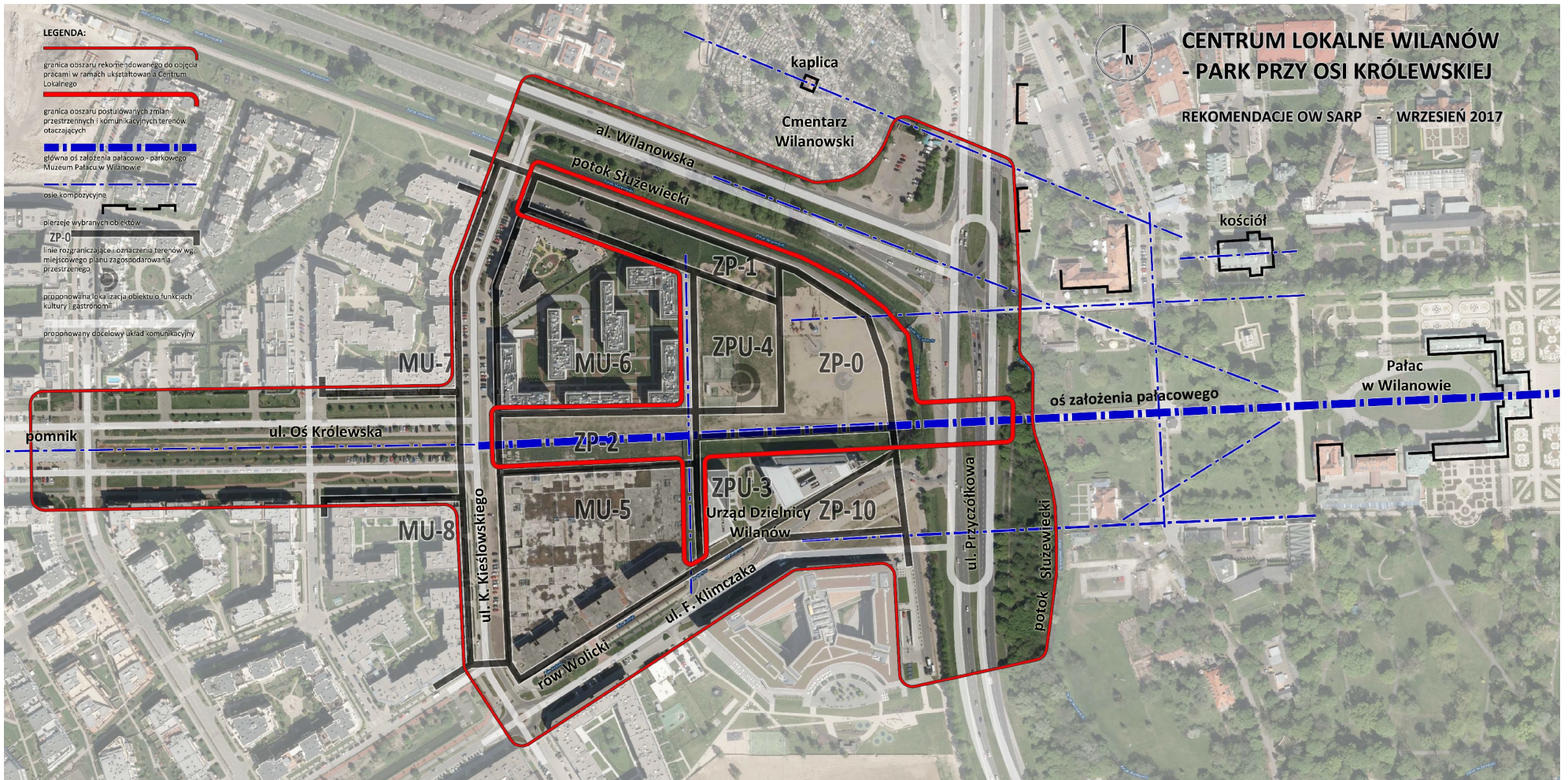
W ramach realizowanego ogólnowarszawskiego projektu „Warszawskie Centra Lokalne” teren u zbiegu alei Wilanowskiej i ulicy Przyczółkowej (dawna „plaża Wilanów”) został wytypowany jako miejsce z potencjałem do stworzenia przyjaznej, sąsiedzkiej przestrzeni publicznej. Obszar przeznaczony jest pod park o charakterze centrum lokalnego.

Obszar obejmuje dawne tereny plaży Wilanów, tereny w okolicy ratusza oraz fragment Osi Królewskiej.

Do 2016 r. na terenie rekreacyjnym funkcjonowała plaża Wilanów – miejsce rozrywki letniej. Miejsce to działało przez pięć lat. Można było tam spędzać czas na specjalnie nasypanym piasku, korzystając z pawilonu (w którym można było zakupić napoje oraz jedzenie), grając w siatkówkę plażową, oglądając filmy w kinie letnim. Teren ten przyciągał wiele osób również spoza Wilanowa. Pod koniec 2016 r. piach został usunięty, lecz pozostały miejsca: plac zabaw dla dzieci, psi park oraz siłownia plenerowa. W centralnym punkcie obszaru od ponad 16 lat wznosi się 7 metrowa rzeźba prezentująca buławę hetmańską (aut. Tadeusza Dębskiego). Miejsce to ma duży potencjał i jest wykorzystywane przez użytkowników różnych atrakcji, a ponadto graniczy z ważnymi terenami, m.in.: pałacem Wilanowskim i Miasteczkiem Wilanów.

Urząd Dzielnicy Wilanów stara się wykupić teren i stworzyć na nim przestrzeń służącą odpoczynkowi i rekreacji mieszkańców Wilanowa. W tym celu nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich (Oddział Warszawski SARP), które wesprze Urząd Dzielnicy w organizacji oraz przeprowadzeniu konkursu architektoniczno-urbanistyczny na koncepcję parku.

Konsultacje społeczne realizowane w grudniu 2017 r. są niezbędnym elementem procedury konkursowej, jednak mogą być wykorzystane również do innych celów. Wiedza zebrana podczas tego procesu może posłużyć zespołom architektonicznym startującym w konkursie jako kompendium informacji na temat potrzeb i wizji mieszkańców Wilanowa o parku na tym terenie. Dzięki czemu architekci będą mogli stworzyć koncepcje odpowiadające społeczności lokalnej. Dodatkowo Urząd Dzielnicy Wilanów będzie mieć rozeznanie na temat pomysłów mieszkańców dzielnicy względem tej przestrzeni, co może owocować w dostosowanych do potrzeb mieszkańców programach i perspektywach finansowych oraz powinno posłużyć jako materiał diagnozujący do tworzonego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Mieszkańcy natomiast mogą traktować raport jako zbiór informacji przydatnych w procesie składania wniosków do budżetu partycypacyjnego lub inicjatywy lokalnej.

➤ Obszar objęty konsultacjami społecznymi. Źródło: <http://konsultacje.um.warszawa.pl/konsultacja/jaki-park-zamiast-plazy-konsultacje-spoeczne-centrum-lokalnego-w-wilanowie>

Warto jeszcze na samym początku tego dokument przypomnieć definicję centrum lokalnego.

Centrum lokalne to miejsce, które:

- zawiera element powszechnie dostępnej przestrzeni publicznej,
- jest wielofunkcyjne (z możliwością wymienności funkcji w zależności np. od pory dnia czy roku),
- znajduje się w niewielkiej odległości od miejsc zamieszkania (10-15 min spacerem),
- służy wymianie: handlowej, intelektualnej, społecznej,
- ma program/ofertę dla różnych grup wiekowych i społecznych,
- łączy ludzi, buduje lokalną wspólnotę,
- ma przyjemną, ładną formę urbanistyczną,
- ma swój niepowtarzalny charakter, budujący lokalną tożsamość¹.

Realizacja konsultacji społecznych miała na celu zebranie od mieszkańców oraz użytkowników tej przestrzeni informacji o różnym charakterze, m.in. w zakresie oceny stanu istniejącego, potrzeb oraz pomysłów związanych z tą przestrzenią. Wyniki konsultacji społecznych posłużą jako społeczne wytyczne.

Projektując przestrzeń zgodnie z potrzebami mieszkańców można stworzyć park, który będzie przyjęty z satysfakcją przez społeczność lokalną. Dzięki temu stworzenie na tej przestrzeni centrum lokalnego, rozumianego jako miejsca integracji mieszkańców, będzie naturalnym procesem społecznym.

Istnieje ryzyko, w wypadku, kiedy głos społeczny zostanie pominięty w projektach, że powstanie przestrzeń, która może być nie satysfakcjonująca mieszkańców Wilanowa, którzy są aktywną i spójną w swoich potrzebach grupą mieszkańców Warszawy.

Raport przedstawia zbiór informacji zebranych podczas realizacji spotkania informacyjnego, warsztatów, spaceru badawczego, punktów konsultacyjnych oraz wiadomości e-mail. Mieszkańcy dzielili się z badaczami informacjami o tym, co się im podoba, co jest dla nich ważne, o czym należy pamiętać podczas tworzenia koncepcji tego miejsca. Opowiadali nam, co na tym terenie znajdowało się wcześniej, co stwarza problemy i bariery architektoniczne. W trakcie rozmów i analiz terenu mieszkańcy zgłaszali swoje pomysły i potrzeby związane z terenami objętymi konsultacjami społecznymi.

¹ za: <http://sarp.warszawa.pl/warsztaty-stare/warszawskie-centra-lokalne/>

Więcej informacji na temat procesu przeprowadzanego przez Miasto Stołeczne Warszawa wraz ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich (SARP) znajduje się w publikacji podsumowującej: <http://sarp.warszawa.pl/wordpress/wp-content/uploads/2015/11/CENTRA-LOKALNE-OW-SARP-2015-wersja-elektroniczna.pdf>.

Badacze pracowali zgodnie z poszanowaniem Uchwały Rady m.st. Warszawy w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy (z dnia 11 lipca 2013 r.).

Proces zbierania informacji na temat obszaru trwał 21 dni i był realizowany z wykorzystaniem różnych metod pracy. Ostatnią szansą na wypowiedzenie się było spotkanie podsumowujące, podczas którego badacze przedstawili wyniki konsultacji społecznych i robocze wytyczne społeczne, które poddano pod dyskusję.

Raport powinien być wykorzystany jako źródło informacji na temat wizji tego miejsca oczami mieszkańców Wilanowa.

W związku z tym zachęcamy do zapoznania się z treścią raportu:

- mieszkańców dzielnicy,
- pracowników Urzędu Dzielnicy Wilanów,
- architektów startujących w konkursie,
- planistów sporządzających miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- aktywistów, którzy będą chcieli w przyszłości realizować projekty z budżetu partycypacyjnego lub inicjatywy lokalnej.

Zespół badawczy

Zespół realizujący konsultacje społeczne składał się z badaczy o różnych umiejętnościach oraz specjalizacji. Interdyscyplinarny zespół zakłada analizę zebranych informacji, uwzględniając wiele dziedzin naukowych takich jak: architektura, architektura krajobrazu, antropologia, socjologia lub urbanistyka.

Skład zespołu:

- architekt, urbanista – Małgorzata Denis,
- architekci krajobrazu – Maja Skibińska, Aleksandra Wiktoro-Rakoczy,

- antropolog – Katarzyna Wala,
- socjolog – Ludwika Ignatowicz.

Rola zespołu badawczego:

- stworzenie społecznej diagnozy funkcjonowania obszaru (stan istniejący),
- zebranie potrzeb i pomysłów dot. obszaru opracowania,
- stworzenie społecznych wytycznych do konkursu.

Promocja

Działania promocyjne polegały na dotarciu do jak największej liczby mieszkańców Wilanowa. Promocja konsultacji społecznych została rozpoczęta 10 dni przed spotkaniem informacyjnym, które odbyło się 5 grudnia 2017 r. W tym celu stworzono plakat konsultacyjny, pocztówkę konsultacyjną, animację GIF, newsletter do aktywnych mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Materiały informacyjne były również dostępne w Internecie na stronach: konsultacje.um.warszawa.pl oraz Urzędu Dzielnicy Wilanów², jak również na odpowiadających im profilach na portalach społecznościowych.

Dystrybucją plakatów objęto obszar zabudowy mieszkalnej wraz z instytucjami znajdującymi się w ich sąsiedztwie:

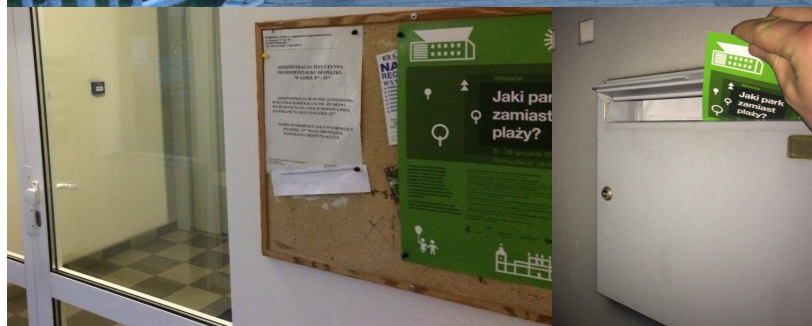
- Miasteczko Wilanów (w szczególności osiedle przylegające do terenu opracowania oraz osiedla wzdłuż Osi Królewskiej, szkoły, przedszkola, klubokawiarnie)
- zabudowa jednorodzinna oraz wielorodzinna Wilanowa Starego, Wilanowa Królewskiego.

Dystrybuowano plakaty w strefach wejść do budynków mieszkalnych (zabudowa wielorodzinna) oraz pocztówki konsultacyjne (zabudowa jednorodzinna). Ponadto pocztówki konsultacyjne wraz z plakatami dostarczono do szkół, przedszkoli, bibliotek, instytucji.

² www.wilanow.pl

Poproszono również aktywne stowarzyszenia i fundacje o wsparcie w promocji konsultacji społecznych. W tym miejscu chcielibyśmy bardzo podziękować za okazaną pomoc i życzliwość.

Po zakończeniu etapu konsultacji społecznych w Informatorze Wilanowskim pojawił się artykuł przypominający mieszkańcom o spotkaniu podsumowującym. Badacze wysłali również zaproszenia za pośrednictwem wiadomości e-mail do osób, które uczestniczyły w procesie konsultacji społecznych.

Zdjęcia z promocji (dystrybucja plakatów oraz ulotek)

Zespół konsultacyjny ds. realizacji centrum lokalnego

W ramach procesu konsultacyjnego na początku listopada 2017 r. został powołany zespół konsultacyjny ds. realizacji centrum lokalnego na terenie Dzielnicy Wilanów m.st. Warszawy w ramach projektu pilotażowego Warszawskie Centra Lokalne. W skład zespołu wchodziły osoby z Urzędu Dzielnicy Wilanów, Radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz Wilanowa oraz aktywni mieszkańcy.

Rola zespołu (zgodnie z uchwałą nr 565/IV/2017 z dn. 27.11.2017 r.):

- identyfikacja potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup interesariuszy względem projektowanego centrum lokalnego,
- promowanie, popularyzowanie i wspieranie procesu realizacji centrum lokalnego na terenie Dzielnicy Wilanów,
- uczestnictwo oraz zachęcanie społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych w ramach konsultacji społecznych,
- stanowienie głosu doradczego w procesie realizacji centrum lokalnego na terenie Dzielnicy Wilanów.

Cel i forma konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne na temat Wilanowskiego Centrum Lokalnego, planowanego na terenie dawnej plaży Wilanów, zostały przeprowadzone na zlecenie Urzędu Dzielnicy Wilanów w dniach 5-26 grudnia 2017 r.

Celem konsultacji społecznych było:

- zebranie od osób zainteresowanych tym tematem informacji na temat pomysłów, potrzeb, obaw związanych z tym przedsięwzięciem;
- analiza zebranych postulatów oraz stworzenie na ich bazie społecznych wytycznych służących jako dokument niezbędny do konkursu architektoniczno-urbanistycznego oraz realizacji innych działań związanych z tą przestrzenią.

Podczas rozmów badacze informowali mieszkańców o trwającej procedurze zakupu terenu dawnej plaży Wilanów oraz o planowanym konkursie architektoniczno-urbanistycznym na temat stworzenia parku.

Podczas konsultacji społecznych osoby zainteresowane tym tematem mogły wziąć udział w:

- spotkaniu informacyjnym,
- dwóch punktach konsultacyjnych,
- dwóch warsztatach.

Ponadto, przez cały czas trwania konsultacji społecznych, można było przelać swoją opinię drogą listowną bądź za pośrednictwem e-maila (parkwilanów@um.warszawa.pl). Natomiast wyniki konsultacji społecznych przedstawiono w trakcie spotkania informacyjnego.

Poniżej przedstawiamy dokładne zestawienie informacji na temat form konsultacji społecznych.

Spotkanie informacyjne

Spotkanie informacyjne odbyło się 5 grudnia 2017 r. w godzinach wieczornych w Urzędzie Dzielnicy Wilanów. Na spotkaniu byli obecni przedstawiciele Urzędu Dzielnicy Wilanów (zarząd, przedstawiciele wydziałów, radni), aktywni mieszkańcy (część osób reprezentowało również organizacje pozarządowe), osoby zainteresowane konkursem architektoniczno-urbanistycznym.

Spotkanie informacyjne składało się z trzech części:

- informacyjno-edukacyjnej,
- diagnostycznej, podczas której mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się lub zadania pytań badaczom lub przedstawicielom Urzędu Dzielnicy Wilanów,
- podsumowania spotkania.

W ramach części informacyjno-edukacyjnej przekazano zbiór najważniejszych informacji na temat obszaru objętego konsultacjami społecznymi. Przedstawiciele SARP zaprezentowali analizy oraz zbiór informacji na temat konkursu architektoniczno-urbanistycznego. Naczelnik wydziału architektury i budownictwa przedstawił informacje dotyczące stanu własności oraz informacje na temat planu miejscowego dla tego terenu. W spotkaniu wzięli udział również zaproszeni goście, którzy mieli swoje krótkie dziesięciominutowe wystąpienia. Pani Justyna Zdunek-Wielgołaska (Towarzystwo Urbanistów

Polskich) omówiła obszar objęty konsultacjami społecznymi z perspektywy urbanisty oraz osoby analizującej wartości przestrzenne terenu. Następnie Pani Anna Wieczorek (psycholog środowiskowy) przeanalizowała zagadnienie miejsca przyjaznego, zadając pytanie – jak stworzyć miejsce przyjazne na terenie parku? W prezentacji zastosowano trzy niezbędne elementy przestrzeni – magnesy³, kotwice⁴ i katalizatory⁵. Te określenia zapadły w pamięci osób biorących udział w spotkaniu. Prezentacja zainspirowała do dalszej dyskusji. Pan Maciej Żołnierczuk (architekt krajobrazu, pracownik Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie) wygłosił stanowisko Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, podkreślając wartości przestrzenne, historyczne oraz powiązania wynikające z lokalizacji pałacu w Wilanowie. Temat został też przeanalizowany z perspektywy ruchu turystów, którzy bardzo chętnie odwiedzają Wilanów⁶. Pani Luiza Przepiórska (lokalna animatorka działająca w ramach programu Stołeczni Lokalni) przedstawiła perspektywę mieszkańca Wilanowa oraz osoby zajmującej się pracą ze społecznością lokalną. Ostatnią osobą w tej części spotkania był Pan Mateusz Górnicki (mieszkaniec Miasteczka Wilanów, który w 2014 r. zgłosił projekt parku linearnego⁷ do Budżetu Partycypacyjnego).

Po tych wystąpieniach rozpoczęła się druga część spotkania, podczas której badacze chcieli poznać opinie mieszkańców dotyczące tematu konsultacji. W dyskusji wzięło udział 13 osób.

Poniżej przedstawiamy listę zagadnień poruszonych podczas spotkania informacyjnego:

- zdaniem autora rzeźby, buława powinna być wpisana w opracowanie parku;
- Młodzieżowa Rada Dzielnicy jest zainteresowana tematem konsultacji, ponieważ w okolicy brakuje przestrzeni dedykowanych młodym ludziom. Młode Radne przedstawiły pomysły młodych ludzi, m.in skatepark, food trucki, przestrzeń do aktywnej rekreacji, możliwość organizowania wydarzeń tematycznych, stworzenie przejścia dla pieszych łączącego Miasteczko Wilanów z terenami pałacu w Wilanowie;
- zwrócono uwagę, że podczas projektowania należy pamiętać o „wrażliwości na piękno”;
- zdaniem mieszkańców może powstać na terenie parku pawilon, jednak może on być niewielki. Powinien pełnić funkcję społeczną, np. biblioteki;

³ za: prezentacja – magnes to elementy fizyczne lub program, które przyciągają ludzi

⁴ za: prezentacja – kotwice to elementy fizyczne lub program, które sprawiają, że ludzie pozostają w miejscu

⁵ za: prezentacja – katalizatory to elementy fizyczne lub program, które prowokują ludzi do rozpoczęcia rozmowy

⁶ za: prezentacja – co roku pałac w Wilanowie odwiedza 3 mln 200 tys. osób

⁷ za: <http://teraz-wilanow.pl/park-linearny-w-miasteczku-wilanow/>

- zgłoszono obawę, że stworzenie skateparku w tym miejscu może „zabierać za dużo cennej przestrzeni, która powinna być przeznaczona na zieleni”;
- zgłoszono potrzebę korzystania z terenu w sposób swobodny, np. rozłożenie na trawie koca. Zdaniem mieszkańca to zieleni powinna pełnić funkcję (zaczerpnięte z wystąpienia Anny Wieczorek) magnesu, kotwicy i katalizatora;
- podczas projektowania należy pamiętać, że teren powinien pełnić funkcję integracyjną (również osób starszych);
- należy pamiętać o projektowaniu tego miejsca perspektywicznie. „Musimy wyobrazić sobie to miejsce za kilkanaście lat”, powiedział jeden z mieszkańców;
- stwierdzono, że ulica Przyczółkowa oraz aleja Wilanowska utrudniają swobodną rekreację, dlatego zasugerowano, że warto ruch samochodowy schować pod ziemię;
- stwierdzono, że należy „mieć powściągliwość z organizowaniu dużych imprez”;
- przedstawiciel grupy „Wilanowskie psy” stwierdził, że na terenie parku powinien pozostać wybieg dla psów (z możliwością jego powiększenia);
- stwierdzono, że na tym terenie niezbędna jest toaleta publiczna;
- park, zdaniem mieszkańca, „może stać się wizytówką Wilanowa”;
- zwrócono uwagę, że park powinien być miejscem dla wszystkich, a nie dla poszczególnych grup interesu;
- zwrócono uwagę, że Oś Królewska aktualnie składa się z trzech oddzielnych fragmentów, warto myśleć o tej przestrzeni jako jednej, spójnej;
- przedstawiciel Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oświadczył, że muzeum planuje otworzyć folwark, miejsce to może przyciągać mieszkańców i warto też o tym pamiętać podczas tworzenia koncepcji.

Ostatnim etapem tego spotkania było podsumowanie dyskusji oraz zaproszenie zebranych osób do udziału w innych formach konsultacji społecznych. Badacze poprosili również zebranych o pomoc w dotarciu z informacjami na temat konsultacji społecznych do osób, które mogą być zainteresowane tematem.

Spotkanie przebiegało w sposób dynamiczny, dyskusja była bardzo ciekawa i ważna. W spotkaniu udział wzięło ponad 26 osób (liczone są osoby, które wpisały się na listę, wiemy, że nie wszystkie obecne osoby wpisały się na ten dokument).

7 Zdjęcia ze spotkania informacyjnego

Punkty konsultacyjne

W trakcie konsultacji społecznych zrealizowano dwa punkty konsultacyjne w dwóch lokalizacjach:

- pierwszy z nich pojawił się w okolicy mostka Zakochanych na terenie dawnej plaży Wilanów,
- drugi punkt konsultacyjny zrealizowano w okolicy centrum handlowego i filii domu kultury Alto.

Badacze pracowali w punktach w sumie 16 godzin. Mimo trudnych warunków atmosferycznych punkty konsultacyjne cieszyły się dużym zainteresowaniem. W namiocie konsultacyjnym rozmawiając z badaczami mieszkańcy mogli swobodnie podzielić się swoimi pomysłami na temat konsultowanej przestrzeni. Badacze do pracy wykorzystywali zdjęcie lotnicze z zaznaczonymi granicami obszaru oraz uzupełniali kwestionariusze. Starano się poznać opinię na temat przestrzeni kompleksowo, analizując cztery przewodnie tematy:

- zieleń i rekreacja,
- zabudowa i usługi,
- komunikacja,
- charakter miejsca.

Badacze zaobserwowali, że w zależności od lokalizacji udało się poznać różne stanowiska osób. W punkcie konsultacyjnym znajdującym się na terenie obszaru opracowania rozmawiano z mieszkańcami dalszych terenów Wilanowa oraz innych dzielnic (Sadyba, Stegny). Udział wzięli również młodzi rodzice spacerujący z wózkami dziecięcymi, osoby uprawiające sporty (głównie osoby biegające), osoby spacerujące z psami. Do punktu konsultacyjnego przyszło również bardzo dużo mieszkańców sąsiednich domów. Natomiast w punkcie konsultacyjnym przy Alto rozmawiano tylko i wyłącznie z osobami mieszkającymi na terenie Miasteczka Wilanów (wypowiedziało się wiele osób mieszkających wzdłuż ulicy Osi Królewskiej).

Osoby, które odwiedzały punkty konsultacyjne mogły zostawić badaczom swój adres e-mail w celu informowania przez badaczy o dalszych etapach procesu konsultacji społecznych. Podczas rozmów mieszkańcy byli liczeni za pomocą klikera. W sumie w punktach wypowiedziało się ponad 300 osób.

➤ Zdjęcia z punktów konsultacyjnych

Spacer badawczy

Spacer badawczy zorganizowany był w sobotę. Miejscem zbiórki osób zainteresowanych tą formą konsultacji społecznych był punkt konsultacyjny przy centrum handlowym Alto. Spacer trwał dwie godziny. Badacze wraz z grupą mieszkańców przechodzili po wcześniej wyznaczonej trasie, dyskutując. Uzupełnieniem spaceru był kwestionariusz, który każdy uczestnik wypełniał indywidualnie. W trakcie przechadzki do grupy dołączyło jeszcze kilka osób, które już razem ze swoimi czworonogami kontynuowały badanie terenowe. Przestrzeń analizowano z wielu stron, uwzględniając również perspektywę dalszą (po drugiej stronie ulicy) oraz bliższą (będąc na terenie). Spacer zakończył się w Urzędzie Dzielnicy Wilanów, gdzie mieszkańcy dokończyli uzupełniać kwestionariusze.

W spacerze uczestniczyło 12 osób, głównie mieszkańcy budynków sąsiadujących z dawną plażą Wilanów oraz właściciele psów.

➤ Zdjęcia ze spaceru badawczego

Warsztaty

Warsztaty zorganizowano w dwóch terminach. Pierwsze warsztaty odbyły się w niedzielę w godzinach 10:00-13:00 w filii Centrum Kultury Alto. Drugi warsztat przeprowadzono w Urzędzie Dzielnicy Wilanów w godzinach 18:00-21:00. Ta forma konsultacji społecznych składała się z trzech części:

- edukacyjno-informacyjnej – badacze przedstawili cztery prezentacje na temat analizowanego terenu (zieleń i rekreacja, zabudowa i usługi, komunikacja, charakter miejsca);
- warsztatowej – aktywna praca mieszkańców przy czterech stołach tematycznych, na których mieszkańcy pracowali na dużych zdjęciach lotniczych obszaru (zieleń i rekreacja, zabudowa i usługi, komunikacja, charakter miejsca);
- podsumowania spotkania – prezentacja wyników pracy warsztatowej.

Podczas niedzielnego warsztatu badacze rozmawiali z mieszkańcami zabudowy sąsiadującej z terenem przeznaczonym pod park oraz z osobami udzielającymi się w Młodzieżowej Radzie Dzielnicy. Natomiast na warsztat zorganizowany w Urzędzie Dzielnicy Wilanów przyszło wielu aktywistów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, mieszkańców, studentów oraz osób zainteresowanych udziałem w konkursie architektoniczno-urbanistycznym.

W sumie w warsztatach wzięło udział 33 osób (dane dot. obecności oparte na liczbie osób, które podpisały się na liście obecności).

Zdjęcia z warsztatów

➤ Zdjęcia z warsztatów (fot. Maksymilian Chołuj)

Listy i e-maile

Od 5 do 26 grudnia 2017 r. osoby, które nie mogły przyjść na spotkanie informacyjne, warsztaty, spacer badawczy lub do punktów konsultacyjnych mogły wypowiedzieć się za pośrednictwem e-maila bądź listu zaadresowanego do Urzędu Dzielnicy Wilanów. Z możliwości napisania wiadomości e-mail skorzystało 118 osób. Do wielu wiadomości e-mail mieszkańcy dołączali również pisma, zdjęcia, broszury lub własne prace związane z obszarem opracowania.

Wiadomości przesłane na adres parkwilanów@um.warszawa.pl badacze podzielili na następujące podgrupy:

- indywidualne – opisujące doświadczenie i stanowisko danej osoby;
- wiadomości wysłane w imieniu innej grupy – zaangażowani rodzice wypowiadający się w imieniu dzieci i młodzieży;

- reprezentujące daną grupę użytkowników – organizacje pozarządowe, właściciele psów, sportowcy; wśród wiadomości odnotowano e-maile, w których wyrażano poparcie dla danego stanowiska, np. reprezentowanego przez organizację pozarządową;
- bazujące na wzorze – za pośrednictwem Internetu rozpowszechniono wiadomości wzory, które można było skopiować i wysłać. Takie wzory były tworzone przez organizacje pozarządowe lub grupy użytkowników.
- informujące o stworzeniu petycji na rzecz psiego parku lub wiadomości zawierające załączniki informujące o dokumentach (np. struktura własności, partnerstwa itp.).

Zdecydowana większość wiadomości e-mail była wysłana przez osoby mieszkające w Wilanowie. Odnotowano jeden głos osoby, która poinformowała, że jest mieszkańcem Warszawy, który planuje przeprowadzić się z Bródna do Wilanowa, dlatego wypowiada się w tym procesie konsultacji społecznych. Wśród wiadomości wyłoniono grupę listów, w których mieszkańcy oświadczyli, że są chętni pomóc w dalszych pracach związanych z realizacją parku. Mieszkańcy oferowali pomoc przy projektowaniu koncepcji parku lub oferowali pomoc przy projektowaniu dobrych rozwiązań związanych z psim parkiem (bazując na wiedzy, doświadczeniu i rozeznaniu w temacie).

Badacze odnotowali pojedyncze e-maile, w których mieszkańcy źle zrozumieli pojęcie centrum lokalnego, rozumianego jako centrum handlowe, a nie przestrzeń publiczną o charakterze parku.

„(...) Park z dużymi pięknymi drzewami, zadbanymi, magicznymi alejkami, z intymną łąką do piknikowania, wzbogacony o ciekawie zaprojektowane ławki/leżaki (...)”

“Chcę by przy parku był budynek przenikający się z zielenią, z którego można korzystać przez cały rok. Chcę by była w nim np. kawiarnia, księgarnia, galeria sztuki, sala spotkań dla mieszkańców, salka dla studyjnego kina”.

„Przedpole Pałacu w Wilanowie to miejsce o szczególnym znaczeniu historyczno-urbanistycznym. Dlatego w tym miejscu powinien powstać starannie zaprojektowany Park. (...)”

„Miasteczko potrzebuje terenów zielonych, z jak największym udziałem powierzchni biologicznie czynnej”

➤ W dymkach powyżej przedstawiono cytaty z e-maili opartych na wzorze.

Spotkanie podsumowujące

Na spotkanie podsumowujące badacze zapraszali po przerwie świątecznej za pośrednictwem e-maili, wysyłając zaproszenia osobom, które przekazały swój adres e-mail podczas konsultacji społecznych. Dodatkowo w grudniowym wydaniu Informatora Wilanowskiego pojawiła się fotorelacja na temat konsultacji społecznych oraz zaktualizowane zostały informacje na stronach internetowych platformy konsultacyjnej oraz Urzędu Dzielnicy Wilanów. Spotkanie informacyjne zorganizowano w Urzędzie Dzielnicy Wilanów w godzinach 18:00-20:00.

Spotkanie składało się z dwóch części: informacyjnej i dyskusji. W pierwszej części badacze przedstawili wyniki konsultacji społecznych z podziałem na cztery kategorie tematyczne: zieleni i rekreacja, zabudowa i usługi, komunikacja oraz charakter miejsca. Badacze przedstawili robocze rekomendacje oraz zadali pytania dotyczące zebranej wiedzy. Następnie przedstawiciel Urzędu Dzielnicy Wilanów przedstawił informacje na temat dalszych działań, tj. na temat rozpoczętej procedury zakupu gruntu oraz konkursu architektonicznego. Po prezentacjach rozpoczęła się dyskusja, podczas której mieszkańcy mogli zadawać pytania lub przedstawiać swoje stanowiska.

Poniżej przedstawiamy listę zagadnień poruszonych podczas spotkania podsumowującego:

- bardzo wyraźnie wybrzmiała obawa dotycząca wprowadzenia kubatury (kilka małych obiektów lub jeden) na terenie parku; w tej sprawie podczas spotkania wypowiedziało się 6 osób, które stwierdziły, że najlepszym rozwiązaniem byłoby uniemożliwienie powstania zabudowy, na rzecz zieleni i rekreacji;
- kolejnym tematem łączącym się z możliwością wprowadzenia zabudowy na terenie parku jest liczba miejsc postojowych wokół obiektu. Obowiązujący plan miejscowy zakłada możliwość powstania kubatury o parametrach do 1200m² co odpowiada 35 miejscom postojowych dla użytkowników i dostaw. Liczba miejsc postojowych bardzo niepokoi mieszkańców, ich zdaniem jest ona bardzo wygórowana;
- w wypadku, kiedy będzie dopuszczona zabudowa, należy poprowadzić trasę dojazdu od strony Urzędu Dzielnicy Wilanów, nie należy rozbudowywać drogi serwisowej od ulicy Kieślowskiego;
- mieszkańcy stwierdzili, że na tym terenie nie powinny odbywać się masowe imprezy, a jedynie kameralne, nie wymagające obsługi „przez duży sprzęt”. (Mieszkańcy mieli już doświadczenia z hałasem podczas funkcjonowania plaży Wilanów. Ponadto sąsiedztwo z cmentarzem i strefą reprezentacyjną jaką jest pałac wpływa na ten teren, w związku z tym „imprezy masowe po prostu tu nie pasują”. Obawiają się, że ilość zieleni na terenie parku będzie ograniczona z powodu dostosowania przestrzeni pod tereny służące organizacji imprez masowych);
- mieszkańcy stwierdzili, że badacze zebrali bardzo dużo potrzeb związanych z tą przestrzenią i programem, który mógłby się w tym miejscu pojawić. Stwierdzono jednak, że należy ograniczyć liczbę atrakcji rekomendowanych w wytycznych społecznych;

- zadano pytanie dotyczące procedury konkursowej: możliwości wglądu lub aktywnego udziału mieszkańców w trakcie wyborów najlepszej pracy, terminów ogłoszenia konkursu, ram formalnych;
- zadano pytanie dotyczące procedury zmiany planu miejscowego dla tego terenu: mieszkańcy stwierdzili, że projekt planu powinien być najpierw zmieniony i zatwierdzony, a dopiero po tych formalnościach powinien być ogłoszony konkurs;
- zadano pytanie, czy będzie rekomendowana na terenie parku przestrzeń, która może służyć jako amfiteatr;
- jedna z mieszkanki stwierdziła, że pawilon powinien być usytuowany w innej lokalizacji; proponowano zabudowę o charakterze tymczasowym.

Spotkanie przebiegało w spokojnej atmosferze, dyskusja była bardzo potrzebna badaczom i wpłynęła na ostateczny kształt rekomendacji społecznych. W spotkaniu udział wzięło 40 osób (liczone są osoby, które wpisały się na listę).

➤ Zdjęcia ze spotkania podsumowującego

Podsumowanie informacji dotyczących konsultacji społecznych

W konsultacjach społecznych w sumie wzięło udział 529 osób. Jednak warto podkreślić, że poza procedurą konsultacji mieszkańcy stworzyli petycję w sprawie psiego parku, pod którą podpisało się 142 osoby. O petycji badacze zostali poinformowani podczas trwających konsultacji społecznych, zatem warto mieć na uwadze również głos osób wypowiadających się poza oficjalną procedurą konsultacji społecznych (za pośrednictwem petycji).

Forma konsultacji społecznych	Liczba osób uczestniczących
spotkanie informacyjne (obecność liczona na podstawie podpisów na liście obecności)	26
punkty konsultacyjne (osoby liczone za pomocą klikera)	300
warsztaty (obecność liczona na podstawie podpisów na liście obecności)	33
spacer badawczy (obecność liczona na podstawie uzupełnionych formularzy)	12
listy/e-maile	118
spotkanie podsumowujące (obecność liczona na podstawie podpisów na liście obecności)	40
SUMA	529

Badacze pracowali z mieszkańcami podczas całego procesu konsultacji, stosując metody pracy jakościowej, dlatego informacje nie będą przedstawione ilościowo.

Analiza jakościowa zapewnia poznanie tematu w sposób pogłębiony, co spowodowało, że pozyskano bardzo dużo informacji dotyczących całego terenu i związanych z nim odczuć. Zależało nam na poznaniu poszczególnych stanowisk osób, które wykazały zainteresowanie tematem. Ważne dla nas było poznanie indywidualnego punktu widzenia oraz zrozumienie argumentacji poszczególnych stanowisk. Badacze przeanalizowali informacje i na tej podstawie przygotowali rekomendacje społeczne. Raport w dalszej części przedstawia wyniki konsultacji społecznych zebrane podczas realizacji spotkania informacyjnego, punktów konsultacyjnych, spaceru badawczego, warsztatów oraz e-maili. Materiał zawiera wiele cytatów z wypowiedzi osób aktywnie uczestniczących w procesie.

W wielu miejscach badacze stosują określenia np. „większość respondentów”/„pojedyncze głosy” w celu pokazania tendencji demograficznych w poszczególnych tematach związanych z omawianym terenem.

Informacje szczegółowe dotyczące obszaru

Powiązania funkcjonalno-przestrzenne terenu dawnej plaży Wilanów

Kierunki rozwoju obszaru opracowania już od dłuższego czasu wywoływały szeroką dyskusję wśród społeczności lokalnej, szczególnie mieszkańców Miasteczka Wilanów – osiedla sąsiadującego z obszarem zainteresowań. Niezwykle ważna dla rozwoju dzielnicy Wilanów jest aranżacja „plaży Wilanów”, która ze względu na obecny stan zagospodarowania wymaga nowych wytycznych projektowych. Fragment ten należy do części reprezentacyjnej dzielnicy Wilanów. Dzielnica ta, a w szczególności Miasteczko Wilanów pręźnie rozwijające się w kierunku zabudowy mieszkaniowej, cierpi na niedostatek przestrzeni publicznych, terenów wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców oraz usług z zakresu kultury. Są to ważne aspekty determinujące rozwój tego obszaru.

➤ Schemat usytuowania obiektów usługowych w okolicach dawnej plaży Wilanów

Zabudowa w rejonie dawnej plaży wilanowskiej jest dość charakterystyczna, ponieważ obok historycznych obiektów pałacowych, kościoła św. Anny, starej poczty, występują nowoczesne budynki ratusza, budynek usługowo-handlowy oraz liczne, wielorodzinne osiedla mieszkaniowe. Niestety dynamicznie rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa w formie strzeżonych osiedli tworzy charakterystyczny obraz zamkniętych, dostępnych jedynie dla mieszkańców enklaw. Można tu znaleźć dość szeroki wachlarz usług od sklepów po kawiarnie, restauracje, siłownię, szpital oraz galerie handlowe.

Po dokonaniu analizy usług można zauważyć, że w otoczeniu terenu opracowania znajduje się głównie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, jednorodzinna oraz zabudowa usługowa z zakresu kultury, oświaty, zdrowia, administracji oraz kultu religijnego. Obiekty mieszkaniowe mają od czterech do pięciu kondygnacji naziemnych, każdy z budynków mieszkalnych i usługowych posiada własny garaż podziemny. Niestety po przeprowadzeniu analizy funkcjonalnej można stwierdzić, że budynki mieszkalne odgradzone są od pozostałych terenów (każdy kwartał zabudowy jest terenem zamkniętym). Taka sytuacja może doprowadzić do odizolowania się mieszkańców od otoczenia.

Poza tym w otoczeniu plaży wilanowskiej można wyróżnić obiekty usługowo-handlowe i biurowe. Najważniejsze z nich to Muzeum Pałacu Króla Jana III oraz Muzeum Plakatu (usługi kultury), które znajdują się w pałacu wilanowskim. Następnym istotnym obiektem sakralnym jest Świątynia Opatrzności Bożej, która usytuowana została na osi kompozycyjnej biegnącej w kierunku pałacu wilanowskiego oraz stanowi dominantę wysokościową Miasteczka Wilanów. Na tę oś naniesiony został również dzielnicowy ratusz, który funkcjonuje od 2015 roku. Budynkiem usługowym znajdującym się w pobliżu terenu jest obiekt Royal Wilanów, w którym umieszczone są różnego rodzaju sklepy i usługi. Jest to również miejsce lubiane i chętnie odwiedzane przez mieszkańców, ponieważ została stworzona w nim (i wokół niego) przyjazna przestrzeń publiczna.

Ponadto u zbiegu ulicy Oś Królewska i alei Rzeczypospolitej usytuowane jest centrum handlowe Alto, w którym znajdują się sklepy, miejsce zabaw dla dzieci oraz filia centrum kultury. W otoczeniu terenu opracowania znajdują się szkoły podstawowe, liceum, przedszkole, ośrodek zdrowia.

Badając tereny otaczające, można zauważyć w Miasteczku Wilanów, niedosyt przestrzeni publicznych. Jedyne takie przestrzenie to ciągi ulic, plac miejski przy ulicy Kieślowskiego, tereny otaczające Royal Wilanów, park linearny przy ul. Klimczaka oraz plaża miejska (teren opracowania). Po drugiej stronie ulicy Przyczółkowej bez wątplenia do przestrzeni publicznych należy część założenia pałacowo-parkowego (tereny zieleni urządzonej usytuowane pomiędzy kościołem św. Anny a Muzeum Plakatu w Wilanowie).

Fot. Royal Wilanów

Fot. Świątynia Opatrzności Bożej

Fot. Ratusz Dzielnicy Wilanów

Fot. Pałac w Wilanowie
źródło: www.wilanow-palac.pl/wynajem_przestrzeni.html

Użytkownicy

Teren dawnej plaży Wilanów jest uczęszczany przez mieszkańców Miasteczka Wilanów oraz zabudowy sąsiednich osiedli. Z placu zabaw korzystają również przedszkolaki i uczniowie okolicznych szkół podstawowych, odwiedzając to miejsce podczas spacerów grupowych.

Obszar jest dostępny także dla osób przemieszczających się ciągiem pieszo-rowerowym zlokalizowanym wzdłuż alei Wilanowskiej i ulicy Przyczółkowej. Ścieżka ta ma charakter ponadlokalny i chętnie jest uczęszczana przez Warszawiaków. Użytkowana jest zarówno przez rowerzystów, jak i przez biegaczy oraz spacerowiczów. Teren dawnej plaży jest „przystankiem” na tej trasie.

Z wyposażenia i urządzeń przeznaczonych do rekreacji mieszkańcy korzystają przez cały rok, przy sprzyjających warunkach pogodowych. Najbardziej intensywne użytkowanie przypada na ciepłe dni, od wiosny do jesieni. Nie ma obecnie programu wypoczynkowego dedykowanego aktywnościom zimowym, jednak nawet w tym okresie można zauważyć osoby korzystające z urządzeń przeznaczonych do zabawy i ćwiczeń.

Fot. Aktywność mieszkańców w okresie letnim

Fot. Aktywność w okresie zimowym

Jeśli chodzi o plac zabaw, użytkownicy zwracali uwagę na fakt, że brak cienia uniemożliwia komfortowe przebywanie na tym terenie w czasie upałów. Nie ma wysokiej roślinności, pod którą można się schronić, a nagrzana piaszczysta nawierzchnia nie jest przyjemna dla stóp. Przeszkodą w korzystaniu z urządzeń i wyposażenia jest także wietrzna pogoda. Teren jest nieosłonięty, w związku z czym wiatr traktowany jest jako znaczna uciążliwość.

Oś Królewska obecnie pełni funkcję tranzytową. Stanowi ona dojście do Miasteczka Wilanów, do przystanków komunikacji miejskiej oraz do Urzędu Dzielnicy.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Na terenie przeznaczonym pod centrum lokalne obecnie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przedpola pałacu wilanowskiego. Został uchwalony 11 stycznia 2001 roku przez Radę Gminy Warszawa Wilanów⁸.

↗ Fragment rysunku planu miejscowego

⁸ Uchwała nr 404 Rady Gminy Wilanów z dnia 11 stycznia 2001 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Przedpola Pałacu Wilanowskiego.

Na opracowywanym terenie zostały wytyczone następujące obszary, które oznaczono symbolami: ZPU-4, ZP-0, ZP-1.

Dla symbolu **ZPU-4** podstawowym przeznaczeniem jest zieleń publiczna oraz unikalny obiekt kubaturowy o funkcjach publicznych sportu, rekreacji lub kultury. Plan dopuszcza wprowadzenie innych urządzeń służących celom publicznym lub związanych z obiektami na terenach przyległych jak dojścia, dojazdy awaryjne i techniczne, parkingi oraz podziemne urządzenia infrastruktury technicznej, a także pomnik lub inne obiekty małej architektury. Maksymalna wysokość obiektu usługowego to 9 m. Jednocześnie należy zachować minimalnie 55% powierzchni biologicznej czynnej, czyli powierzchni zielonej.

Dodatkowo zapisy planu zakazują wprowadzania ogrodzeń i nakazują wykorzystanie w kompozycji zabudowy i zagospodarowania bocznej osi założenia pałacowo-parkowego, wskazanej na rysunku planu, oraz postulowane wyeksponowanie osi widokowej kopuły kościoła św. Anny w Wilanowie.

Na terenie o symbolu **ZP-0** przeznaczenie podstawowe to zieleń publiczna dla urządzenia parku – przedpola pałacu wilanowskiego z odcinkiem kanału wodnego do odtworzenia na osi pałacu. Dopuszczona jest możliwość usytuowania na tym terenie pomnika lub obiektu małej architektury, które związane są z zielenią oraz innych urządzeń służących celom publicznym niebędących obiektami kubaturowymi oraz podziemnych obiektów liniowych infrastruktury technicznej. Na części terenu o powierzchni 1225 m², w miejscu wyznaczonym orientacyjnie na rysunku planu liniami przerywanymi w postaci kwadratu o boku 35 m, dopuszczalna jest lokalizacja pomnika, przy czym możliwe jest także przesunięcie tej lokalizacji w kierunku terenu ZPU-4, a nawet całkowite jej przeniesienie na ten teren. Plan miejscowy nakazuje zachowanie w kompozycji zieleni wysokiej na co najmniej 25 m szerokości otwarcia widokowego wzdłuż osi pałacu wilanowskiego oraz symetrycznej względem tej osi kompozycji zieleni i urządzenie terenów ZP-0 i ZPU-3 przy tej osi.

Na tym terenie wyznaczony został dopuszczalny zasięg lokalizacji budowli podziemnych związanych z obiektami na przyległym terenie ZPU-4. Dla terenu ZP-0 wyznaczony został minimalny procent powierzchni biologicznie czynnej o wielkości 90%.

Dla terenu o symbolu **ZP-1** przeznaczeniem podstawowym jest teren zieleni publicznej i droga dojazdowa. Dopuszczono obiekty małej architektury związane z zielenią i inne urządzenia służące celom publicznym lub związane z obiektami na terenach przyległych oraz obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej. Teren ZP-1 to bezwzględny zakaz zabudowy, a minimalny procent powierzchni biologicznie czynnej powinien wynosić 75%.

Każda koncepcja projektowa sporządzona dla obszaru ZP-0, ZP-1 i ZPU-4 wymaga opinii właściwego Konserwatora Zabytków. Na tych terenach ustanowiona jest również strefa ochrony archeologicznej. Ponadto prace projektowe powinny być

wspólnie skoordynowane dla terenów ZP-0, ZPU-4, ZP-1 oraz dla terenu ZP-2, ZPU-3, ZP-10, MU-5 i MU-6, które są poza obszarem opracowania.

W chwili obecnej trwają prace nad sporządzeniem nowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu. Wypracowane wytyczne raportu konsultacyjnego powinny być dokładnie przeanalizowane przez projektantów pracujących nad nowym planem miejscowym dla tego terenu i posłużyć jako materiał pomocniczy.

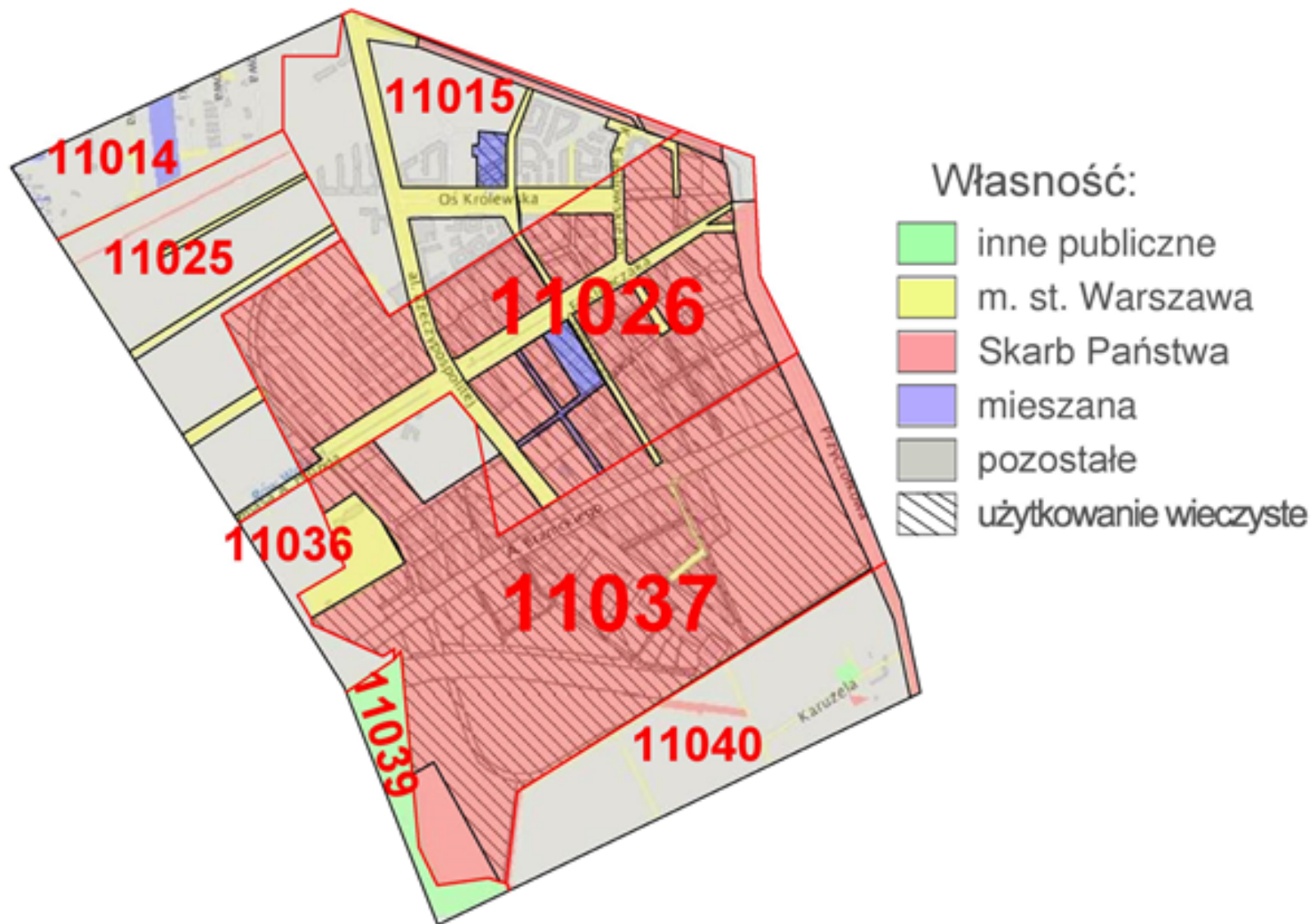
Struktura własności

Teren objęty projektem Centrum Lokalnego obejmuje następujące działki ewidencyjne: 2/2, 2/3, 4/50 4/51, 4/70, 4/71, 4/49, 4/19 oraz fragmenty działek: 1/3, 8/4, 4/16 i 8/3.

Zdecydowana większość gruntów „plaży” wilanowskiej stanowi własność Skarbu Państwa bądź Miasta Stołecznego Warszawy, pozostając w użytkowaniu wieczystym. Niestety obszar objęty projektem jest we władaniu prywatnego inwestora. Obecnie trwają prace Urzędu Dzielnicy Wilanów dotyczące zakupu tego terenu przez Miasto Stołeczne Warszawę.

↗ Fragment mapy własności. Rysunek stanu własności. legenda: kolor czerwony: Skarb Państwa, żółty: Miasto Stołeczne Warszawa, szary: pozostałe, źródło:http://www.mapa.um.warszawa.pl/mapaApp1/mapa?service=mapa_wlasnosci&L=pl&X=7506188.80733849&Y=5781331.411358959&S=7&O=0&T=0&komunikat=off#

➤ Struktura własności Miasteczka Wilanów (źródło: www.mapa.um.warszawa.pl)

Stan istniejący (zielen, komunikacja, zabudowa, charakter miejsca)

Teren przyszłego centrum lokalnego znajduje się przy skrzyżowaniu ulicy Przyczółkowej z aleją Wilanowską. Od strony wschodniej obszar graniczy z Potokiem Służewieckim i ulicą Przyczółkową. Dalej rozciąga się zespół pałacowo-parkowy (pałac w Wilanowie).

Od północy teren graniczy z Potokiem Służewieckim i aleją Wilanowską, za którą znajduje się Cmentarz Wilanowski oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, czterokondygnacyjna.

Od strony południowej, w bezpośrednim sąsiedztwie terenu objętego opracowaniem, znajduje się budynek Urzędu Dzielnicy Wilanów.

Od strony zachodniej z terenem sąsiaduje nowa zabudowa wielorodzinna, pięciokondygnacyjna (Miasteczko Wilanów).

Ponadto w granicy opracowania, zgodnie z wytycznymi SARP, znalazł się fragment Osi Królewskiej do skrzyżowania z ulicą Kieślowskiego.

Zagospodarowanie terenu

Teren jest otwarty, ogólnodostępny. Dostęp jest swobodny, obszar nie jest ogrodzony. Znajdują się na nim dwie wydzielone ogrodzeniem strefy specjalnego przeznaczenia – plac zabaw i wybieg dla psów.

Na obszarze dawnej plaży Wilanów brak jest obiektów kubaturowych. W centralnym punkcie znajduje się druga część pomnika Jana III Sobieskiego, tzw. „Buława Sobieskiego”, autorstwa Tadeusza Dębskiego. Stanowi ona dominantę wysokościową w analizowanej przestrzeni.

Teren pełni funkcję rekreacyjną. Jest wyposażony w urządzenia służące wypoczynkowi różnych grup mieszkańców.

- ↗ plac zabaw,
- ↗ siłownia plenerowa,
- ↗ street workout,
- ↗ wybieg dla psów,
- ↗ ślad po zdemontowanych boiskach – usuniętych pod koniec 2017 roku,
- ↗ ślad po toalecie publicznej – usuniętej pod koniec 2017 roku.

Wzdłuż Potoku Służewieckiego znajduje się ścieżka pieszo-rowerowa, ciąg spacerowy o charakterze ponadlokalnym, prowadzący z Mokotowa do Powsina i Konstancina. Trasa jest oświetlona za pomocą niskich latarni o współczesnej formie.

↗ Fot. Stan istniejący - widok od strony ul. Przyczółkowej

↗ Fot. Stan istniejący - widok od strony Urzędu Dzielnicy Wilanów

ZIELEŃ I WYPOCZYNEK ISTNIEJĄCE ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA TERENU

LEGENDA:

STREFY AKTYWNOŚCI

- A - PRZESTRZEŃ AKTYWNOŚCI DLA DZIECI
PLAC ZABAW
- B - PRZESTRZEŃ AKTYWNOŚCI DLA DOROSŁYCH
SIŁOWNIA PLENEROWA
- C - PRZESTRZEŃ AKTYWNOŚCI DLA PSÓW
DOG PARK
- D - PRZESTRZEŃ AKTYWNOŚCI DLA MŁODZIEŻY
STREET WORKOUT
- E - ŚLAD PO ZDEMONTOWANYCH BOISKACH
- F - ŚLAD PO TOALECIE PRZENOŚNEJ

 STREFY OGRODZONE

 STREFY NIEOGRODZONE

 ELEMENTY ZDEMONTOWANE
ZIMĄ 2017 ROKU

 BUŁAWA SOBIESKIEGO

 LINIA OŚWIETLENIA

 ŚCIEŻKA PIESZO - ROWEROWA

 ZIELEŃ WYSOKA - DRZEWA

 ZIELEŃ NISKA URZĄDZONA
- KRZEWY

↗ Rysunek przedstawiający stan istniejący zagospodarowania terenu

Komunikacja

Obecnie na przedmiotowym obszarze znajdują się następujące utwardzone ciągi komunikacyjne:

- ścieżka pieszo-rowerowa o nawierzchni asfaltowej wzdłuż Potoku Służewieckiego o łącznej szerokości ok. 5 m, przy czym ścieżka rowerowa ma szerokość 3 m;
- chodnik wzdłuż Osi Królewskiej o nawierzchni z kostki betonowej w kolorze szarym i szerokości 2 m;
- promienisty układ chodników z dwoma niewielkimi placami z kostki betonowej w różnych kolorach na terenie dawnej plaży wilanowskiej.

Na przedłużeniu mostu Zakochanych znajduje się chodnik prowadzący na okrągły plac. Z tego miejsca poprowadzone są dwie ścieżki – w stronę drugiego placu, na którym umieszczona jest tzw. Buława Sobieskiego i w kierunku Osi Królewskiej. Szerokość chodników wynosi ok 3 m, a średnica placów kolejno ok. 16 m i 13 m.

Ponadto między placem zabaw a siłownią plenerową znajduje się przejście w postaci drewnianego pomostu, nieznacznie wyniesionego ponad poziom terenu.

Pomost kończy się wraz z ogrodzeniem placu zabaw, a połączenie komunikacyjne z Osią Królewską oraz Urzędem Dzielnicy Wilanów kontynuowane jest w formie przedseptu.

W połączeniach komunikacyjnych na terenie dawnej plaży Wilanów widoczny jest tymczasowy charakter istniejących rozwiązań. Oprócz tego szerokość chodników znajdujących się na terenie opracowania nie jest dostosowana do natężenia ruchu – szersze chodniki są mniej uczęszczane niż wąskie przejście wzdłuż Osi Królewskiej.

Rzeźba terenu

Teren objęty opracowaniem w przeważającej części jest płaski. Wzdłuż północno-wschodniej granicy obszaru znajduje się koryto Potoku Służewieckiego, z wyprofilowanymi i umocnionymi skarpami. Z kolei Urząd Dzielnicy Wilanów położony w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego obszaru mieści się na terenie wyniesionym, a z dawną plażą połączony jest niewysoką skarpą. Poziom wejścia do sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej przy ul. Kieślowskiego również jest nieznacznie wyniesiony w stosunku do terenu objętego opracowaniem. Na teren osiedla prowadzą schody.

Zieleń

W zakresie zieleni zaznacza się dominacja powierzchni trawiastej. Wzdłuż ścieżki pieszo-rowerowej, w okolicy Osi Królewskiej rośnie kilka lip (*Tilia* sp.). Znajdują się tu również dwie wiekowe wierzby białe (*Salix alba*), oznaczone w MPZP jako drzewa

cenne. Na terenie dawnej plaży brak jest celowego układu nasadzeń zieleni wysokiej. Jedynie w okolicy siłowni plenerowej, na obszarze wybiegu dla psów oraz street workoutu znajdują się grupy drzew pochodzących najprawdopodobniej z samosiewu, z przewagą brzozy brodawkowatej (*Betula pendula*). Wzdłuż al. Wilanowskiej, przy granicy analizowanego obszaru, znajduje się szpaler drzew z udziałem wiekowych topoli mieszańcowych (*Populus* sp.) oraz młodsze nasadzenia lip (*Tilia* sp.).

W zakresie zieleni niskiej teren na przeważającej powierzchni nie jest urządzonej. Rosną tu nieliczne krzewy. Wzdłuż Osi Królewskiej, w okolicy Urzędu Dzielnicy Wilanów, znajduje się pas niskiej zieleni urządzonej w formie krzewów okrywowych o wysokości nie przekraczającej 50 cm. Ponadto w sąsiedztwie bloków mieszkalnych przy ulicy Kieślowskiego rosną wyższe krzewy tworzące kilka grup.

Oddziaływanie innych terenów

Istotnymi czynnikami oddziałującymi na przedmiotowy obszar są: charakter terenów sąsiednich, ich lokalizacja względem obszaru objętego opracowaniem oraz powiązania komunikacyjne i widokowe.

Są to:

➤ bliskie sąsiedztwo zespołu pałacowo-parkowego w Wilanowie,

Powiązanie widokowe z pałacem w Wilanowie jest obecnie nieczytelne. Barierej stanowi ruchliwa ul. Przyczółkowa oraz gęsty drzewostan w parku przy pałacu. Na osi pałacu nie ma przejścia dla pieszych w kierunku Osi Królewskiej. Z terenu objętego konsultacjami pałac w Wilanowie nie jest widoczny. Od strony parku pałacowego powiązania widokowe zastaniają dwa drzewa znajdujące się na osi widokowej. Czytelność powiązań zakłóca ulica oraz samochody parkujące wzdłuż ul. Przyczółkowej.

Fot. Widok od strony Pałacu na obszar objęty opracowaniem

➤ powiązanie widokowe z kolegiatą św. Anny,

Kopuła kolegiaty św. Anny jest widoczna z terenu objętego konsultacjami społecznymi. Ze względu na różnorodność form elementów zagospodarowania dawnej plaży Wilanów powiązanie widokowe nie jest podkreślone.

➤ Fot. Widok na kopułę Kolegiaty św. Anny od strony wybiegu dla psów

➤ Fot. Kopuła kościoła widoczna z terenu placu zabaw

➤ powiązanie widokowe z Cmentarzem Wilanowskim,

Z terenu objętego opracowaniem obecnie widoczny jest Cmentarz Wilanowski, a z niektórych miejsc widać zabytkową kaplicę. Z kolei z terenu cmentarza częściowo dawną plażę Wilanów zasłaniają drzewa znajdujące się wzdłuż ogrodzenia cmentarza oraz wzdłuż al. Wilanowskiej po stronie Potoku Służewieckiego. Bliskość cmentarza ze względu na charakter tej przestrzeni ma wpływ na przyszłe zagospodarowanie parku.

➤ Fot. Widok z terenu Plaży w kierunku cmentarza

➤ bliskość Urzędu Dzielnicy Wilanów,

Bezpośrednie sąsiedztwo urzędu stanowi potencjał dla przyszłego użytkowania terenu dawnej plaży. Istnieje możliwość organizacji wydarzeń łączących funkcję urzędu z terenem parku. Szerokie możliwości zapewnia również przeszklona elewacja budynku, mogąca posłużyć na przykład do projekcji filmowych.

➤ Fot. Widok na budynek urzędu i Oś Królewską

➤ Fot. Widok na budynek urzędu od strony Potoku Służewieckiego

↗ bliskość zabudowy wielorodzinnej przy ul. Kieślowskiego,

Zabudowa mieszkaniowa znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie przyszłego parku. Okna mieszkań najbliższych budynków wychodzą na teren objęty opracowaniem. Budynki posiadają niskie partery, a wejścia są nieznacznie wyniesione w stosunku do analizowanego obszaru.

↗ Fot. Zabudowa przy ul. Kieślowskiego od strony Osi Królewskiej

↗ Fot. Budynki mieszkalne i ich lokalizacja względem elementów zagospodarowania terenu

↗ bliskość dużych arterii komunikacyjnych,

Obszar objęty opracowaniem graniczy bezpośrednio z al. Wilanowską i ul. Przyczółkową, i miejscem ich skrzyżowania.

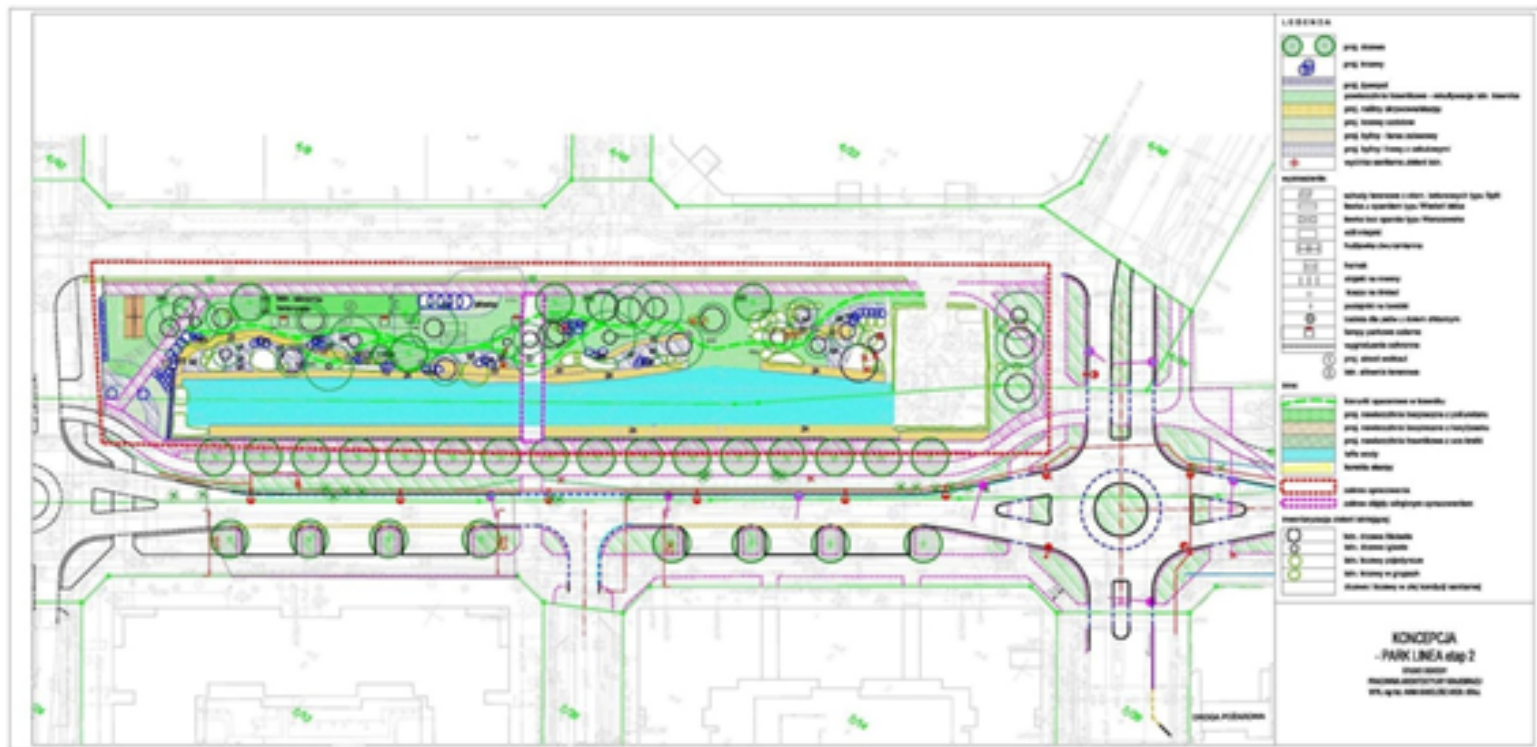
Projekty z Budżetu Partycypacyjnego

W latach 2015–2017 do Budżetu Partycypacyjnego wpłynęło kilka propozycji związanych z przestrzeniami publicznymi w dzielnicy Wilanów m.in.:

- Park linearny przy ul. Klimczaka,
- Plac zabaw dla dzieci w parku linearnym wzdłuż ul. Klimczaka,
- Budowa Street Workout Parku w Wilanowie,
- Parkowe ulice MW,
- Nasze zielone miejsce w Wilanowie,
- Kosze na śmieci przy wilanowskiej ścieżce rowerowej,
- Pasieka Edukacyjna,
- Łąka kwietna dla Wilanowa – Eko Miasto,
- Budki dla ptaków – Eko Miasto,
- Park linearny przy Jabłońskiego,
- Biblioteka plenerowa,
- Kraina zabawek,
- Stworzenie zielonej otuliny z krzewów zimozielonych dla Cmentarza Wilanowskiego,
- Wyznaczenie tras rekreacyjnych na terenie dzielnicy Wilanów.

Jedną z propozycji do Budżetu Partycypacyjnego był projekt parku linearnego przy ul. Klimczaka. Główne założenia do projektu parku to: wykonanie nasadzeń zieleni, drzew, krzewów, roślin kwiatowych, żywopłotów, a także zamontowanie elementów małej architektury i schodków na skarpie. Projekt ten został zrealizowany przez Wydział Infrastruktury Dzielnicy Wilanów w 2015 roku (źródło: <https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5743>)

Poniżej przedstawiona jest koncepcja projektowa parku wraz z jego wizualizacją.

Projekt zagospodarowania terenu parku linearnego przy ul. Klimczaka (źródło: <http://www.gazetawilanowska.pl/sa-juz-gotowe-projekty-parku-przy-ul-klimczaka/>)

➤ Wizualizacja parku (źródło: <https://kolomnie.pl/wilanow/park/park-linearny-przy-klimczaka/348081>)

Kolejnym pomysłem zgłoszonym do Budżetu Partycypacyjnego był plac zabaw dla dzieci w parku linearnym wzdłuż ul. Klimczaka. Autorką była Małgorzata Dębska. Został zrealizowany przez Wydział Ochrony Środowiska Dzielnicy Wilanów w 2017 roku.

Przyczyną podjęcia tego tematu było to, iż w parku linearnym wiele dzieci, nawet najmłodszych, bawiło się na siłowni plenerowej zamiast na placu zabaw. „Nie jest to miejsce dla nich, jest to niebezpieczne, ale pokazuje też jak duża jest potrzeba stworzenia placu zabaw w tym miejscu. Większość bloków w Miasteczku Wilanów posiada patio z placem zabaw jednak w wielu przypadkach są one niewystarczające i nieużywane. Ogólnodostępny plac zabaw byłby miejscem spotkań i integracji wszystkich mieszkańców. Codziennie do parku przychodzą setki dzieci”. Projekt ten zakładał wyposażenie parku linearnego w sprzęt do zabaw dla dzieci. Ustawione zostały kłody pełniące funkcje siedzisk, a także mały zestaw zabawowy ze zjeżdżalnią, huśtawka gniazdowa, huśtawka wahadłowa, balans na sprężynach, platforma na słupach, bujak na sprężynie oraz drążki poziome podwójne. Zasadzono również około 200 sztuk krzewów na łącznej powierzchni 50 m²⁹.

Innym projektem do Budżetu Partycypacyjnego była budowa Street Workout Parku w Wilanowie, tuż przy boiskach na plaży Wilanów. Został zrealizowany w 2017 roku przez Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wilanów¹⁰.

W opisie projektu można przeczytać wyjaśnienie, co to jest Street Workout „(ang. Street – ulica, Workout – trening). Jest to rodzaj ćwiczeń kalistenicznych na świeżym powietrzu, wykonywanych z użyciem elementów tzw. „małej architektury”, np. trzepaki, murki, latarnie, bramki piłkarskie, (...)”. Wprowadzenie takiego placu zabaw dla dorosłych to świetny sposób na wzmocnienie kondycji, poprawę sylwetki oraz spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu.

Odrębnym projektem zaproponowanym do Budżetu Partycypacyjnego jest pomysł: „Parkowe ulice MW”. Projekt zakłada wprowadzenie nasadzeń drzew wzdłuż ulic i na terenach wolnych od infrastruktury podziemnej, którymi zarządza Urząd Dzielnicy Wilanów. Celem projektu „Parkowe ulice MW” jest posadzenie ok. 165 dużych drzew (od 25 do 35 cm obwodu) wzdłuż ulic w Miasteczku Wilanów, praktycznie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, także w miejscach, które zostały zabetonowane¹¹.

Inną propozycją było „Nasze zielone miejsce w Wilanowie” autorstwa Małgorzaty Mart. Projekt poddany pod głosowanie mieszkańców okazał się niedoszacowany, w związku z czym dzielnicy udało się zrealizować tylko część polegającą na budowie mostku. Jednak został zrealizowany przez Wydział Infrastruktury dla Dzielnicy Wilanów, ukończony w 2018 roku. Projekt dotyczył stworzenia, w obrębie ulicy Oś Królewska pomiędzy ulicami Kieślowskiego i Sarmacką, miejsca przyjaznego wszystkim mieszkańcom Miasteczka Wilanów. Głównym założeniem była budowa mostku edukacyjno-ekologicznego nad kanałem wzdłuż Osi Królewskiej oraz realizacja nasadzeń drzew i krzewów, które zmniejszają negatywne oddziaływanie ruchu ulicznego.

⁹ źródło: <https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/2205>

¹⁰ źródło: <https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8007?user=>

¹¹ źródło: <https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/1899?user=>

Autorka projektu w swoim uzasadnieniu napisała, że Miasteczko Wilanów dysponuje bardzo ograniczonymi możliwościami w zakresie ogólnodostępnej zielonej przestrzeni publicznej, która jest niezbędnym elementem do życia. Dlatego tak ważne jest, aby zagospodarować ją w jak najbardziej efektywny sposób. Aktualnie w tej przestrzeni wzdłuż Kanału znajdują się dwie ścieżki: jedna z kamieni, druga z piasku wykorzystywane jedynie przez mieszkańców spacerujących z psami. Brak możliwości przedostania się z jednej strony kanału na drugą, brak wysokich krzewów i drzew chroniących przed hałasem przejeżdżających samochodów, brak infrastruktury do wypoczynku i jakiegokolwiek zorganizowanej przestrzeni dla dzieci, młodzieży, seniorów i całej społeczności¹².

Odmiernym projektem, ale związanym z przestrzeniami publicznymi, jest pomysł pt. „Kosze na śmieci przy wilanowskiej ścieżce rowerowej”. Autorom projektu chodziło o ustawienie koszy na śmieci przy ścieżce rowerowej wzdłuż al. Wilanowskiej, ul. Przyczółkowej i ul. Ł. Drewny. Realizację projektu zakończono w 2016 roku. Został wykonany przez Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wilanów. Autorzy projektu tak opisują swój pomysł: „Montaż min. 20 koszy ulicznych na śmieci wzdłuż najpopularniejszej w Wilanowie, a także w Warszawie, ścieżki rowerowej. Ścieżka wzdłuż al. Wilanowskiej, ul. Przyczółkowej, ul. Ł. Drewny (od al. RP do ul. Przekornej) nie jest wyposażona w żadne elementy małej architektury, mimo jej ogromnej popularności wśród mieszkańców Warszawy i okolic. Kosze na śmieci, ustawione średnio co 500 m to pierwszy etap jej ucywilizowania, a jednocześnie wyraz dbałości o środowisko, edukacja najmłodszych w zakresie ekologii oraz budowanie wizerunku dzielnicy zadbanej¹³”.

W 2016 roku został zrealizowany projekt „Pasięka Edukacyjna”. Pasięka miała służyć wszystkim zainteresowanym pszczelarstwem aktywnie spędzać czas na łonie natury, nawiązać dialog międzypokoleniowy i przyczynić się do ochrony rozwoju pszczół w mieście. Istnieje możliwość odwiedzania pasieki przez osoby indywidualne ale i grupowe. Pozyskany miód ma być produktem regionalnym, przeznaczonym na cele charytatywne. Projekt został zrealizowany przez Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wilanów¹⁴.

Interesującym projektem do Budżetu Partycypacyjnego była „Łąka kwietna dla Wilanowa – Eko Miasto” autorstwa Macieja Podymy. Łąka została wykonana przy ul. Wiertniczej przez Zarząd Oczyszczania Miasta Warszawa w ramach własnych środków finansowych. Projekt miał na celu stworzenie ogólnodostępnej łąki kwietnej o powierzchni 100 metrów kwadratowych uzupełnionej o tabliczkę informacyjną. Projekt został zrealizowany w 2016 roku przez Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wilanów¹⁵.

¹² źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/7643?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/7643?user=))

¹³ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8138?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8138?user=))

¹⁴ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8459?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8459?user=))

¹⁵ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8494?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8494?user=))

Pan Maciej Podyma był również autorem pomysłu „Budki dla ptaków – Eko Miasto”. W opisie projektu można wyczytać, iż autorowi chodziło o zintegrowanie mieszkańców na wspólnym pikniku edukacyjnym, podczas którego można było złożyć i oznaczyć swoją budkę lęgową. Wykonane budki zawieszono, pod okiem specjalistów, na okolicznych drzewach. Podczas spotkania można było także posłuchać wykładu ornitologa i wziąć udział w zajęciach edukacyjnych. Piknik odbył się 15.10.2016 roku (poniżej zdjęcia z ogłoszenia o pikniku). Realizacją tego zadania zajął się Wydział Ochrony Środowiska dla Dzielnicy Wilanów¹⁶.

W 2016 roku został również zrealizowany projekt „Park linearny przy ul. Jabłońskiego”. Autorem jest Dominik Szelaąg. Projekt dotyczył urządzenia zieleni oraz przygotowania ciągu pieszego wzdłuż parku. Obejmował: nasadzenia zieleni i drzew, montaż klombów i kwietników, posadowienie ławek, wykonanie chodnika z kostki. Jest to ciąg pieszo-jezdny wzdłuż ulicy Jabłonowskiego, na tyłach Szkoły Podstawowej nr 300. Został wykonany przez Wydział Ochrony Środowiska Dzielnicy Wilanów¹⁷.

Ciekawym projektem była „Biblioteka plenerowa”, które głównym założeniem było stworzenie ekologicznej biblioteki plenerowej dającej możliwość wymiany książek w ramach akcji „Uwolnij książkę” (i wymiany płyt CD – bajki, filmy) oraz wzbogaconej o czytelnię czasopism. Projekt został zrealizowany w 2015 roku przez Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Dzielnicy Wilanów¹⁸.

Następny zrealizowany projekt to „Kraina zabawek”, który dotyczy modernizacji przedszkolnego placu zabaw (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3 przy ul. Przyczółkowej 27), umożliwiającego swobodną i bezpieczną zabawę dzieci. Zakres prac obejmował: demontaż starego placu, przygotowanie podłoża pod bezpieczną nawierzchnię, ułożenie bezpiecznej nawierzchni, posianie trawy i ułożenie ciągów komunikacyjnych między zabawkami oraz zakup i montaż nowych „stałych” sprzętów rekreacyjnych, ławek i kosza na śmieci. Analogicznie jak poprzednio projekt został zrealizowany w 2015 roku przez Wydział Infrastruktury Urzędu Dzielnicy Wilanów¹⁹.

Projekt „Stworzenie zielonej otuliny z krzewów zimozielonych dla Cmentarza Wilanowskiego” miał na celu posadzenie zimozielonych krzewów w trzech miejscach wokół Cmentarza Wilanowskiego. Na trawnikach wokół ogrodzenia cmentarza

¹⁶ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8520?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8520?user=)

¹⁷ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8263?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/8263?user=).

¹⁸ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5726?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5726?user=)

¹⁹ źródło: [https://twojbudzet.um.warszawa.pl/projekty?did\[\]=47\)](https://twojbudzet.um.warszawa.pl/projekty?did[]=47)

posadzono 40 sztuk cisów. Projekt został zrealizowany przez Wydział Konserwacji i Środowiska Urzędu Dzielnicy Wilanów w 2015 roku²⁰.

Innym zgłoszonym i zrealizowanym projektem było „Wyznaczenie tras rekreacyjnych na terenie Dzielnicy Wilanów”. Założeniem pomysłu było stworzenie a także inwentaryzacja już istniejących tras rekreacyjnych (rowerowych, pieszych, biegowych) dla mieszkańców Wilanowa i całej Warszawy. Cel projektu to wykorzystanie terenów rekreacyjnych Wilanowa, promocja zdrowego trybu życia poprzez aktywność fizyczną a także promocja Wilanowa. Projekt ten został zrealizowany w 2015 roku przez Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Dzielnicy Wilanów²¹.

Aktywni mieszkańcy oraz organizacje pozarządowe

W trakcie konsultacji badacze odnotowali dużą aktywność mieszkańców oraz organizacji zainteresowanych planowanymi zmianami oraz wyglądem i funkcjonowaniem przyszłego parku. W proces były zaangażowane następujące organizacje oraz instytucje (kolejność alfabetyczna):

- Fundacja Budowy Pomnika Króla Jana III Sobieskiego, reprezentowana przez Tadeusza Dębskiego,
- Fundacja Nasze Miasteczko reprezentowana przez panią Małgorzatę Gabriel,
- Młodzieżowa Rada Dzielnicy Wilanów – MRDW, reprezentowana przez Alicję Sokół i Wiktorię Kurek,
- Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego, podczas pierwszego spotkania reprezentowane przez zastępcę dyrektora Piotra Górajca oraz pracowników: Annę Czarnecką (kierownik działu rozwoju) i Macieja Żołnierczuka (architekt krajobrazu),
- Stowarzyszenie Mieszkańców Miasteczka Wilanów reprezentowane przez Katarzynę Radzikowską,
- Właściciele psów mieszkający w Miasteczku Wilanów organizujący się poprzez stronę na Facebooku „Wilanowskie psy”,
- Przedstawiciele społeczności „Miasteczko przyjazne”²².

²⁰ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5737?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5737?user=)

²¹ źródło: [https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5737?user=\)](https://app.twojbudzet.um.warszawa.pl/projekt/5737?user=)

²² Nieformalna grupa mieszkańców, która prowadzi na portalu społecznościowym Facebook profil o tej samej nazwie.

Zaangażowanie większości powyższych jednostek obejmowało:

➤ promocję procesu w mediach społecznościowych,

Post z dnia 5.12.2017 udostępniony na Facebooku „CZY W TAK OCZEKIWANYM PARKU NA TERENIE TZW. PLAŻY WILANÓW BĘDĄ TYLKO DRZEWA, ZIELEŃ? CZY TEŻ MOŻE ZOSTANIE POWTÓRZONY BŁĄD Z PARKU LINEARNEGO KLIMCZAKA T.J. ZOSTANĄ WSTAWIONE TAM NIEZLICZONE ILOŚCI URZĄDZEŃ. KONSULTACJE RUSZAJĄ – PRZYJDŹ DZIŚ OD 18-21 DO RATUSZA I WYPOWIEDZ SIĘ.” [<https://www.facebook.com/naszemiasteczko/>]

Post z dnia 6.12.2017 udostępniony na Facebooku: „Kochani, jeśli jeszcze nie wiecie, wczoraj oficjalnie rozpoczął się cykl spotkań poprzedzających konkurs na projekt tzw. Centrum Lokalnego, które ma powstać na terenie dawnej „Plaży Wilanów” na przedpolu Pałacu w Wilanowie” [<https://www.facebook.com/miasteczkoprzyjazne/>]

➤ informację mieszkańców o możliwościach jakie dają konsultacje,

„To od Waszych zgłoszeń zależy co powstanie na tym skromnym ale ważnym terenie przy samej bramie do naszego Miasteczka.” [<https://www.facebook.com/miasteczkoprzyjazne/>]

➤ inspirację – pokazywanie rozwiązań, które można zastosować w parku,

Post z dnia 18.12.2017: „Nie mamy już żadnej wątpliwości: Oś Królewska powinna zmienić się w zadbane, tętniący życiem park linearny przyjazny pieszym. Żadnych nowych wykopów, zbiorników retencyjnych (!?) i dziwnych mostków. Niech pojawią się tam nowe drzewa. Setki nowych dużych drzew. I krzewy, kwiaty, ławki, ścieżki spacerowe, oświetlenie.... “ [<https://www.facebook.com/miasteczkoprzyjazne/>]

Post z dnia 14.12.2017: „Oś Królewska w Miasteczku Wilanów... A może trzeba ukryć/zakopać znajdujący się na osi pseudo-kanal, wiecznie zaśmiecony i bez wody, zmienić tę (niestety) marnie dziś urządzoną oś w zielony elegancki park linearny z ciekawym, tętniącym życiem deptakiem ciągnącym się aż do kompleksu Muzeum Pałacu w Wilanowie? Co o tym sądzicie?” [<https://www.facebook.com/miasteczkoprzyjazne/>]

➤ aktywizację mieszkańców np. poprzez zamieszczanie przykładowych treści wiadomości do wysłania na adres konsultacyjny. Wiele maili wysłanych na adres konsultacji opierało się na treściach sugerowanych przez organizacje pozarządowe,

„Popieram postulaty społeczności lokalnej Miasteczka Wilanów urządzenia w miejscu plaży – parku z dużymi pięknymi drzewami, zadbanymi alejkami, z ławką do piknikowania, wzbogacony o ciekawie zaprojektowane ławki/leżaki, rzeźby itp. Żadnych płotów czy wydzielonych, bez ogrodzonych stref (...).”

➤ wiadomości mające na celu poparcie stanowiska organizacji pozarządowych,

„Przedpole Pałacu w Wilanowie to miejsce o szczególnym znaczeniu historyczno-urbanistycznym. Dlatego w tym miejscu powinien powstać starannie zaprojektowany Park z prawdziwego zdarzenia. Zieleń, drzewa, łąki... Nasza duma. Powinno to być miejsce które łączy i integruje. Wolne od ogrodzeń. Bez wydzielonych stref specjalnego przeznaczenia. Powinno to być miejsce gdzie każdy – niezależnie od tego kim jest i czego szuka w Parku – może powiedzieć: to miejsce jest dla mnie. Niech to miejsce tętni życiem przez cały rok. Niech powstanie tu niewielki, szklany, nietuzinkowy budynek, zanurzony w zieleni, będący miejscem spotkań, dyskusji, wystaw”.

Właściciele psów sporządzili petycję dotyczącą pozostawienia i powiększenia dog-parku na plaży Wilanów [https://www.petycjeonline.com/petycja_o_pozostawienie_i_powikszenie_dog_parku_na_play_wilanow]

➤ merytoryczną dyskusję na temat możliwych rozwiązań podejmowaną w Internecie oraz podczas spotkań konsultacyjnych,

„Konsultacja ws. Centrum Lokalnego na miejscu dawnej „Plaży Wilanów” pokazuje jak różnorodne są pomysły. Właściciele psów piszą petycję o powiększenie wybiegu dla swoich pupili. Niektórzy rodzice małych dzieci oczekują większego placu zabaw z większą liczbą urządzeń. Cześć młodzieży chce boisko i skatepark, seniorzy – siłownię plenerową. Pojawiły się też postulaty o budowę amfiteatru... Ale czy naprawdę tędy droga?” [<https://www.facebook.com/miasteczkoprzyjazne/>],

➤ współpracę pomiędzy organizacjami – w trakcie konsultacji powstała inicjatywa „Razem dla parku” podsumowująca wspólne postulaty organizacji pozarządowych Fundacji Nasze Miasteczko oraz Stowarzyszenia Mieszkańców Miasteczka Wilanów,

➤ wystąpienia w ramach spotkania informacyjnego, wypowiedzi w punktach konsultacyjnych oraz udział w warsztatach projektowych.

Wyniki konsultacji społecznych

Wyniki konsultacji społecznych oparte są na informacjach oraz wiedzy uzyskanej w trakcie realizacji spotkania informacyjnego, punktów konsultacyjnych, warsztatów, spaceru badawczego, spotkania podsumowującego oraz nadesłanej korespondencji. Ta część raportu składa się z czterech elementów. Ważne jest zapoznanie się z całym materiałem, w celu zrozumienia wyników konsultacji społecznych oraz wynikających z nich społecznych rekomendacji, które zawarto w kolejnym rozdziale.

Raport w tej części zawiera analizę pod względem czterech tematów:

- zieleń i rekreacja,
- zabudowa i usługi,
- komunikacja (piesza, rowerowa, samochodowa, autobusowa, inna),
- charakter miejsca.

Zieleń i rekreacja

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

Aktywności mieszkańców

Mieszkańcy w większości twierdzili, że teren dawnej plaży Wilanów jest dla nich miejscem rekreacji. Obecne wyposażenie terenu umożliwia im realizację następujących aktywności:

- korzystanie z placu zabaw,
- korzystanie z siłowni plenerowej,
- korzystanie z wyposażenia street workout'u,

- aktywności z psami na terenie dog parku,
- spacery, biegi i jazda na rowerze wzdłuż Potoku Służewieckiego.

Wszystkie zagospodarowane miejsca są uczęszczane, a elementy programowe zostały uznane za potrzebne.

Problemy i braki odczuwane przez mieszkańców dotyczące zagospodarowania terenu

Podczas konsultacji badacze pytali mieszkańców o to, w jaki sposób korzystają z terenu dawnej plaży Wilanów i jak chcieliby tu spędzać czas w przyszłości. Respondenci zgłosili kilka głównych problemów oraz braków związanych z obecnym zagospodarowaniem terenu. Są to:

- duże natężenie hałasu ulicznego,

Uczestnicy konsultacji zwracali uwagę, że hałas uliczny stanowi znaczną uciążliwość podczas korzystania z terenu. Zaznaczali brak izolacji akustycznej od ulic.

- spaliny,

Respondenci podkreślali, że w obliczu problemów z zanieczyszczeniem powietrza i smogiem bliskość dużych arterii komunikacyjnych nie sprzyja wypoczynkowi.

Brakuje zieleni filtrującej powietrze.

- często wieje wiatr,

Teren dawnej plaży Wilanów jest otwarty, nieosłonięty, dlatego dość często jego użytkownicy narzekają na dokuczliwy wiatr. Brakuje drzew, które zapewniłyby izolację.

- brak cienia,

Bardzo często zgłaszanym problemem jest brak cienia na terenie objętym konsultacjami. Szczególnie dotkliwie jest on odczuwany na placu zabaw, gdyż nie ma na nim ani jednego drzewa, co podczas upałów stanowi ograniczenie w użytkowaniu tej strefy aktywności. Osoby, które przychodzą tu z dziećmi podkreślały, że piaszczysta nawierzchnia silnie się nagrzewa i uniemożliwia swobodne przemieszczanie się po terenie placu.

- brak infrastruktury służącej do biernego wypoczynku,

Mieszkańcom brakuje przede wszystkim miejsc do siedzenia. Obecnie ławki znajdują się głównie na ogrodzonym placu zabaw i służą tej wydzielonej strefie.

- brak urządzeń dla najmłodszych dzieci,

Młodzi rodzice podkreślali, że brakuje urządzeń zabawowych dla małych dzieci, na przykład huśtawek.

- brak warunków do rekreacyjnego wykorzystania trawników,

Istniejący stan zagospodarowania oraz układ przestrzenny terenu nie sprzyja korzystaniu z trawników. Nie są one wykorzystywane na potrzeby mieszkańców. Uczestnicy konsultacji często wspominali o tym, że brakuje im polan wypoczynkowych, miejsc do siedzenia na trawie i piknikowania.

Konflikty

W bezpośrednim sąsiedztwie terenu objętego opracowaniem znajdują się ulice o dużym natężeniu ruchu oraz zabudowa mieszkaniowa. W związku z planowanym przeznaczeniem terenu dawnej plaży Wilanów na centrum lokalne w formie parku zauważalne są konflikty wynikające z istnienia obecnych funkcji i planowanych zmian w przestrzeni.

Główne odnotowane konflikty to:

- sąsiedztwo ruchliwych ulic a wypoczynek,

W rozmowach z mieszkańcami pojawiła się opinia: „To nie jest dobre miejsce do wypoczynku. Problemem jest hałas”. Mieszkańcy często podkreślali, że sąsiedztwo ulicy i towarzyszący jej hałas oraz zanieczyszczenia nie sprzyjają rekreacji i relaksowi, którego tak bardzo potrzebują mieszkańcy okolicznych osiedli.

- sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej a aktywności w parku,

W bliskim sąsiedztwie analizowanego terenu znajduje się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Mieszkańcy najbliższych budynków, którzy wypowiedzieli się podczas konsultacji, obecnie nie zauważają większych uciążliwości związanych z istniejącym zagospodarowaniem terenu. Plac zabaw jest usytuowany w wystarczającej odległości od budynków, zaś pozostałe elementy wyposażenia nie generują hałasu. Jedynie boiska, które zostały zdemontowane przez mieszkańców sąsiadującej zabudowy pod koniec 2017 roku, były odbierane jako uciążliwość, przede wszystkim z powodu oświetlenia. Lamy były zamontowane w sąsiedztwie okien i światło skierowane w ich kierunku.

Uczestnicy konsultacji zamieszkujący sąsiednie bloki przekazali swoje obawy. Dotyczyły one przyszłego zagospodarowania, a przede wszystkim:

- zakłócania spokoju poprzez hałas, jaki mogą generować urządzenia i zabudowa w nowym parku (przebywanie ludzi w bliskim sąsiedztwie okien budynków, skate park, plac zabaw zbyt blisko okien, imprezy);

- uciążliwości związanych z wieczornym przebywaniem na terenie osób spożywających alkohol (obecnie brakuje miejsc do siedzenia, więc ta uciążliwość nie jest odczuwalna) i zanieczyszczających teren;
- ograniczenia atrakcyjnego widoku z okien wyższych kondygnacji przez nowe elementy zagospodarowania parku.

Wśród nadesłanych e-maili znalazły się postulaty mieszkańców bloków przy ul. Kieślowskiego. Poniższy cytat odzwierciedla stanowisko uczestników konsultacji z terenu tego osiedla.

„jako mieszkańcy z oknami wychodzącymi bezpośrednio na plażę zależy mi na tym by to co znajdzie się na tym terenie nie zakłócało swoim zgiełkiem i hałasem spokoju i prawa do odpoczynku mieszkańców bloku...”

POTRZEBY

Podczas konsultacji badacze pytali mieszkańców o ich wyobrażenia na temat przyszłego parku.

Zagadnienia poruszane w zakresie zieleni i wypoczynku:

- Jakie funkcje i formy zieleni powinny zostać wprowadzone do parku (reprezentacyjność, wypoczynek)?
- Jakie elementy zagospodarowania powinny się tu znaleźć (ukształtowanie terenu, układ wodny, elementy rzeźbiarskie)?
- Jakie elementy wyposażenia warto uwzględnić (mała architektura, wyposażenie dla różnych grup wiekowych, oświetlenie)?

Opinie mieszkańców związane z preferowanym zagospodarowaniem terenu w zakresie zieleni i wypoczynku były w większości zbieżne. W obszarze przyszłego centrum lokalnego potrzebny jest „park z prawdziwego zdarzenia”. Niektórzy respondenci podkreślali, że „najważniejszy jest park”.

W oparciu o informacje przekazywane przez uczestników konsultacji dokonana została kwalifikacja potrzeb związanych z aranżacją terenu dawnej plaży Wilanów. Zostały one podzielone na następujące kategorie:

- potrzeby przestrzenne – dotyczące układu przestrzennego, strefowania parku,
- potrzeby funkcjonalne – dotyczące sposobu zagospodarowania sprzyjającego aktywnościom, wyposażenia,
- potrzeby społeczne – dotyczące pozamaterialnych oczekiwań względem przestrzeni takich jak integracja, poczucie bezpieczeństwa,
- potrzeby estetyczne – dotyczące wyglądu całego parku oraz poszczególnych jego elementów,
- potrzeby przyrodnicze – dotyczące ekologii, fauny i flory przyszłego parku.

Poniżej omówione zostały poszczególne kategorie potrzeb związanych z przedmiotowym obszarem.

Potrzeby przestrzenne

➤ powstanie parku „z prawdziwego zdarzenia”,

Dla zdecydowanej większości mieszkańców, którzy wzięli udział w konsultacjach, teren dawnej plaży Wilanów powinien zostać przekształcony w park, przestrzeń przeznaczoną do wypoczynku mieszkańców, „miejsce, gdzie można się zatrzymać, usiąść”. Park powinien funkcjonować jako miejsce relaksu dla wszystkich użytkowników. Pojawiały się głosy, że potrzebne są wspólne przestrzenie, a forma parku powinna być swobodna, „bez przegięć z reprezentacyjnością”. Uczestnicy konsultacji opowiadali się za wprowadzeniem zróżnicowanej zieleni, w tym dużych drzew.

Respondenci mówiąc o tym terenie czerpali inspiracje ze znanych im i lubianych parków. Często wyrażając swoje potrzeby związane z analizowaną przestrzenią mówili, że wyobrażają sobie:

➤ „park taki jak Pole Mokotowskie”,

➤ „jak park przy Bażantarni”,

➤ „jak Łazienki Królewskie”,

➤ „jak Fort Bema”,

➤ „jak Szczęśliwice i Morskie Oko”.

Zdarzały się także inspiracje zagranicznymi założeniami parkowymi. Poniżej przykładowe nawiązania:

➤ „jak Central Park”,

➤ „jak parki brytyjskie”.

Na uwagę zasługuje fakt, że większość wymienionych parków to założenia zajmujące duże powierzchnie, na których znajdują się rozległe polany i trawniki, alejki spacerowe i okazałe drzewostany. Porównania oraz inspiracje uczestników konsultacji odzwierciedlają skalę potrzeb mieszkańców w kwestii rekreacji oraz zapotrzebowanie na tereny zieleni. Trudno jednak większość z tych rozwiązań zastosować na terenie będącym przedmiotem konsultacji, gdyż jego powierzchnia jest w porównaniu z przytoczonymi parkami stosunkowo niewielka.

➤ izolacja terenu od hałasu i spalin,

Mieszkańcy chcieliby wypoczywać na terenie dawnej plaży „bez poczucia, że jest się na ulicy”. Zgłaszane były również postulaty dotyczące zapewnienia izolacji w postaci zieleni od strony zabudowy sąsiadującej z planowanym parkiem. Jeden z mieszkańców zwrócił uwagę, że okoliczne budynki mieszkalne mają niskie partery, więc w sąsiedztwie okien nie

powinno się aranżować miejsc do wypoczynku, a jedynie wprowadzić zieleni o charakterze izolacyjnym i o reprezentacyjnym wyglądzie.

➤ strefowanie przestrzeni parku,

Ze względu na planowaną aranżację przestrzeni dla przedstawicieli różnych grup wiekowych lokalnej społeczności mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę strefowania parku. Na terenie obiektu powinna znaleźć się część poświęcona aktywnościom i część zaciszna.

➤ przestrzeń do wypoczynku, „bez przeładowania programem”,

Wielu uczestników konsultacji podkreślało, że przestrzeń jest istotnym czynnikiem w kształtowaniu przyszłego centrum lokalnego. Mieszkańcy mówili, że „teren jest za mały, by wprowadzić bogaty program”, a „przestrzeń musi mieć swój oddech”.

➤ przestrzeń do wykorzystywania przez mieszkańców,

Jeden z mieszkańców powiedział: „pozwólmy ludziom to sformatować”.

Wśród respondentów pojawiały się głosy, że ważna w parku jest przyjazna przestrzeń, a nie konkretne elementy programowe. Niektórzy mieszkańcy podkreślali, że zgrupowanie wielu elementów zagospodarowania na stosunkowo niewielkiej przestrzeni nie będzie wyglądać i funkcjonować dobrze. Pojawiały się opinie, że wystarczy dać mieszkańcom miejsce, a oni je stworzą według własnych potrzeb.

Odnotowano opinię, że „potrzebna jest przestrzeń, a nie kolejny plac zabaw”.

➤ połączenie Osi Królewskiej, spójność osi,

Powiązanie widokowe i nawiązania przestrzenne do zespołu pałacowo-parkowego w Wilanowie mieszkańcy uznali za ważne. Istotne jest przede wszystkim zapewnienie spójności Osi Królewskiej.

Potrzeby funkcjonalne

➤ relaks,

Wielu rozmówców wyobraża sobie teren dawnej plaży Wilanów jako miejsce relaksu, odpoczynku od miejskiego zgiełku.

➤ siedzenie, leżenie, piknikowanie na trawie,

Respondenci jako istotną wymieniali potrzebę posiedzenia na ławce, na trawie, z kocem, wypoczynek na leżaku. Wielu z nich wyobraża sobie przestrzeń parku jako miejsce „z przyjemną łąką do piknikowania”.

Mieszkańcy chcieliby wykorzystywać przestrzeń przyszłego parku do piknikowania, a także spotkań rodzinnych i towarzyskich. Wiele osób dopuszcza w tym miejscu organizację imprez śniadaniowych. Uczestnicy konsultacji często postulowali aranżację polan wypoczynkowych.

Jeden z mieszkańców podkreślił jednak, że z trawnikami jest problem, ponieważ są one zanieczyszczane przez psy. Postulował więc ogrodzenie trawników niskimi płotkami.

➤ spacer, spacer, spacer,

Znaczna część respondentów zgłaszała zapotrzebowanie na spacerowanie po parku. Mieszkańcy chcieliby mieć możliwość spacerowania w rodzinnym gronie. Istotny jest tu aspekt wspólnego korzystania z przestrzeni przez użytkowników w różnym wieku, przez różne pokolenia – „chodzenie po trawie z wnukami”.

Pojawiły się jednak pojedyncze opinie, że teren dawnej plaży jest za mały, aby na jego terenie spacerować czy biegać.

➤ sport, aktywność fizyczna,

Wielu uczestników konsultacji zgłaszało potrzebę uprawiania sportu na terenie przyszłego parku. Wymieniano przede wszystkim aktywności, takie jak: bieganie, jazda na rolkach, wrotkach, deskorolkach, a w okresie zimowym ślizganie się, zjeżdżanie na sankach.

Mieszkańcy pozytywnie oceniali istniejącą siłownię plenerową i street workout. Zdecydowana większość opowiadała się za obecnością tych urządzeń w przyszłym parku.

Jeden z mieszkańców napisał:

„proszę pozostawić urządzenia siłowni plenerowej bez usuwania ich, spełniają wyjątkowo ważną funkcję w celu utrzymania młodzieży i osób w podeszłym wieku przy zdrowiu. Likwidacja tych urządzeń będzie bardzo szkodliwym posunięciem Gminy i przyniesie niezadowolone mieszkańców”.

Stanowisko to pokazuje, jak potrzebna jest obecność w parkowej przestrzeni urządzeń do ćwiczeń. Odnotowano także postulaty dotyczące wzbogacenia siłowni plenerowej o urządzenia dla seniorów.

➤ atrakcje dla dzieci,

Uczestnicy konsultacji w zdecydowanej większości uznali, że na terenie przyszłego parku potrzebne są miejsca do zabawy dla dzieci z różnych grup wiekowych. Istniejący plac zabaw użytkownicy tej przestrzeni uznali za potrzebny. Niektórzy optowali za zachowaniem go w niezmienionej formie, jednak większość respondentów była skłonna zaakceptować zmianę formy

przestrzennej tego elementu zagospodarowania. Pojawiały się głosy definiujące wzorce, na których można oprzeć projekt miejsca do zabaw dla dzieci. Odnotowano między innymi następujące inspiracje:

- „plac zabaw jak w parku Bajka w Błoniu”,
- „plac zabaw podobny do tego w parku przy Bażantarni”,
- „trampoliny jak przy Royal Wilanów”.

Wielu respondentów było zwolennikami zaprojektowania atrakcji dla dzieci wkomponowanych w park. Wyobrażali sobie teren nieogrodzony z elementami do zabawy dla dzieci z różnych grup wiekowych wpisanymi w krajobraz, zlokalizowanymi wśród drzew. Mieszkańcy wypowiadali się o tych elementach w następujący sposób:

- „pojedyncze konstrukcje do zabawy dla dzieci”,
- „ew. atrakcje dla dzieci w formie rozproszonej”.

Pojawiły się głosy o potrzebie zapewnienia najmłodszym użytkownikom atrakcji, jakich nie ma nigdzie w okolicy. Warto wprowadzić oryginalne, ciekawe elementy, na przykład pełniące funkcję edukacyjną i atrakcyjne przez cały rok.

Niektórzy mieszkańcy opowiadali się za aranżacją naturalnego placu zabaw, inni wspominali o możliwości zlokalizowania placu zabaw na trawie. Ten wariant spotkał się jednak z krytyką, ze względu na tworzenie się błota podczas niekorzystnych warunków pogodowych.

Nieliczni mieszkańcy podkreślali, że place zabaw już są na terenie okolicznych osiedli mieszkaniowych, w związku z tym proponowali, aby w projektowanym parku nie było urządzeń do zabawy dla dzieci.

- wydzielona przestrzeń dla najmłodszych dzieci,

Uczestnicy konsultacji wyrażali potrzebę aranżacji miejsca dla małych dzieci. Młodzi rodzice podczas wypowiedzi w punktach konsultacyjnych podkreślali, że „nie ma nic dla małych dzieci”, zgłosili więc potrzebę umieszczenia w parku huśtawek dla maluchów oraz wnioskowali o uwzględnienie potrzeb najmłodszej grupy mieszkańców w zagospodarowaniu terenu. Istotną kwestią jest zapewnienie dzieciom oraz ich opiekunom bezpieczeństwa podczas przebywania na tym terenie.

- gry stolikowe, planszowe,

Zwolennicy kameralnego, spokojnego wypoczynku zgłosili potrzebę wygospodarowania w przyszłym parku przestrzeni do gier stolikowych. Spośród gier wymieniano najczęściej szachy i piłkarzyki. Mieszkańcy wspominali też o ustawieniu stołów, na których można rozłożyć gry planszowe. Ciekawym pomysłem była wypożyczalnia gier planszowych, np. w budynku usługowym, który może zostać wybudowany w parku.

➤ wybieg dla psów i miejsce spotkań ich właścicieli,

Według respondentów wybieg dla psów powinien znaleźć się na terenie projektowanego parku. Właściciele psów podkreślają, że funkcjonujący obecnie dog park jest pierwszym tego typu obiektem, który powstał w Warszawie. Jest on jednak za mały. Znaczna część uczestników konsultacji podczas rozmów w punktach konsultacyjnych uznała, że obecna lokalizacja dog parku jest akceptowalna, pojawiały się jednak głosy dopuszczające zmianę lokalizacji tego obiektu w inne miejsce na terenie objętym opracowaniem. Z kolei uczestnicy warsztatów w większości proponowali przesunięcie dog parku na północny zachód, na teren wzdłuż al. Wilanowskiej i bloków przy ul. Kieślowskiego.

Istotnym argumentem za uwzględnieniem wybiegu dla psów w przestrzeni parku jest fakt, że mieszkańcy będą korzystać wraz ze swoimi czworonogami z przestrzeni przyszłego parku niezależnie od tego czy wybieg pozostanie, czy też nie. Z tego powodu warto zadbać o przestrzeń aktywności dla psów, co pozwoli uniknąć konfliktów między mieszkańcami i zwierzętami. Właściciele psów podkreślają, że przydałby się większy wybieg, wzbogacony o śluzy wejściowe, altanę i oświetlenie, o nawierzchni sprawdzającej się na terenie takich obiektów.

„wybieg dla psów to również atrakcyjne miejsce dla dzieci, które nie mają psa ale mogą go tu pogłaskać lub pobawić się w bezpieczny sposób” – ta opinia przekazana drogą mailową dodatkowo podkreśla wartość tego miejsca w przestrzeni parku.

➤ aktywność zimowa,

Mieszkańcy podkreślali potrzebę zapewnienia atrakcyjności terenu przez cały rok, także zimą. Aktywnościami umożliwiającymi rekreacyjne wykorzystanie parkowej przestrzeni są, oprócz spacerów, zjeżdżanie na sankach oraz jazda na łyżwach.

➤ mała architektura, wyposażenie,

Uczestnicy konsultacji pytani o niezbędne wyposażenie i umeblowanie parku wskazywali przede wszystkim na siedziska, leżaki, kosze na śmieci, a także źródło czy zdrój z wodą pitną. Zgłoszono potrzebę aranżacji miejsca, gdzie można umyć ręce.

Jeśli chodzi o siedziska, pojawiały się postulaty dotyczące ciekawie zaprojektowanych elementów, na przykład nowoczesnych podestów do siedzenia, ławek wkomponowanych w rzeźbę terenu, wyposażenia wielofunkcyjnego dla różnych grup użytkowników. Pojawiła się opinia, że kosze na śmieci nie powinny być umieszczane w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc do siedzenia, ponieważ „odpoczynek w sąsiedztwie śmierdzących śmieci nie jest odpoczynkiem”.

Niektórzy mieszkańcy pozytywnie wypowiadali się na temat mobilnych elementów wyposażenia takich jak przenośne meble czy bramki do gry, które można w zależności od potrzeb rozstawiać i demontować.

Kilka osób zgłosiło potrzebę wyznaczenia miejsc do grillowania, jako wyposażenia polan piknikowych.

Potrzeby społeczne

Park stanowi dogodne miejsce realizacji potrzeb społecznych. Aranżacja wspólnych przestrzeni z urządzoną zielenią, zapewniającą komfortowy cień i płaszczyznami zadbanych trawników, zachęcających do ich rekreacyjnego wykorzystywania, sprzyja integracji mieszkańców. Aktywności, takie jak: spacery rodzinne, spacery ze zwierzętami, piknikowanie, spotkania towarzyskie sprzyjają podejmowaniu wspólnych inicjatyw.

W rozmowach podkreślane były potrzeby różnych grup społecznych – od dzieci po osoby starsze, a to miejsce ma służyć wszystkim użytkownikom.

Rozmowy prowadzone z mieszkańcami podczas konsultacji wskazały na następujące aspekty istotne w aranżacji przestrzeni społecznej:

➤ integracja,

Integracja jest dla mieszkańców ważna. Uczestnicy konsultacji proponowali utworzenie miejsca spotkań, a także uwzględnienie w projekcie parku przestrzeni na imprezy o charakterze lokalnym, takich jak: targi śniadaniowe, kiermasze, projekcje filmowe.

Ważnym aspektem jest współprzebywanie w przestrzeni przedstawicieli różnych grup wiekowych lokalnej społeczności, co stwarza możliwość wzajemnych obserwacji oraz interakcji. Uczestnicy konsultacji wspominali o rodzinnym charakterze przyszłego parku jako miejsca, gdzie można chodzić na „spacery z wnukami”.

➤ bezpieczeństwo,

Jest to czynnik istotny w zapewnieniu komfortu korzystania z parkowej przestrzeni. Mieszkańcy wspominali o potrzebie odgródzenia się od ruchu samochodowego i rowerowego oraz odsunięciu elementów służących do zabaw dla dzieci od ścieżki rowerowej. Zapewnienie bezpieczeństwa użytkowania parku polega na takim kształtowaniu jego przestrzeni, aby wyeliminować potencjalne kolizje różnych grup użytkowników.

Wskazane jest więc strefowanie aktywności, a także oddzielenie stref wypoczynku w parku od ścieżki pieszo-rowerowej oraz od ulic. Młodzi rodzice odwiedzający punkt konsultacyjny zaproponowali „gęste krzewy, żeby dziecko nie uciekło na jezdnię”.

Drugim ważnym aspektem wpływającym na poczucie bezpieczeństwa jest oświetlenie terenu w celu zapewnienia użytkownikom bezpieczeństwa po zmroku.

Pojedyncze głosy wskazały na potrzebę instalacji monitoringu, aby zminimalizować potencjalne zagrożenia dla mieszkańców w nowo powstałym parku.

Mieszkańcy w większości chcą, aby przyszły park został oświetlony w sposób nieinwazyjny, dyskretny. Respondenci podkreślali, że oświetlenie nie powinno stanowić konkurencji dla pałacu i jego bezpośredniego otoczenia.

Potrzeby estetyczne

Uczestnicy konsultacji niejednokrotnie podkreślali, że estetyka rozwiązań przestrzennych jest dla nich bardzo ważna. Teren jest zlokalizowany w sąsiedztwie obiektów zabytkowych oraz w pobliżu Miasteczka Wilanów, w którym mieszkańcy często są świadomi zasad kształtowania ładu przestrzennego. Respondenci podkreślali, że niezwykle istotna jest „wrażliwość na piękno” i dążenie do stworzenia przestrzeni o wysokim standardzie, jeśli chodzi o walory wizualne.

➤ układ nasadzeń,

Dla użytkowników terenu objętego konsultacjami ważne jest stworzenie przemyślanej kompozycji zieleni wysokiej i niskiej.

➤ duże drzewa „już teraz, nie za 20 lat”,

Zdecydowana większość respondentów podkreślała potrzebę wprowadzenia do parku drzew, przy czym istotne są parametry jakościowe wprowadzanych nasadzeń. Mieszkańcy postulowali sadzenie dużych drzew, zamiast niewielkich sadzonek, które często wprowadzane są do przestrzeni publicznej.

➤ elementy zagospodarowania – wpisane w park, o atrakcyjnym wyglądzie, dostosowane do charakteru miejsca,

Wielu uczestników konsultacji chciało, aby elementy zagospodarowania wprowadzone do parku były ciekawe. Jedna z osób wyraźnie zaznaczyła, że chce „przemyślanej małej architektury, nie mającej nic wspólnego z piknikowymi ławami z bali ani kawiarnianymi parasolami”.

➤ układ wodny – zwiększający atrakcyjność wizualną przyszłego parku,

Respondenci często proponowali aranżację elementów wodnych na terenie parku. Twierdzili, że przyczynią się one do wzrostu atrakcyjności tego terenu oraz będą wspierać aspekt integracyjny parkowej przestrzeni.

➤ urozmaicenie rzeźby terenu,

Uczestnicy konsultacji na ogół pozytywnie odnieśli się do możliwości wprowadzenia zróżnicowanego ukształtowania terenu przyszłego parku. Zanotowano jednak pojedyncze głosy za utrzymaniem powierzchni bez znaczących różnic poziomów, żeby nie było zbyt wielu elementów, aby nie zasłaniać widoków. Większość rozmówców uznała, że urozmaicenie rzeźby terenu korzystnie wpłynie na atrakcyjność parku. Wprowadzenie wałów ziemnych i trawiastych pagórków zapewni ciekawe miejsca do zabaw i odpoczynku, może także subtelnie wydzielić strefy o różnym sposobie użytkowania w przestrzeni parku.

Podczas warsztatów uczestnicy pozytywnie wypowiadali się o możliwości wkomponowania siedzisk i miejsc do leżenia w rzeźbę terenu. Pojawił się również pomysł na zaprojektowanie miejsca spotkań w parku w formie trawiastego wgłębniaka.

➤ elementy rzeźbiarskie, artystyczne,

Analiza e-maili wysyłanych przez mieszkańców wskazała na powtarzający się postulat, że na terenie dawnej plaży powinien powstać „pięknie urządzone park (...), wzbogacony o (...) piękne rzeźby młodych, zdolnych artystów”. Postulaty dotyczące wprowadzenia do parku elementów rzeźbiarskich pojawiały się także podczas warsztatów.

➤ wydobywanie walorów Potoku Służewieckiego i uporządkowanie jego otoczenia,

Część mieszkańców zwróciła uwagę, że bezpośrednie otoczenie Potoku Służewieckiego jest zaniedbane, a w dodatku nudne. Jest to niewątpliwie miejsce z potencjałem, którego wydobywanie wymaga przemyślanych działań w przestrzeni. Poza uporządkowaniem otoczenia potoku mieszkańcy sugerowali, aby zaproponować w tym miejscu coś, co przyciągnie uwagę i uatrakcyjni teren.

➤ powiązanie widokowe z pałacem w Wilanowie,

Dla wielu mieszkańców możliwość powiązania widokowego z pałacem korzystnie wpłynęłoby na odbiór przestrzeni będącej przedmiotem konsultacji. Ulica Przyczółkowa stanowi wyraźną barierę oddzielającą park pałacowy od terenu dawnej plaży i Osi Królewskiej, a parkujące samochody i wysoka zieleń znajdująca się na osi widokowej sprawiają, że połączenie nie jest czytelne. Podczas warsztatów konsultacyjnych pojawiła się ciekawa propozycja podkreślenia połączenia z parkiem pałacowym za pomocą światła w posadzce wzdłuż Osi Królewskiej.

➤ bieżąca pielęgnacja zieleni i utrzymanie czystości,

Podczas rozmów na temat preferencji mieszkańców odnośnie przyszłego zagospodarowania terenu dawnej plaży podkreślana była potrzeba należytej opieki nad terenem zieleni, który powstanie w tym miejscu. Rekreacyjne wykorzystanie trawników będzie możliwe tylko wtedy, gdy ich wygląd będzie do tego zachęcał. Wprowadzenie dużych drzew oraz kompozycji krzewów i kwiatów wymaga bieżącej pielęgnacji, bez której park nie będzie miejscem atrakcyjnym i zachęcającym mieszkańców do spędzania w nim czasu.

Potrzeby przyrodnicze

Uczestnicy konsultacji niejednokrotnie podkreślali, że przyroda jest istotnym walorem kształtowanej przestrzeni. Wprowadzenie do parku urozmaiconej roślinności i zapewnienie dogodnych warunków bytowania zwierząt pozytywnie wpłynie na funkcjonowanie terenu będącego przedmiotem konsultacji.

➤ roślinność,

Uczestnicy konsultacji postulowali wprowadzenie różnych form roślinności na teren przyszłego parku. Większości mieszkańców zależy na wprowadzeniu drzew, najlepiej od razu dużych, aby szybko uzyskać oczekiwany efekt.

Jedna osoba wskazała wprowadzenie pnączy wspinających się po metalowych konstrukcjach jako alternatywę dla drzew (jak w parku w Zurychu). Swoją propozycję argumentowała szybszym wzrostem pnączy w porównaniu z roślinnością drzewiastą.

Część osób podkreśliła potrzebę wprowadzenia krzewów, ponieważ sam szpaler drzew nie jest w stanie odizolować terenu od hałasu. Mieszkańcy ci wyobrażają sobie strefę buforową od ulicy utworzoną z różnych pięter zieleni. Pojawiał się postulat dotyczący stopniowania warstw zieleni, tworzenia kompozycji z kilku pięter roślinności. Odnotowano pojedyncze wskazania, żeby w parku posadzić rośliny iglaste. Inne opinie dotyczyły potrzeby dopasowania roślin do otaczającego krajobrazu.

Dla mieszkańców ważne jest wspieranie bioróżnorodności, zróżnicowanie gatunkowe wprowadzanych roślin oraz stosowanie gatunków rodzimych.

Pojawiały się propozycje nasadzeń kwiatów o charakterze naturalistycznym, np. stokrotki na trawnikach czy wybijające z ziemi rośliny cebulowe takie jak krokusy.

Jedna z osób wyraźnie zaznaczyła potrzebę wprowadzenia „szlachetnych drzew” (lipy, kasztany, klony), krzewów (grab, irga, bez, jaśmin) i kwiatów, aby stworzyć różnorodność.

➤ oczyszczanie powietrza,

Uczestnicy konsultacji zwracali uwagę na potrzebę oczyszczania powietrza. Proponowali wprowadzić do parku roślinność gęstą, filtrującą powietrze.

➤ park przyjazny zwierzętom,

Dla części uczestników konsultacji ważne jest utworzenie siedlisk i zapewnienie pożytków dla ptaków. Zaproszenie do parku ptaków śpiewających oraz innych zwierząt zapewni mieszkańcom możliwość obcowania z przyrodą, czego obecnie na tym terenie brakuje. Niektórzy rozmówcy proponowali, aby umieścić w parku karmniki i poidelka. Często o potrzebie obserwacji

zwierząt i uwzględnienia dla nich miejsca w parku wspominały dzieci. Pojawiła się między innymi propozycja utworzenia „łąki dla pszczołek” oraz zwabienia do parku różnych zwierząt.

➤ ucieczka od miejskiego zgiełku na „łono natury”,

Część rozmówców postulowała obecność w parku dzikich elementów, „by się schować”. Mieszkańcy niejednokrotnie podkreślali, że potrzebne jest im schronienie, cień, aby mogli wypocząć.

Kontrowersje

Oprócz zbieżnych opinii mieszkańców w zakresie zagospodarowania terenu, pojawiły się elementy wzbudzające spreczne emocje. Poniżej wymienione zostały główne kontrowersje odnośnie elementów zagospodarowania.

➤ boiska,

Część mieszkańców uznała, że na terenie przyszłego parku powinny znaleźć się boiska. Wymieniano boiska do koszykówki, do siatkówki, a nawet do piłki nożnej. Pojawiały się także opinie, że takie obiekty już są w okolicy, np. przy Royal Wilanów i nie ma potrzeby dublowania funkcji. Ponadto boiska zajmują relatywnie dużą przestrzeń, która mogłaby zostać wykorzystana w parku na inne elementy programowe.

➤ skatepark,

Wielu było zwolenników, ale i wielu przeciwników utworzenia na terenie dawnej plaży Wilanów skateparku – „to nie jest miejsce na taki obiekt”. Rozmówcy, zwłaszcza młodzi, często podkreślali, że brakuje miejsca dostosowanego do jazdy na deskorolkach, rolkach i wrotkach.

Odnotowano także opinię młodych ludzi, że skatepark jest potrzebny, ale można go wybudować w innej lokalizacji, na przykład na terenie położonym za Centrum Medicover, gdzie obecnie jeszcze są łąki.

➤ układ wodny,

Większość respondentów jest zdania, że warto wprowadzić układ wodny na teren przyszłego parku. Propozycje mieszkańców dotyczyły różnych jego form, takich jak fontanna, oczko wodne, sadzawka, kaskady, rzeczka, strumień, płytka woda do brożenia.

Nieliczni mieszkańcy wymienili także miejsce do puszczenia stateczków, wodny plac zabaw oraz zbiornik dla kaczek. Fontanny, oprócz zwolenników, mają też przeciwników – „fontanny są nudne”, są już w okolicy. Znotowano dwa przeciwstawne stanowiska dot. istniejącego kanału w Osi Królewskiej – przedłużenie kanału i wydobywanie jego walorów

versus „schowanie” kanału pod ziemię. Jedna z osób napisała e-mail, w którym przedstawiła swoją wizję Osi Królewskiej ze szpalerami drzew na osi i wodą płynącą pomiędzy szpalerami – „minimalnie niżej niż poziom trawnika”.

Pojawiały się również opinie, aby nie wprowadzać wody oraz głośy uzależniające decyzję od pomysłu na koncepcję całego terenu („nie wpychać na siłę wody”).

➤ strefy specjalnego przeznaczenia i ich gradzenie,

Zauważalne były dwie tendencje: otwarta przestrzeń z elementami wkomponowanymi w park versus wydzielone strefy aktywności głównie dla dzieci.

Można przyjąć, że zdecydowana większość mieszkańców opowiadała się za ogrodzeniami tylko tymi, które są konieczne. Wyraźne stały się natomiast różnice w postrzeganiu konieczności wygrodzeń poszczególnych stref w przestrzeni parku. Rodzice małych dzieci są w większości zwolennikami gradzenia stref aktywności dla ich pociech. Pojawiła się opinia, że „gradzenie ma sens, gdy są dzieci”. Przyczyną takiego stanowiska jest troska o ich bezpieczeństwo.

Odnutowano również zwolenników przeciwstawnego stanowiska, że „plac zabaw nie musi być zabarykadowany”, a przestrzeń powinna być pozbawiona barier. Wśród nadesłanych e-maili znalazł się następujący postulat:

„żadnych płotów tramwajowych, które tak chętnie rozstawiane są w miasteczku czy wydzielonych, ogrodzonych, sztucznych sfer”.

Potrzeba rezygnacji z ogrodzeń na terenie parku jest wyraźnie akcentowana.

Pomysły zgłoszone podczas pracy warsztatowej

Podczas pracy warsztatowej mieszkańcy zgłaszali swoje postulaty dotyczące przestrzeni przyszłego centrum lokalnego. Pojawiły się także koncepcje zagospodarowania dla części terenu będącego przedmiotem konsultacji.

Jedną z propozycji była aranżacja zielonego dachu budynku usługowego o bezpiecznym nachyleniu w celu dostosowania go do rekreacyjnego wykorzystywania przez mieszkańców. Trawiasta skarpa mogłaby służyć do siedzenia, a jej ukształtowanie pozwoliłoby na pełnienie funkcji naturalnego amfiteatru – widowni podczas projekcji filmowych i kameralnych spektakli. Zimą zielona skarpa mogłaby pełnić funkcję górki saneczkowej.

Podczas pracy warsztatowej zgłoszono też pomysł na zagospodarowanie Osi Królewskiej. Polegał on na aranżacji wzdłuż Osi Królewskiej ciągu spacerowego, przestrzeni przyjaznej dla mieszkańców, z ciekawym programem wypoczynkowym, szpalerami drzew, siedziskami oraz opcją wprowadzenia elementów wodnych, wałów ziemnych, z wariantem dopuszczającym „schowanie” istniejącego kanału pod ziemię.

Większość uczestników warsztatów zaproponowała zmianę lokalizacji oraz układu przestrzennego wybiegu dla psów. Wyłoniła się koncepcja stworzenia linearnego ciągu aktywności dla psów przesuniętego w stosunku do istniejącego dog parku na północny zachód, wzdłuż al. Wilanowskiej.

Zaproponowano także zmianę lokalizacji siłowni plenerowej w okolicę istniejącego street workout'u.

Młodzież uczestnicząca w pracy warsztatowej podkreślała potrzebę stworzenia miejsca spotkań na terenie parku. Powinno ono znajdować się na terenie pomiędzy mostem Zakochanych a obszarem, gdzie zgodnie z MPZP może zostać posadowiony budynek. Na osi chodnika prowadzącego na teren dawnej plaży przez mostek zaproponowano fontannę, a dalej plac z miejscami do siedzenia. Plac ten mógłby mieć nawierzchnię trawiastą oraz zróżnicowaną rzeźbę terenu.

Poza wymienionymi pomysłami uczestnicy warsztatów dzielili się swoimi opiniami na temat poszczególnych elementów zagospodarowania, zarówno istniejących jak i proponowanych do wprowadzenia. Większość postulatów pokrywała się z opiniami mieszkańców wypowiadających się w punktach konsultacyjnych oraz drogą elektroniczną i opisanych w części niniejszego raportu dotyczącej diagnozy potrzeb użytkowników analizowanej przestrzeni.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONSULTACJI

Dyspozycja funkcjonalno-przestrzenna

W oparciu o zdiagnozowane potrzeby mieszkańców wypowiadających się podczas konsultacji opracowana została dyspozycja funkcjonalno-przestrzenna dla terenu objętego opracowaniem.

Wyodrębniono sześć stref funkcjonalno-przestrzennych, które oznaczone zostały na poniższym schemacie.

DYSPOZYCJA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

LEGENDA:

1 CENTRUM PARKU - DOMINACJA WYPOCZYNKU BIERNEGO 2 ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA Z ELEMENTAMI SŁUŻĄCYMI DO WYPOCZYNKU CZYNNEGO 3 STREFA WYPOCZYNKU CZYNNEGO I ZIELENI IZOLACYJNEJ	4 ZIELEŃ TOWARZYSZĄCA ZABUDOWIE 5 ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA 6 PARK LINEARNY - OŚ KRÓLEWSKA 1 NUMER PORZĄDKOWY WYDZIELONEJ STREFY

➤ *Podział terenu na strefy funkcjonalno-przestrzenne wypracowane podczas konsultacji społecznych*

➤ Charakterystyka wyodrębnionych stref:

Obszar oznaczony numerem 1 – „centrum parku”, miejsce z dominującą funkcją wypoczynku biernego, z możliwością lokalizacji trawników i łąki do piknikowania. Dopuszczalna jest lokalizacja elementów wyposażenia do wypoczynku czynnego w formie rozproszonej, bez zakłócania dominującej funkcji na tym terenie.

Obszar oznaczony numerem 2 – strefa zieleni izolacyjnej od strony ulic o reprezentacyjnym wyglądzie. Wskazana kompozycja roślin różnej wysokości, z udziałem drzew oraz krzewów. W strefie tej zakładana jest lokalizacja wyposażenia i urządzeń służących do rekreacji czynnej, najlepiej w formie rozproszonej.

Obszar oznaczony numerem 3 – strefa wypoczynku czynnego oraz zieleni izolacyjnej. To korzystna lokalizacja dla wybiegu dla psów, a także urządzeń siłowni plenerowej i street workout'u (zasadne jest pozostawienie tego elementu w istniejącej lokalizacji). Wszystkie wymienione elementy tworzą strefy specjalnego przeznaczenia, jednak ich grodzenie dopuszczalne jest jedynie w razie konieczności.

Obszar oznaczony numerem 4 – zieleni towarzysząca zabudowie usługowej. Roślinność wprowadzona do tej strefy będzie ściśle zależna od formy zabudowy, jaka zostanie usytuowana w parku. Mieszkańcy zgłaszali potrzebę zagospodarowania ogródków kawiarnianych, a także przestrzeni do zabaw dla dzieci wygospodarowanych na zewnątrz obiektu z towarzyszącymi nasadzeniami o ozdobnym charakterze. Jest to korzystna lokalizacja dla trawników przeznaczonych do rekreacji, z wariantem zielonego dachu stwarzającego możliwość wykorzystywania go do wypoczynku.

Obszar oznaczony numerem 5 – zieleni izolacyjna, pełniąca funkcję reprezentacyjną. Jest to strefa buforowa pomiędzy zabudową mieszkaniową wielorodzinną a terenem planowanego centrum lokalnego. Na tej powierzchni nie jest wskazana lokalizacja wyposażenia służącego do rekreacji.

Obszar oznaczony numerem 6 – park linearny „Oś Królewska”. Teren połączony kompozycyjnie z pozostałą częścią parku, ale o odmiennym charakterze ze względu na osiowy układ i dominującą funkcję komunikacyjną. Optymalnym rozwiązaniem jest aranżacja w tym miejscu ciągu spacerowego z ciekawym programem oraz o reprezentacyjnym wyglądzie.

Podział na strefy funkcjonalno-przestrzenne został uzupełniony o informacje dotyczące postulowanego rozmieszczenia elementów zagospodarowania oraz wyposażenia terenu. Poniższy schemat stanowi ilustrację potrzeb mieszkańców po przeanalizowaniu przez badaczy uzyskanych informacji.

SCHEMAT - FUNKCJE I FORMY ZIELENI, STREFY ZASIĘGU WSKAZANYCH SPOSOBÓW ZAGOSPODAROWANIA

LEGENDA:

- STREFA WYPOCZYNKU CZYNNEGO
- STREFA WYPOCZYNKU BIERNEGO Z ROZPROSZONYMI PUNKTAMI DO ZABAWY DA DZIECI I MŁODZIEŻY
- STREFA WYPOCZYNKU BIERNEGO
- PARK LINEARNY - OŚ KRÓLEWSKA
CIĄG SPACEROWY Z WYPOSAŻENIEM DO REKEACJI

- ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA
- SZPALERY DRZEW
- STREFA, W KTÓREJ WSKAZANA JEST ARANŻACJA ELEMENTÓW WODNYCH
- STREFA, W KTÓREJ WSKAZANE JEST ZRÓŻNICOWANIE RZEŻBY TERENU
- 1** NUMER PORZĄDKOWY WYDZIELONEJ STREFY

➤ Schemat prezentujący funkcje i formy zieleni, strefy zasięgu wskazanych sposobów zagospodarowania wypracowany podczas konsultacji społecznych

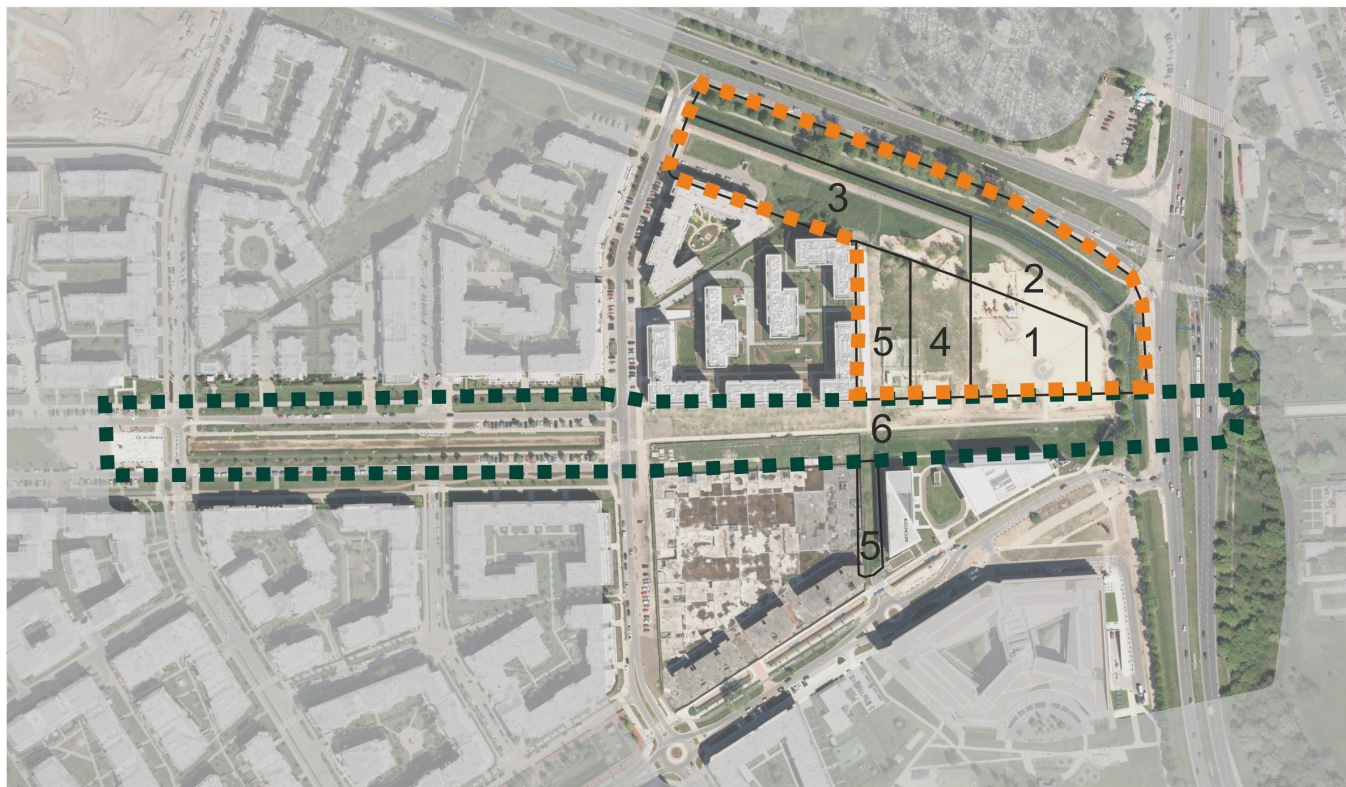
➤ Strefowanie aktywności:

W północnej oraz wschodniej części terenu objętego konsultacjami, wzdłuż al. Wilanowskiej i ul. Przyczółkowej, proponowane jest utworzenie strefy wypoczynku czynnego (strefy 2 i 3). Jest to przestrzeń dedykowana sportowi oraz aktywnościom zwierząt i ich właścicieli. Intensywność zagospodarowania elementami wyposażenia i urządzeniami przeznaczonymi do rekreacji czynnej zmniejsza się w kierunku centrum parkowej przestrzeni. Jest to strefa proponowana do zapewnienia mieszkańcom możliwości wypoczynku biernego, z rozproszonymi punktowymi atrakcjami do zabawy i ćwiczeń dla dzieci i młodzieży (strefy 1, 2, 4). Centralna część strefy funkcjonalno-przestrzennej nr 1 przeznaczona jest na aktywność bierną bez wyposażenia sprzyjającego czynnemu wypoczynkowi. Strefa nr 6, czyli park linearny „Oś Królewska”, to proponowany ciąg spacerowy, na terenie którego mogą być rozmieszczone elementy wyposażenia, przede wszystkim mała architektura. Strefa nr 5 to przestrzeń przeznaczona na zieleń izolacyjną o reprezentacyjnej funkcji.

➤ Strefowanie elementów zagospodarowania terenu:

Wzdłuż Osi Królewskiej oraz w centralnej części parku wskazane jest zaprojektowanie elementów wodnych. Z kolei urozmaicenie rzeźby terenu warto uwzględnić w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej przy ul. Kieślowskiego oraz w strefie zasięgu planowanej zabudowy usługowej związanej z realizacją centrum lokalnego (strefy 4 i 5). Na rysunku schematycznie zaznaczone zostały również miejsca, w których rekomendowane jest wprowadzenie szpalerów drzew.

W odniesieniu do form zieleni w przyszłym parku, na podstawie analizy danych z konsultacji, wyróżniono dwie główne strefy – teren dawnej plaży Wilanów oraz Oś Królewską. Zostały one zaznaczone na poniższym schemacie.

TEREN CENTRUM LOKALNEGO - DWIE GŁÓWNE STREFY

LEGENDA:

TEREN DAWNEJ „PLAŻY”

OŚ KRÓLEWSKA

1

NUMER STREFY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ

➤ Podział terenu na strefy

Strefy te ze względu na odmienny układ przestrzenny i funkcje powinny mieć różny charakter, przy jednoczesnym zachowaniu spójności przestrzennej całego obszaru.

Zabudowa i usługi

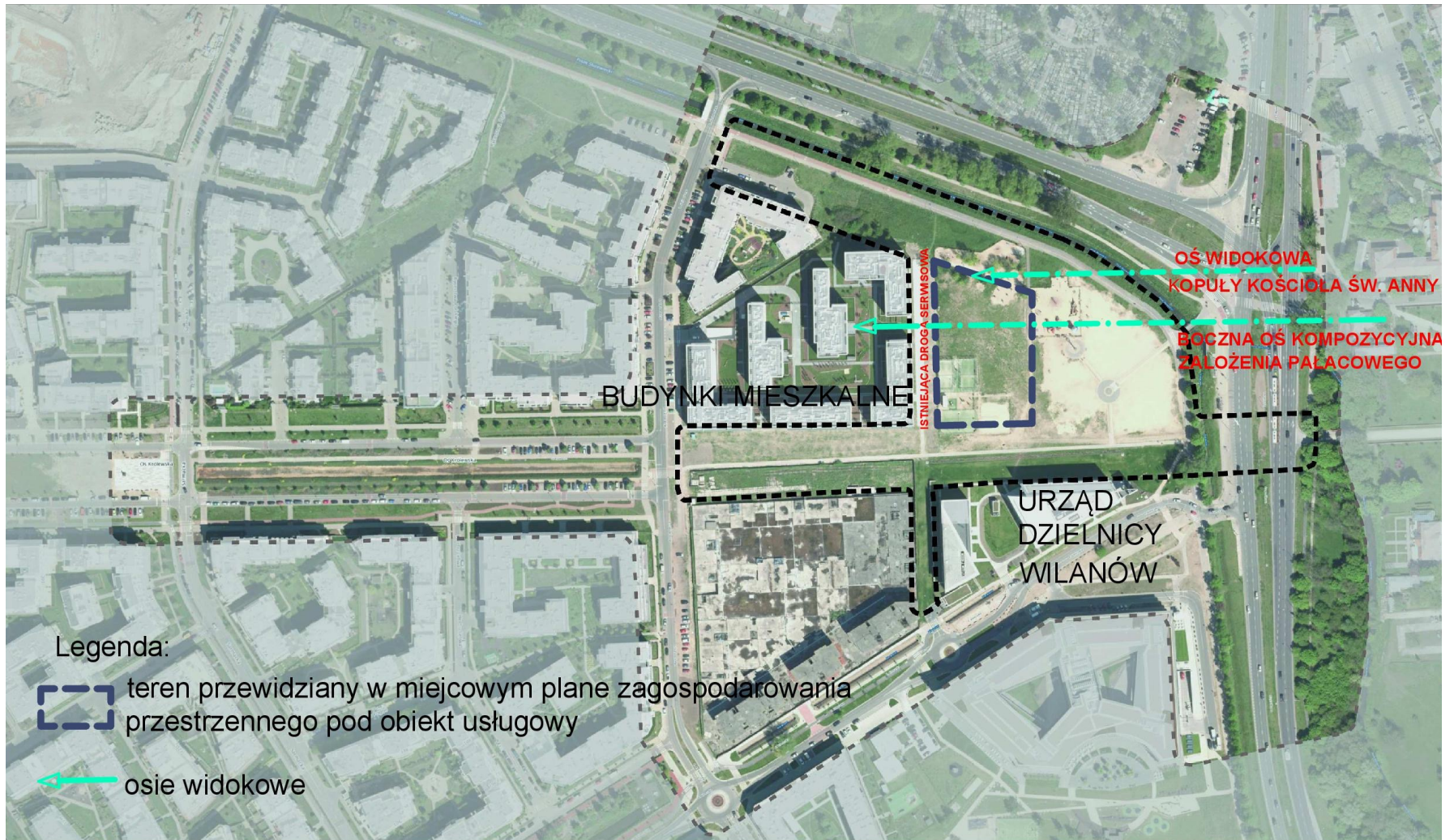
Tak ważny teren w tej części dzielnicy Wilanów nie może zostać zabudowany kolejnymi ogrodzonymi budynkami mieszkalnymi, ale powinien być miejscem spotkań, przestrzenią reprezentacyjną dzielnicy, która zintegruje mieszkańców osiedla.

Stan istniejący zagospodarowania terenu

Teren opracowania obecnie jest niezagospodarowanym obszarem, który przede wszystkim wykorzystywany jest jako plac zabaw, wybieg dla psów i dojście z przystanków autobusowych do Miasteczka Wilanów. Z obszarem opracowania graniczą obiekty mieszkalne wielorodzinne oraz Urząd Dzielnicy Wilanów. Wymienione obiekty to nowe budynki, powstałe w ciągu ostatnich trzech lat.

Zabudowa

W trakcie konsultacji społecznych zauważalne były głosy sprzeciwiające się jakiegokolwiek kubaturze w tym miejscu: „szkoda miejsca na zabudowę, za mało jest zieleni”. Jednak podczas kontynuowania rozmów w punktach konsultacyjnych lub na warsztatach mieszkańcy stwierdzali, że można wprowadzić tu „małe pawilony”, które swoimi gabarytami nie zdominowałyby otoczenia. Uczestnicy konsultacji bali się wybudowania kolejnego wysokiego obiektu mieszkalnego. Konsultacje pozwoliły na wyjaśnienie odbiorcom, o jakie budynki i funkcje chodzi w przypadku powstania centrum lokalnego.

➤ Analiza obszaru pod względem zabudowy oraz osi widokowych

Niemniej jednak większość mieszkańców sprzeciwia się zabudowaniu tego terenu obiektami kubaturowymi, ponieważ jest to mały obszar, który w całości powinno się przeznaczyć na park. Istnieje obawa przed dużą powierzchnią zabudowy – zastanawiano się nad stworzeniem przestrzeni zadaszanej, bez usług (jako przestrzeń do obsługi wydarzeń tymczasowych na wydzielonym terenie).

Forma nowej zabudowy

Część osób, która była za wprowadzeniem zabudowy, skłaniała się ku małym, niskim, przeszklonym budynkom, w formie pawilonów:

- „pawilon nawiązujący do ratusza”,
- „pawilon tak, jak na bulwarach warszawskich”,
- „pawilon jak na skwerze Hoovera”,
- „kilka budynków”,
- „ewentualnie lekkie konstrukcje, głównie drewniane, jak najbardziej przeszklone”.

Niektórzy z mieszkańców uważali, że trudno jest zdecydować, jaka forma zabudowy powinna powstać, ponieważ tę kwestię należy zostawić projektantom konkursu architektoniczno-urbanistycznego. Jednocześnie uznali, iż obiekt bądź obiekty powinny stać się „wizytówką Wilanowa”, „nietuzinkowy budynek zanurzony w ziemi”.

Osoby, głównie te, które posiadają swoje mieszkania w budynkach sąsiadujących z omawianym terenem, prosili o oddzielenie zabudowy od istniejących budynków mieszkalnych szpalerem drzew, czyli „oddzielenie przestrzeni prywatnej od publicznej”.

Jedna z uczestniczek warsztatów uważała, że nie pasuje tutaj budynek z dachem ze spadkiem, ale tylko i wyłącznie z „dachem płaskim”, ponieważ takie dachy znajdują się na budynkach w Miasteczku Wilanów. Inne osoby uważały, że budynek powinien mieć dach ze spadkiem, co pozwoliłoby umieścić górkę saneczkową zimą, a latem miejsce do posiedzenia na trawie.

Jedna z grup, która również uczestniczyła w warsztatach, poprosiła o niedefiniowanie wejścia do budynku, tak aby było wiele wejść, ponieważ powinien to być obiekt w całości otwarty. Istnieje również możliwość wprowadzenia kondygnacji podziemnej.

Powstała też propozycja, aby jedna lub kilka ścian były ściankami wspinaczkowymi. Inna propozycja to wprowadzenie ścian zielonych.

Kolejne zdania mieszkańców dotyczące budynku były takie, że może być to obiekt wpisany w rzeźbę terenu np. poprzez zrobienie wału, a na elewacji można wyświetlać filmy (kino letnie).

W jednym z nadesłanych e-maili od mieszkańców można przeczytać: „(...)można pomyśleć o skromnym, ale pięknie zaprojektowanym, szklanym i otwartym na park, chowającym się za drzewami budynku”.

W innych e-mailach znalazł się zapis, który określa charakter budynku:

- „przydałby się przy parku niewielki, niski budynek wtapiający się w otoczenie, z którego można by korzystać przez większość roku”.
- „Zabudowa najwyższej jakości, estetyczna, elegancka ze względu na położenie przy Trakcie Królewskim i na przedpolu pałacu w Wilanowie”.

Problemem, który należy rozwiązać, jest dojazd dla samochodów dostawczych i osobowych do projektowanego obiektu:

- dojazd do zabudowy nie może być dominujący, musi się wtopić – powierzchnia biologicznie czynna,
- „to nasz wstydlivy punkt” – chodniki pod budynkami w kierunku drogi serwisowej (powinna być tylko dla pieszych),
- wyłaniają się dwie możliwości: droga dojazdowa od ul. Kieślowskiego (droga ta jest również proponowana w miejscowym planie zagospodarowania). Ta droga zawęży obszar zieleni pomiędzy budynkiem mieszkalnym a al. Wilanowską, ale jednocześnie jest najkrótszą drogą dojazdową do nowo projektowanego obiektu kultury,
- drugi wariant to dojazd od ul. Klimczaka pomiędzy budynkiem Urzędu Dzielnicy Wilanów a nowo budowanym budynkiem mieszkalnym. Ten wariant przecina Oś Królewską, ale jednocześnie nie wpływa na zmniejszenie terenu zieleni od al. Wilanowskiej, który przewidziany jest na różnego rodzaju formy wypoczynku, np. siłownię plenerową czy dog park.

Mieszkańcy mieli również własne propozycje usytuowania pawilonów usługowych:

- w miejscu obecnej buławy,
- jak najdalej od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która sąsiaduje z terenem „plaży” wilanowskiej,
- „oddzielenie pawilonu poprzez np. szpalery drzew od budynków mieszkalnych“,
- „zabudowa usytuowana w miejscu, gdzie znajduje się siłownia plenerowa, przy niej miejsce ze stojakami na rowery (powód zatrzymania się ruchu ponadlokalnego)”.

Wiele osób zwracało uwagę na bliskość sąsiedniej zabudowy mieszkaniowej, na to, że budynek usługowy może być utrudnieniem dla mieszkańców tych budynków.

Funkcja zabudowy

Podczas konsultacji większość osób uznała, że nie potrzeba w tym miejscu dzielnicowego domu kultury, ponieważ taki już jest i działa bardzo dobrze. Analogicznie w przypadku biblioteki; uważano, iż już taka jest niedaleko i zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Prawie wszyscy uczestnicy byli przeciwni powstaniu w tym miejscu obiektu handlowego, ponieważ obok jest już Royal Wilanów i nie ma potrzeby wprowadzania takiej funkcji.

„żadnego handlu czy usług – tego jest naokoło w wystarczającej ilości”.

Konsultacje społeczne pokazały, że istnieje duża potrzeba wprowadzenia funkcji z zakresu usług publicznych, takich jak kultura. Uznano, iż powinien tu powstać obiekt integrujący mieszkańców, tzw. miejsce aktywności lokalnej (MAL). Najczęściej pojawiały się wśród głosów mieszkańców prośby o wprowadzenie następujących funkcji:

- „miejsce aktywności dla osób starszych i dzieci”,
- bank czasu,
- „przechowalnia dla dzieci”,
- „miejsce wymiany książek”,
- księgarnia, biblioteka np. wielonarodowościowa, ponieważ mieszka tu wiele osób innych narodowości. Wprowadzenie takiej funkcji w wymowny sposób odzwierciedlałoby szacunek dla mieszkańców Miasteczka Wilanów,
- „sala spotkań”, miejsce dla dzieci,
- „mała gastronomia”, kawiarnia, klubokawiarnia, kafejka,
- mała galeria artystyczna,
- „toalety”,
- miejsce pracy dla młodzieży,
- sala widowiskowa, mini kino,
- „coś w formie małej sceny na imprezy lokalne, festiwale filmowe, może sala wielofunkcyjna”,
- „młodzieży brakuje miejsc do pracy”, chodzi o stworzenie takich małych miejsc ciszy,
- wypożyczalnia koców, piłek, kręgli, sprzętu do gier sportowych, gier planszowych, leżaków,

➤ aktywność rodzinna.

Analizując wypowiedzi mieszkańców na temat funkcji w zabudowie, na pierwszy plan wyłania się grupa zagadnień, które można nazwać MIEJSCEM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ. W takim obiekcie można wówczas przewidzieć zarówno pokoje pracy cichej, z myślą o młodzieży, jak i miejsce aktywności dla osób starszych i miejsce zabaw dla najmłodszych.

Wiele osób wypowiadało się w ten sposób, że dzieci, które uczęszczają do Szkoły Podstawowej nr 261 im. S. Kostki Potockiego, znajdującej się przy ul. Przyczółkowej, wracają do domu przez „plażę wilanowską”. Często w domu są same, ponieważ rodzice pracują, w związku z tym potrzebne jest stworzenie dla nich miejsca, w którym byłyby pod stałą opieką osób dorosłych (seniorów), mogłyby odrobić lekcje czy też pobawić się itp. Jest to też pewien sposób na aktywizację ludzi starszych i samotnych. Mógłby powstać swoisty bank czasu.

Funkcja tak jak w Skandynawii, „przechowalnia dzieci”, np.: możliwość „pozostawienia dziecka na kilka godzin, bo mama chce coś załatwić”.

Osoby reprezentujące młodzież wypowiadały się, że ludzie młodzi nie mają miejsca do wspólnej pracy, miejsca wyciszenia. Proponowano stworzenie w tym miejscu właśnie takiej funkcji. Chodziło również o to, aby młodzież nie siedziała w kawiarni, nie musiała kupować kolejnego napoju, tylko mogła wspólnie poprzybywać, popracować bądź też porozmawiać.

Większość osób prosiła o bezpłatne toalety, które są potrzebne przy istniejącym placu zabaw. Oczywiście stworzenie budynku usługowego spowoduje zaprojektowanie w jego wnętrzu toalet publicznych, ale można również pomyśleć o toaletach dostępnych z zewnątrz.

„Sanitariaty z przewijakami, mały całoroczny lokal gastro”.

Kolejna funkcja proponowana przez mieszkańców to wypożyczalnia leżaków, piłek, gier planszowych, koców itp. Istniejąca wcześniej w tym miejscu „plaża Wilanów” przypadła do gustu większości mieszkańców i chcieliby, aby w przyszłości można było usiąść na leżaku lub na trawie czy też pograć w piłkę. Dlatego proponowano, aby jedno z pomieszczeń zostało przeznaczone na magazyn czy wypożyczalnię.

Następna proponowana funkcja to miejsce wymiany książek lub biblioteka, np. biblioteka wielonarodowościowa, ponieważ mieszka tu wiele osób innych narodowości.

„Wprowadzenie takiej funkcji byłoby szacunkiem dla mieszkańców Miasteczka Wilanów”.

Jedna z osób zaproponowała miejsce na kulturę dla fundacji, która złożyłaby ofertę np. na rok lub 2 lata z programem, jaki by utworzyła w tym miejscu. Zostałaby wybrana najciekawsza oferta. Fundacja miałaby niski czynsz. Co dwa lata lub co rok inna fundacja mogłaby realizować swoją ofertę.

Na warsztatach, jak i w punktach konsultacyjnych, stwierdzono, że na terenie Wilanowa są już kawiarnie, tzw. „sieciovki” (chodziło tu głównie o Miasteczko Wilanów) i tego typu kawiarni byli przeciwni. Interesujący był głos kilku uczestników warsztatów, że można byłoby wprowadzić kawiarnię „Sobieski”, ponieważ król Jan III Sobieski był wielkim miłośnikiem kawy i to on wprowadził kawę do Polski.

Większość mieszkańców opowiedziała się za wprowadzeniem kawiarni bądź kafejki albo klubokawiarni, ewentualnie lodziarni:

- gastronomia piknikowa,
- mała kawiarenka,
- kawiarnia „bez piwa”,
- kubatura nie, ale jeśli już to gastronomia,
- klubokawiarnie.

Podczas konsultacji formułowane były też przez mieszkańców wypowiedzi dotyczące ogródka gastronomicznego, w którym można byłoby usiąść, odpocząć i przy okazji obserwować dzieci bawiące się na placu zabaw:

- ogródek gastronomiczny,
- kawiarnia z miejscem wewnątrz i na zewnątrz.

Gabaryty zabudowy

Działka przeznaczona w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę to działka o numerze ewidencyjnym 4/70. Analizując propozycje mieszkańców dotyczące funkcji zaproponowano dwa warianty rozwiązań: minimalny i maksymalny.

W rozwiązaniu maksymalnym wzięto pod uwagę następujące funkcje:

1. miejsce aktywności lokalnej:

- miejsce spotkań do osób starszych (warsztaty dla seniorów),
- sala widowiskowa (mała sala kinowa),
- miejsce (sala) zabaw dla dzieci,
- miejsce pracy, wyciszenia dla młodzieży,
- klub osiedlowy,

↗ pomieszczenie socjalne, toalety,

↗ bank czasu;

2. funkcje towarzyszące:

↗ wypożyczalnia sprzętu sportowego, leżaków itp.,

↗ punkt wymiany książek,

↗ galeria sztuki,

↗ księgarnia,

↗ kawiarnia,

↗ toalety dostępne z zewnątrz.

Łącznie powyższe pomieszczenia powinny zająć maksymalnie 600 m2 powierzchni użytkowej. Dodatkowo należy przewidzieć teren lub garaż podziemny na parking dla samochodów osobowych.

W rozwiązaniu minimalnym wzięto pod uwagę następujące funkcje:

1. miejsce aktywności lokalnej:

↗ miejsce spotkań do osób starszych (warsztaty dla seniorów),

↗ miejsce (sala) zabaw dla dzieci,

↗ miejsce pracy, wyciszenia dla młodzieży,

↗ pomieszczenie socjalne, toalety,

↗ bank czasu;

2. funkcje towarzyszące:

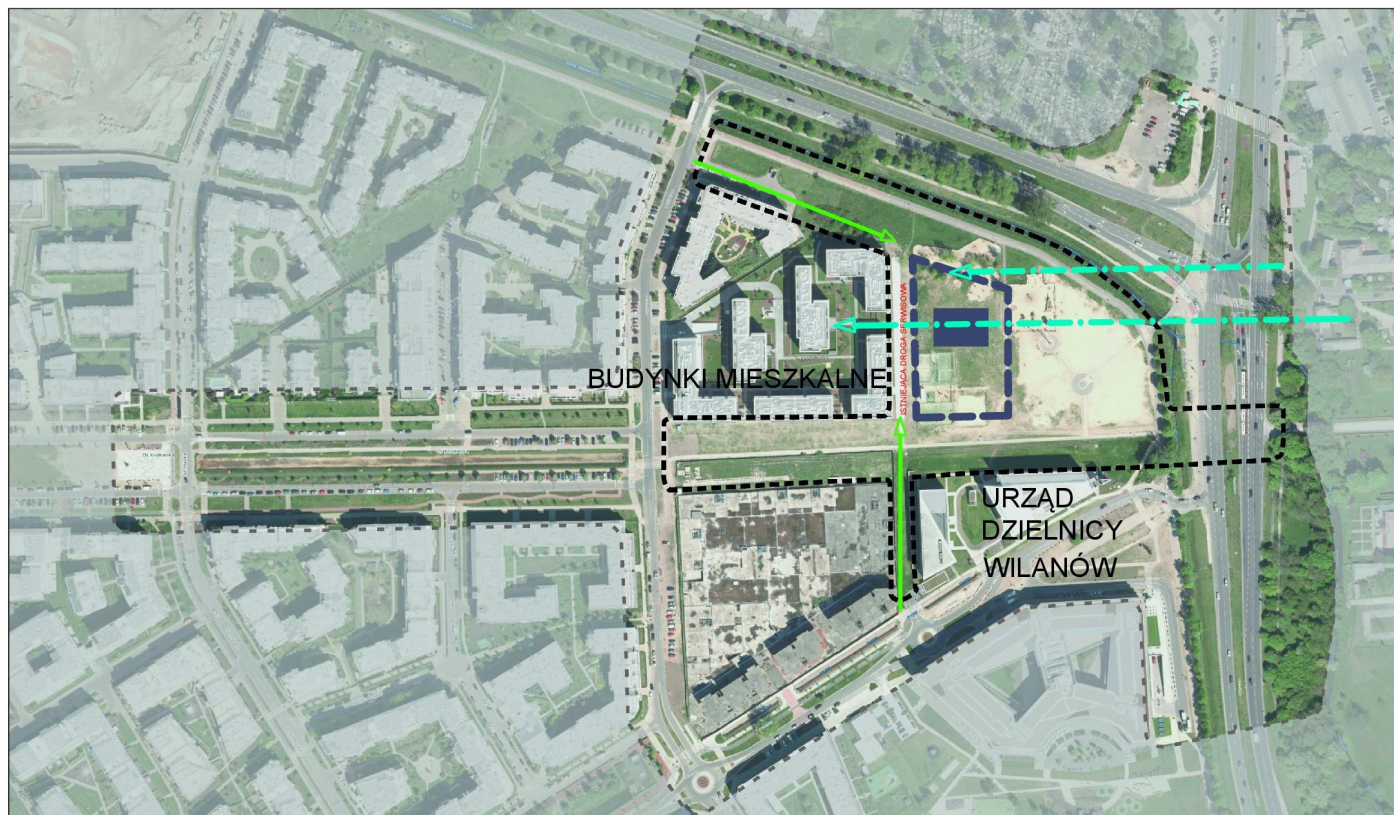
↗ wypożyczalnia sprzętu sportowego, leżaków itp.,

↗ punkt wymiany książek,

↗ kawiarnia,

↗ toalety dostępne z zewnątrz.

Łącznie powyższe pomieszczenia powinny zająć około 400 m2 powierzchni użytkowej.

Legenda:

- teren przewidziany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod obiekt usługowy
- propozycja usytuowania obiektu/obiektów
- osie widokowe
- proponowany wariant dojazdu

↗ Analiza dotycząca możliwości stworzenia zabudowy na terenie parku wypracowana podczas konsultacji społecznych

Legenda:

- teren przewidziany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod obiekt usługowy
- propozycja ustytuowania obiektu/obiektów
- osie widokowe
- proponowany wariant dojazdu

➤ Analiza dotycząca możliwości stworzenia zabudowy na terenie parku wypracowana podczas konsultacji społecznych

Dla obydwu wariantów należy przewidzieć, zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, 35 miejsc postojowych na 1000 m² powierzchni użytkowej. Wariant maksymalny to 600 m², a minimalny 400 m² powierzchni użytkowej, w związku z tym powinno być przewidzianych od 14 do 21 miejsc postojowych. Projektowane miejsca postojowe mogą zostać zlokalizowane zarówno na terenie (wzdłuż dróg dojazdowych, na działce przeznaczonej pod zabudowę) lub w garażu podziemnym. Powyższe rysunki przedstawiają, ile powierzchni mogą zająć pawilony, jeżeli będą posiadały ok. 400 m² powierzchni użytkowej.

Podsumowanie

Jeżeli spełniona zostałyby większość próśb mieszkańców dotyczących zabudowy, to powinna powstać forma pawilonowa nowych obiektów. Możliwe jest wprowadzenie jednego, niskiego obiektu, który mógłby mieć kondygnację podziemną, dach płaski w formie dachu odwróconego (dach zielony) lub ze spadkiem.

Funkcją podstawową, najczęściej proponowaną przez mieszkańców, byłoby centrum aktywności mieszkańców z umieszczeniem w nim: miejsca zabaw dla dzieci, miejsca aktywności (aktywizacji) dla osób starszych i dzieci, miejsca pracy cichej dla młodzieży, sceny widowiskowej lub „mini” kina. Funkcją towarzyszącą byłaby kawiarnia lub klubokawiarnia, magazyn z wypożyczalnią leżaków, koców, piłek itp., punkt wymiany książek lub biblioteka.

Projektanci mają za zadanie, przy sporządzaniu projektu budowlanego, przewidzieć dojazd do budynku wraz z miejscami postojowymi. Według planu miejscowego należy przewidzieć po 35 miejsc postojowych na 1000 m² powierzchni użytkowej.

Postulaty dotyczące zabudowy

- Zmiana zapisów planu dotycząca liczby miejsc postojowych oraz wysokości zabudowy (z racji usytuowania obiektu) oraz proekologiczne rozwiązania projektowe, czyli postawienie na transport publiczny.
- Wysokość zabudowy do 6 m nad poziomem terenu.
- Zaprojektowanie niskich, przeszklonych, wkomponowanych w zielenie pawilonów. Biorąc pod uwagę postulaty mieszkańców, dotyczące proponowanych funkcji, że pawilony mogą zająć maksymalnie ok. 600m² powierzchni użytkowej.
- Możliwość wprowadzenia dachu ze spadkiem, tak by mógł być dachem użytkowym (górką saneczkowa zimą, miejsce do siedzenia latem).
- Zaproponowanie w budynku przede wszystkim funkcji społecznej aktywizującej i integrującej mieszkańców (MAL).
- Funkcja towarzysząca – kawiarnia i wypożyczalnia leżaków, sprzętu sportowego.

Komunikacja

Wstęp

Centrum lokalne z założenia charakteryzuje się przestrzenią ogólnodostępną dla różnych użytkowników. Z racji, że teren przeznaczony pod park przylega do zabudowy wielorodzinnej i ma stanowić ważne miejsce integracji sąsiedzkiej, podstawowym sposobem dotarcia powinna być komunikacja piesza bądź rekreacyjna (sportowa, rowerowa). Uwzględniając takie założenie, badacze pytali respondentów, w jaki sposób można wzmocnić ruch pieszy na tym terenie, żeby mieszkańcy chętniej do tego miejsca przychodzili i spędzali czas wolny.

Innym interesującym zagadnieniem związanym z komunikacją jest temat połączenia błoni wilanowskich z terenami Wilanowa Królewskiego. Rozpatrywano w jaki sposób można wydobyć lub podkreślić urbanistyczne założenie Osi Królewskiej. Podczas konsultacji społecznych zastanawialiśmy się, w jaki sposób można stworzyć ruch pieszy pomiędzy tymi dwoma sąsiadującymi ze sobą obszarami.

Kolejnym zagadnieniem związanym z komunikacją była analiza obszaru pod względem komunikacji: pieszej, rowerowej, samochodowej oraz zbiorczej. Badacze wraz z mieszkańcami przyglądali się kierunkom przemieszczania się ludzi oraz zastanawiali się, w jaki sposób powinny przebiegać trasy komunikacyjne.

Ostatnim wątkiem dotyczącym komunikacji było bezpieczeństwo wszystkich użytkowników terenów. Zastanawiano się, w jaki sposób stworzyć miejsce przyjazne mieszkańcom, do którego można bezpiecznie dotrzeć.

Analizując zagadnienie związane z komunikacją na terenie obszaru objętego konsultacjami społecznymi, należy mieć na względzie obszar przylegający do terenu przeznaczonego pod park. W okolicy znajduje się bardzo ruchliwe skrzyżowanie dwóch ulic o charakterze ponadlokalnym: aleja Wilanowska – ulica Przyczółkowa. Ponadto od strony Urzędu Dzielnicy Wilanów ulica Klimczaka pełni funkcję wjazdu na teren Miasteczka Wilanów. Diagnoza komunikacji tego terenu obejmuje obszary wychodzące poza teren objęty konsultacjami społecznymi, co warto mieć na uwadze podczas projektowania całej koncepcji parku – centrum lokalnego.

Diagnoza stanu istniejącego

Ulice sąsiadujące z terenem opracowania

Aleja Wilanowska wraz z ulicą Przyczółkową to dwie bardzo ruchliwe drogi prowadzące pojazdy z terenów podmiejskich do centrum miasta. Wzmożony ruch powoduje bardzo duży poziom hałasu – przekroczone ponad 75 db(A). Samochody jeżdżą po wielopasmowych jezdniach. Ruch pieszy możliwy jest tylko i wyłącznie w wyznaczonych miejscach na skrzyżowaniu ulic. Aby przejść przez jezdnię, idąc od strony Miasteczka Wilanów, należy przejść przez przejście dla pieszych bez sygnalizacji świetlnej oraz kilka pasów dla pieszych, na których ruch wyznacza sygnalizacja świetlna. Dla przykładu, aby przejść z Miasteczka Wilanów w kierunku szkoły lub pałacu w Wilanowie, należy obrać jedną z dwóch tras:

- przejść przez przejście dla pieszych (bez sygnalizacji świetlnej), następnie przechodzimy przez ulicę Przyczółkową pokonując 3 pasy dla pieszych, po wcześniejszym zapaleniu się zielonego światła lub
- przejść przez przejście dla pieszych (bez sygnalizacji świetlnej), następnie przechodzimy przez aleję Wilanowską pokonując 2 pasy z sygnalizacją świetlną oraz jedno przejście dla pieszych bez sygnalizacji świetlnej, udajemy się w kierunku pętli autobusowej (80 m) i tam przechodzimy przez przejście dla pieszych, pokonując w sumie 6 pasów jezdni.

Niestety nie zawsze da się swobodnym tempem przejść na zielonym świetle przez ruchliwe ulice. Jest to możliwe, przechodząc przez jezdnię w dwóch cyklach lub przebiegając.

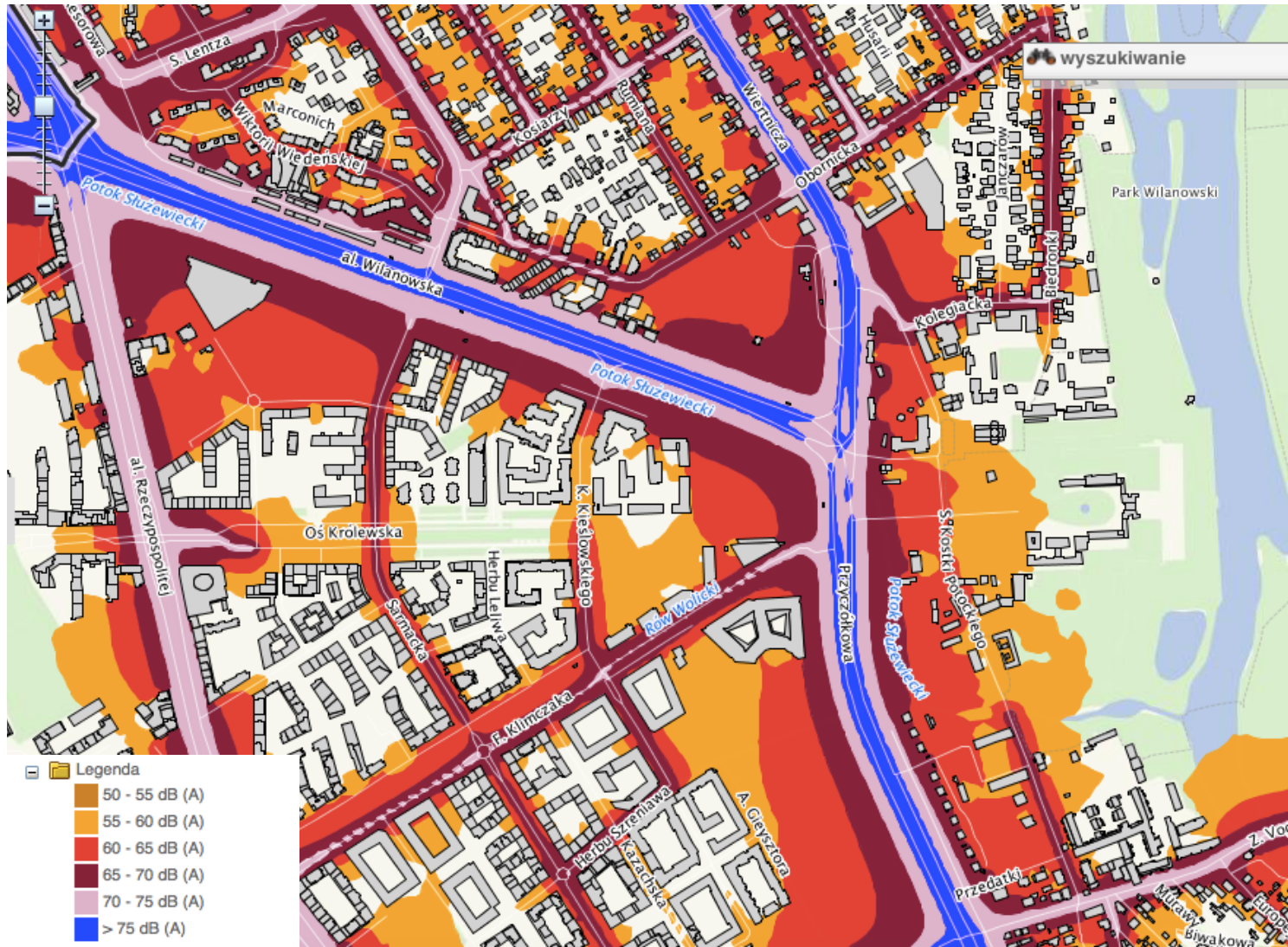
Od strony Urzędu Dzielnicy Wilanów przebiega ulica Klimczaka, która łączy się z ulicą Przyczółkową. Fragment ulicy pomiędzy Urzędem Dzielnicy Wilanów a centrum handlowym Royal Wilanów niebawem będzie przebudowany. Ulica Klimczaka jest jedną z „bram nowego Wilanowa”.

Bez wątplenia jest to bardzo ważny węzeł komunikacyjny. Jednak jego bliskość wpływa na potrzeby mieszkańców, ponieważ podczas konsultacji społecznych większość osób skarżyła się na hałas oraz wzmożoną emisję spalin.

Okoliczne tereny generują duży ruch kołowy o charakterze ponadlokalnym oraz sezonowym:

- pałac w Wilanowie wraz z Kościołem Świętej Anny,
- Cmentarz Wilanowski.

Mapa poniżej prezentuje natężenie hałasu na analizowanym obszarze.

➤ Fragment mapy obrazującej natężenie hałasu. Źródło: <http://www.mapa.um.warszawa.pl>

Kierunki przemieszczania się osób

Podczas rozmów z mieszkańcami oraz użytkownikami przestrzeni badacze wyłonili siedem najczęściej omawianych kierunków komunikacji osób uczestniczących w konsultacjach społecznych:

- do Miasteczka Wilanów (najczęściej do domu: w głąb Miasteczka Wilanów oraz na obrzeża np. Ostoja Wilanów, miejsce pracy),
- do Urzędu Dzielnicy Wilanów,
- do Szkoły Podstawowej nr 261 im. S. Kostki Potockiego – warto podkreślić, że większość dzieci ma nakaz od rodziców przechodzić przez przejście dla pieszych na światłach przez ulicę Przyczółkową. Trasa ta jest zdaniem rodziców bezpieczniejsza,
- do pętli biegowej na ulicy Klimczaka,
- do parku lub pałacu wilanowskiego,
- do pętli autobusowej lub przystanku w kierunku centrum miasta,
- do Royal Wilanów (strefy rekreacyjnej).

Komunikacja piesza

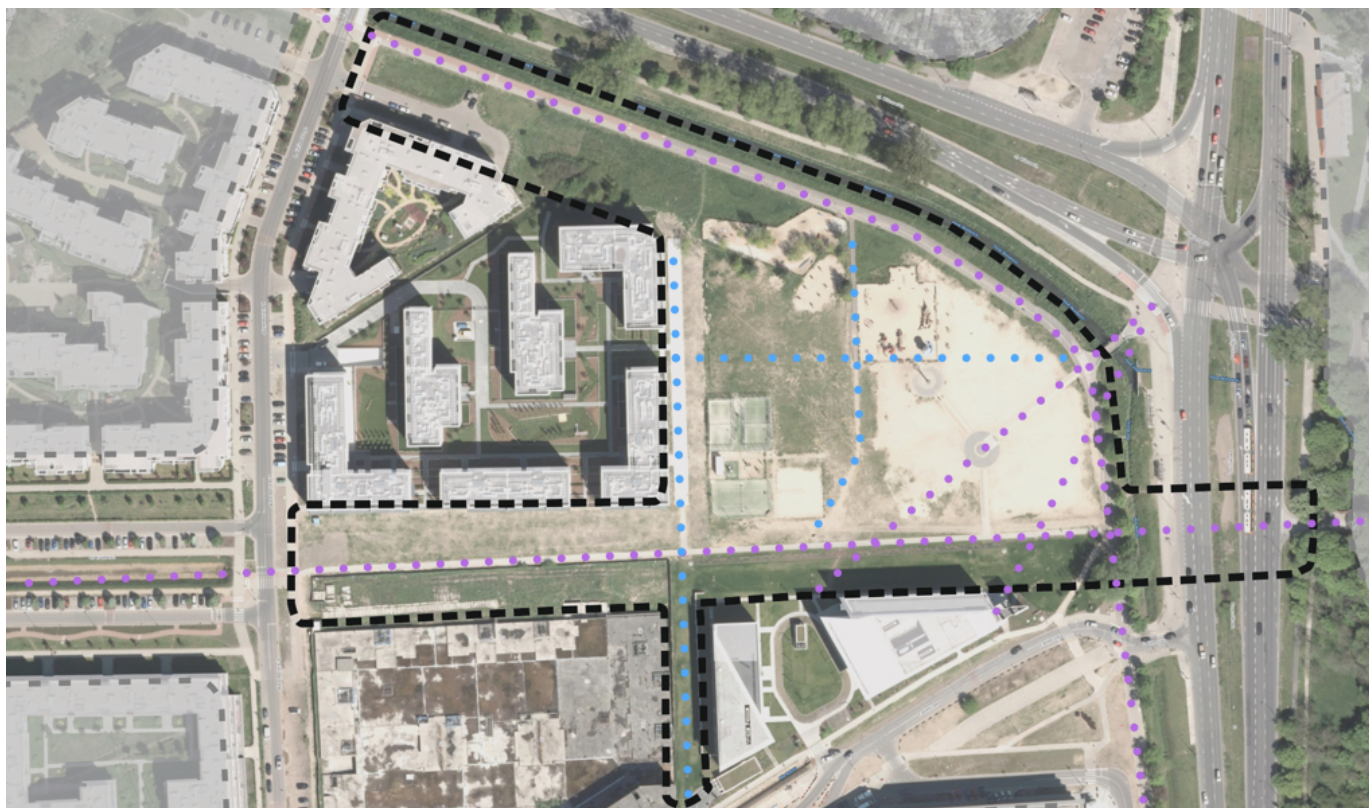
Na terenie opracowania komunikacja piesza przebiega w miejscach do tego wyznaczonych – na chodnikach, oznaczonych nawierzchniach (wydzielonych od trasy rowerowej) oraz w miejscach, gdzie nie ma żadnej infrastruktury – przedesty. W wielu miejscach brakuje chodników, nie zostały poprowadzone albo w pewnym momencie kończą się (np. pod zabudową Osiedla Royal blok 3E). Utrudnione jest dojście piesze do Urzędu Dzielnicy Wilanów od strony Osi Królewskiej lub od strony przystanku autobusowego Wilanów 01. Nawierzchnia nie jest jednorodna, na terenie opracowania można spacerować po kostkach Bauma, asfalcie, deskach. Trasa wzdłuż ulic o charakterze pieszo-rowerowym jest uczęszczana przez osoby spoza terenu opracowania i ma charakter ponadlokalny. Przeprowadzając diagnozę terenu, można bez problemu spotkać przedstawicieli grup:

- spacerujących (również z psami),
- osoby uprawiające sporty (m.in. biegi, jazda na rowerze, jazda na rolkach),
- osoby idące w kierunku zabudowy.

Podczas rozmów z mieszkańcami badacze rozróżnili dwa sposoby przemieszczania się po obszarze, różniące się charakterem komunikacji pieszej:

- komunikacja lokalna – dotyczy głównie osób mieszkających na terenie Miasteczka Wilanów. Osoby te, bez pokonywania barier komunikacyjnych np. ulicy, mogą bez problemu wejść na teren dawnej plaży Wilanów oraz skorzystać z aktualnej oferty rekreacyjnej;
- komunikacja ponadlokalna – dotyczy osób mieszkających na terenie Miasteczka Wilanów, jednak cel znajduje się w dalszej odległości (obszar parku pełni funkcję tranzytową). Ponadto komunikacja ponadlokalna dotyczy osób, które przychodzą na ten teren spoza dzielnicy lub najbliższej okolicy; przykładem takiej komunikacji jest przyjazd do Urzędu Dzielnicy Wilanów lub spacerowanie rekreacyjne turystów.

Mapa poniżej ilustruje podział poszczególnych ciągów komunikacji pieszej o charakterze lokalnym oraz ponadlokalnym.

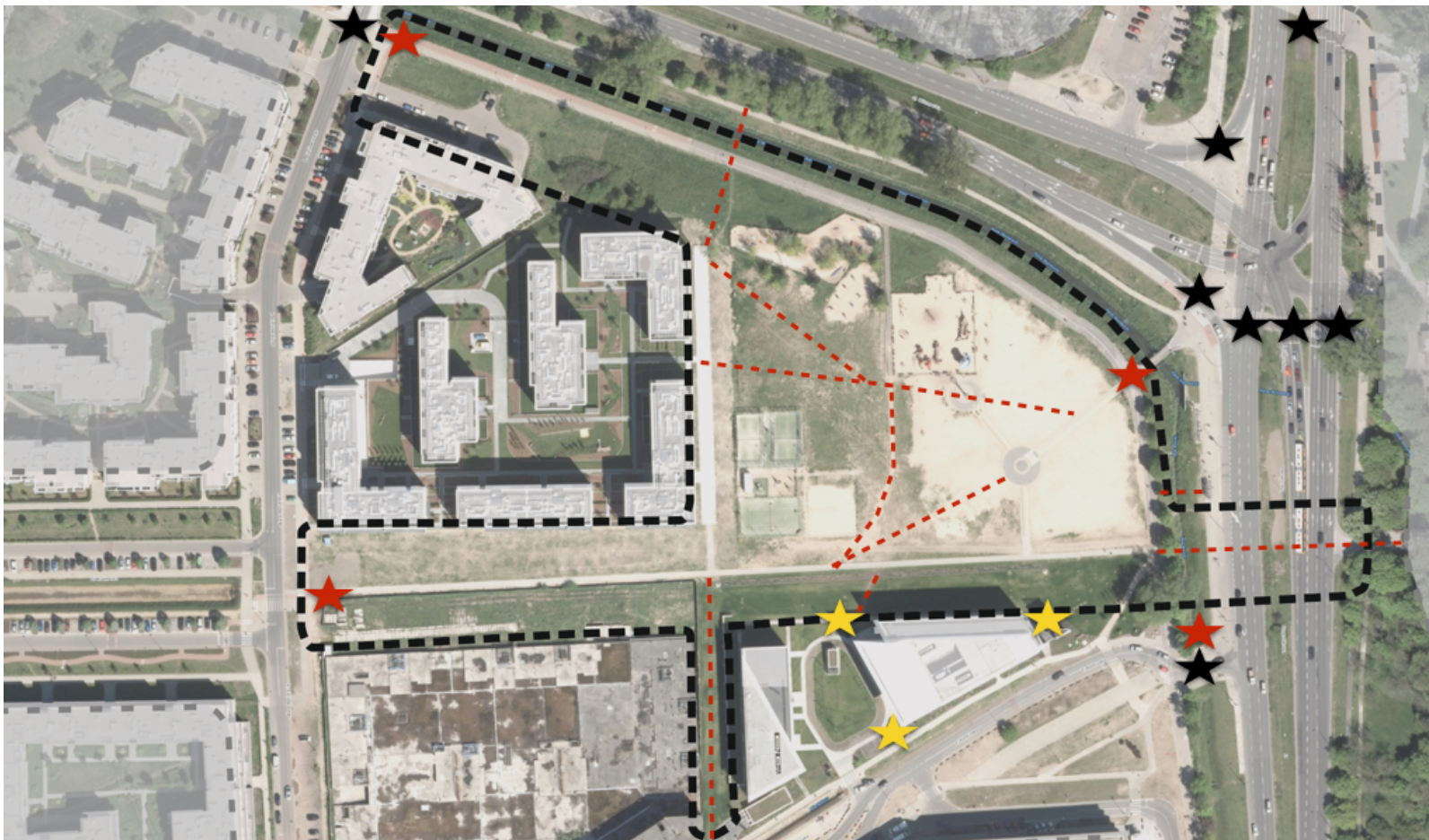

Mapa prezentująca ciągi komunikacji pieszej:

Legenda:

- trasy o charakterze ponadlokalnym
- trasy o charakterze lokalnym

Mapa poniżej prezentuje analizę terenu pod względem komunikacji pieszej.

Mapa prezentująca aktualną komunikację pieszą

Legenda:

- problemy w komunikacji pieszej (wypadki z udziałem samochodów)
- problemy w komunikacji pieszej (brak dojścia do urzędu)
- problemy w komunikacji pieszej (wypadki z rowerzystami)
- brak tras pieszych

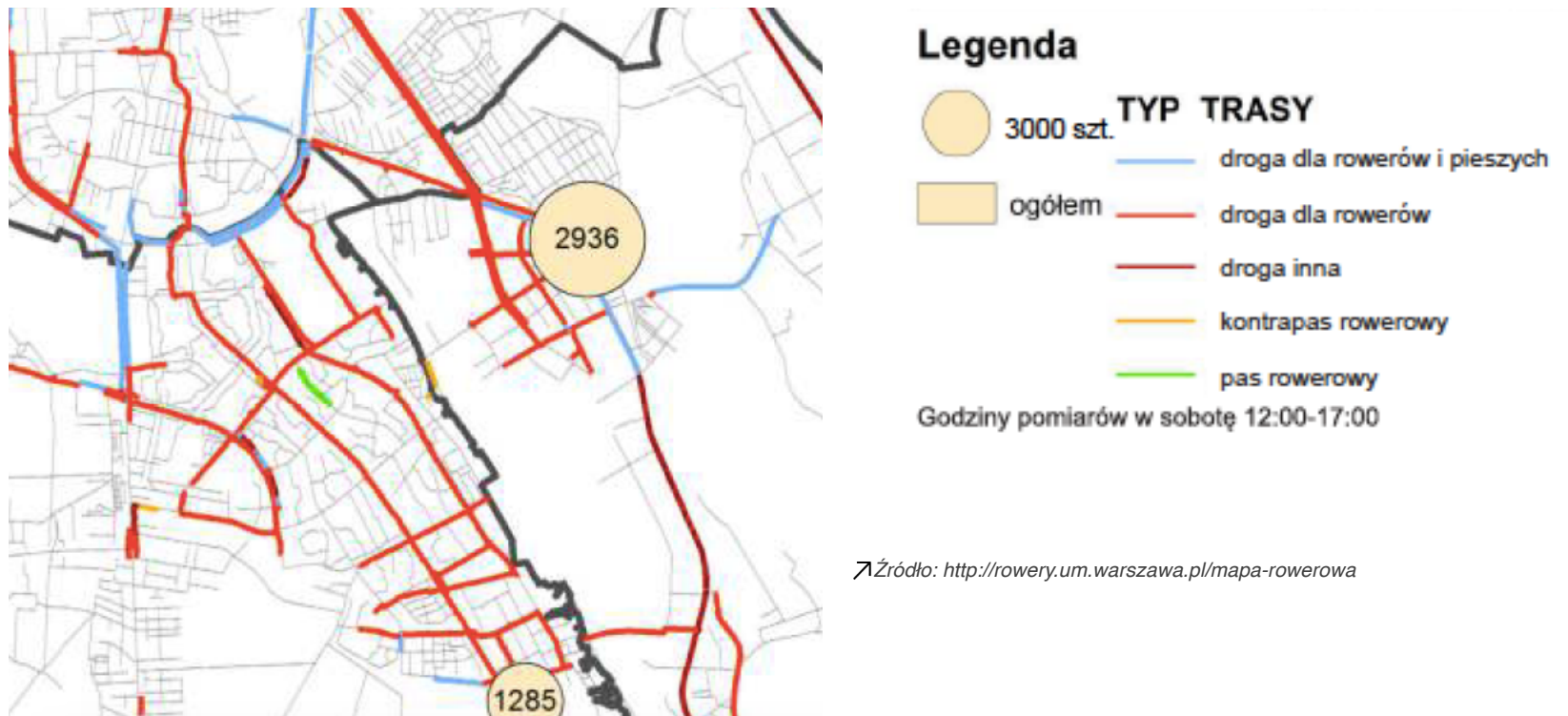
Komunikacja rowerowa

Komunikacja rowerowa na terenie opracowania przebiega wzdłuż alei Wilanowskiej i ulicy Przyczółkowej, tam wyznaczony jest ciąg pieszo-rowerowy umożliwiający jazdę na rowerze z przestrzeganiem przepisów drogowych. Większość uznała, że to funkcjonuje dobrze, ale pojawiły się głosy, że jest to bardzo kolizyjne miejsce, ponieważ rowerzyści „gnają”.

Wokół terenu objętego opracowaniem znajduje się kilka miejsc, gdzie poprowadzona jest ścieżka rowerowa. Taki trakt rowerowy znajduje się wzdłuż ulicy Oś Królewska, jednak nie jest on kontynuowany na terenie opracowania (mimo braku kontynuacji ścieżki rowerowej, cyklistów można spotkać na tym terenie). Można stwierdzić, że w wielu miejscach rowerzyści jeżdżą po chodnikach, ponieważ nie ma poprowadzonej dla nich innej infrastruktury.

Wielu mieszkańców zauważało, że prędkość jazdy rowerzystów na terenie objętym konsultacjami budzi dużo skrajnych emocji. Z jednej strony mieszkańcy skarżą się na wzmożony ruch rowerowy w sezonie letnim, kiedy trasa rowerowa jest używana ponadlokalnie do jazdy rekreacyjnej w kierunku Powsina. Z drugiej strony odnotowano liczne opinie na temat braku infrastruktury mającej na celu komunikację rowerową o charakterze ekspresowym.

Mapa poniżej prezentuje analizę terenu pod względem komunikacji rowerowej.

Źródło: <http://rowery.um.warszawa.pl/mapa-rowerowa>

Miejsca postoju samochodów

W okolicy dawnej plaży Wilanów znajduje się wiele terenów, które przyciągają mieszkańców dalszych dzielnic Warszawy oraz turystów. Poza wyżej wymienionymi miejscami w okolicy znajdują się:

- Urząd Dzielnicy Wilanów,
- Royal Wilanów,
- zabudowa wielorodzinna,
- wiele drobnych usług zlokalizowanych w parterach zabudowy.

W okolicy znajduje się kilka parkingów podziemnych, m.in. pod Urzędem Dzielnicy Wilanów (ogólnodostępny, jednak trudno zaparkować ponieważ wiele miejsc zastawionych jest samochodami straży miejskiej). Naziemne parkingi znajdują się w okolicy pałacu w Wilanowie (oblegany w weekend oraz w sezonie letnim) oraz wzdłuż ulicy Oś Królewska i ulicy Kieślowskiego. Parking naziemny przy Cmentarzu Wilanowskim pełni nieoficjalnie funkcję parkingu Park&Ride (miejsca postoju samochodów wykraczają poza obszar, wiele samochodów parkuje na chodnikach, trawnikach lub na pętli autobusowej).

Nielegalne parkowanie praktykowane jest w okolicy zjazdu z ulicy Przyczółkowej w ulicę Klimczaka, nieopodal przystanku autobusowego Wilanów 01. Tam można zaobserwować samochody, które mają zablokowane koła przez straż miejską.

Mapa poniżej prezentuje analizę terenu pod względem miejsc postojowych oraz obszarów problematycznych.

Mapa prezentująca aktualną komunikację samochodową

Legenda:

- wypadki z udziałem pieszych, rowerzystów
- nielegalne parkowanie
- miejsca, gdzie kierowcy parkują swoje auta (problem ze znalezieniem wolnych miejsc)

Komunikacja zbiorowa

W okolicy obszaru objętego konsultacjami społecznymi znajduje się pętla autobusowa. Autobusy miejskie oraz podmiejskie poruszają się po alei Wilanowskiej oraz po ulicy Przyczółkowej. Na ulicy Klimczaka nie ma poprowadzonej komunikacji zbiorowej. Przystanki autobusowe rozmieszczone są w okolicy skrzyżowania (pod Cmentarzem Wilanowskim oraz nieopodal Urzędu Dzielnicy Wilanów).

Oś Królewska

Miasteczko Wilanów oddzielone jest od Wilanowa Królewskiego dwoma jezdniami ulicy Przyczółkowej. Oś Królewska w tym miejscu jest przecięta. Jej kontynuacja poprowadzona jest wzdłuż ratusza w sposób symboliczny – znajduje się tu chodnik, jednak obszar ten nie ma żadnych walorów estetycznych. Przez ulicę Przyczółkową nie można w tym miejscu przejść. Oś Królewska nie jest wyraźnie podkreślona ani ukształtowaniem terenu, ani swoją formą. Drzewa rosnące po obydwu stronach ulicy powodują, że w sezonie letnim oś widokowa jest niedostrzegalna.

Problemy i braki

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy zgłaszali problemy związane z komunikacją na terenie objętym opracowaniem. Wyłoniono trzy zagadnienia, które poniżej dokładnie opisano:

- kolizje pomiędzy różnymi użytkownikami,
- problem z dostępnością,
- braki infrastruktury.

Kolizje pomiędzy różnymi użytkownikami

Mieszkańcy wyróżnili kilka rodzajów i miejsc kolizji użytkowników. Najwięcej emocji wzbudzały opowiadania o wypadkach, które widzieli lub doświadczyli (sami lub ich bliscy) na przejściach dla pieszych na alei Wilanowskiej oraz na ulicy Przyczółkowej. Tam najczęściej dochodzi do kolizji pomiędzy pieszymi a samochodami. Mieszkańcy uważają, że przyczyną tego typu zdarzeń jest:

- brak przestrzegania zasad prawa ruchu drogowego (nadmierna prędkość pojazdów, ściganie się pojazdów, przyśpieszanie, kiedy zapala się żółte światło, brak ustępowania pierwszeństwa na przejściach dla pieszych);
- brak sygnalizacji świetlnej na wielu przejściach dla pieszych (również w okolicy szkoły);

- sygnalizacja świetlna jest ustawiona w taki sposób, że pierwszeństwo mają samochody, piesi muszą biegać/szybko maszerować (osoby starsze nie są w stanie przejść przez światła w ramach jednego cyklu);
- zatoka autobusowa Wilanów 01 powoduje gwałtowne hamowanie samochodów, zmianę dynamiki ruchu pojazdów.

Innym problemem są kolizje pieszych z rowerzystami. W ramach konsultacji wyłoniono kilka miejsc, gdzie dochodzi do takich zdarzeń. Najwięcej wypadków zdarza się na lub w okolicy mostka Zakochanych. W miejscach, gdzie krzyżują się ciągi komunikacji pieszej, rowerowej i samochodowej dochodzi do niebezpiecznych incydentów. Takie miejsca odnotowano na skrzyżowaniu ulicy Przyczółkowej z ulicą Klimczaka lub aleją Wilanowską z ulicą Kieślowskiego. Wzdłuż Osi Królewskiej często dochodzi do potrąceń lub piesi ustępują pierwszeństwa osobom, które przemieszczają się na rowerach.

Problem z dostępnością

Problemy z dostępnością mieszkańcy dostrzegają w wielu miejscach. Jednym z nich jest utrudnione dojście do Urzędu Dzielnicy Wilanów²³. Nie można dojść do ratusza od strony dawnej plaży Wilanów. Mieszkańcy w nasypie zieleni wydeptali trasę przejścia do budynku, jednak jest ona bardzo niebezpieczna, ponieważ można się ześlizgnąć (szczególnie po opadach). Ta trasa uczęszczana jest zarówno przez osoby przyjeżdżające komunikacją zbiorową jak również osoby idące pieszo od strony Starego Wilanowa lub Miasteczka Wilanów do ratusza. Wejście do Urzędu Dzielnicy Wilanów od strony przystanku autobusowego Wilanów 01 jest niewyraźnie poprowadzone, mieszkańcy stwierdzili, że jest ono „ukryte” i „mało osób o nim wie”. Natomiast od strony ulicy Klimczaka nasadzenia utrudniają dojście do drzwi wejściowych, wiele osób wydeptuje rośliny i niszczy elementy instalacji nawadniającej.

Mieszkańcom brakuje również połączenia terenu przeznaczonego pod park z przestrzenią rekreacyjną w okolicy Royal Wilanów oraz z pałacem, dlatego wydeptują trawę pomiędzy Urzędem Dzielnicy a nowo powstającą zabudową wielorodzinną. Miejsce to nazywane jest również skrótem i funkcjonuje jako trasa powrotu z zakupami do bloków.

Ponadto nie wszystkie chodniki są dostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową. Problem zgłaszano w okolicy przystanku autobusowego Wilanów 01, gdzie na chodnikach parkowane są samochody. Osoba na wózku wysiadająca z autobusu nie ma możliwości swobodnego przejazdu do ratusza. Osoby z niepełnosprawnością lub osoby starsze, aby dostać się w bezpieczny sposób do Urzędu, muszą cały obiekt obejść dookoła.

²³ O problemach z dostępnością do Urzędu Dzielnicy Wilanów wiedzą jego pracownicy. Podczas realizacji konsultacji społecznych urzędnicy zapewniali mieszkańców, że niekorzystna sytuacja związana z utrudnionym dostępem do Ratusza poprawi się po wprowadzeniu zmian w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego. Tj. Urząd Dzielnicy Wilanów będzie starał się o zmianę wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej (zmniejszenie).

Braki w infrastrukturze

W ramach tego zagadnienia można wyłonić następujące elementy, których mieszkańcom brakuje na analizowanym terenie:

- brak stacji rowerów miejskich Veturilo w okolicy Urzędu Dzielnicy Wilanów,
- brak stojaków rowerowych na terenie dawnej plaży Wilanów,
- brak infrastruktury łączącej ścieżki rowerowe w sieć powiązań,
- brak chodników w miejscach przeddeptów,
- brak infrastruktury ułatwiającej bieganie,
- brak oświetlenia Osi Królewskiej, dzięki któremu mieszkańcy czuliby się bezpieczniej i byłoby zauważalni przez rowerzystów.

Obawy związane z komunikacją

Mieszkańcy podczas rozmów zgłaszali szereg obaw związanych z komunikacją na terenie objętym opracowaniem konkursowym. Warto dokładnie przeanalizować następujące kwestie:

- ogrodzenie terenu (ograniczony dostęp) – wśród mieszkańców wyłoniła się bardzo duża grupa, która obawia się, że teren parku będzie wygradzony i otwierany w ustalonych godzinach. „Nie wyobrażam sobie ogrodzenia tego terenu, chcę by był on otwarty i dostępny dla wszystkich”. Mieszkańcy obawiają się, że przez taki zabieg nie będą mogli swobodnie korzystać z terenu służącego jako skrót drogi do domu lub trasy do biegania (np. w nocy). Ponadto mieszkańcy obawiają się, że teren „będzie wizualnie bardzo brzydko wyglądać”, wiele osób „nie wyobraża sobie ogrodzenia”;
- źle zaprojektowane ciągi komunikacyjne – mieszkańcy mają nadzieję, że alejki będą „przygotowane zgodnie z tym jak chodzą piesi, a nie jak wymyśli to urzędnicy”. Jednak wśród respondentów była bardzo duża grupa sceptyków, którzy uważają, że głos mieszkańców w tym wypadku może być pominięty. Mieszkańcy wyraźnie podkreślili, że „nas zmusić się nie da, chodzimy swoimi drogami i należy to uszanować”, dlatego też ważne było ustalenie kierunków komunikacji;
- zbyt duże alejki w parku – obawa mieszkańców dotyczy przeszacowania inwestycji i stworzenia zbyt szerokich ciągów komunikacyjnych, nie szytych na miarę mieszkańców. Obawiają się „wybetonowania parku” oraz stworzenia „zbyt majestatycznego parku z alejkami jak z głównych alejek Łazienek Warszawskich”;
- zastosowanie złych surowców (kostka Bauma, śliskie płyty, granitowe kostki) – obawa wiąże się z wykorzystaniem w realizacji parku materiałów, które nie sprzyjają bezpiecznemu spacerowaniu ze względu na nierówne nawierzchnie,

np. granit. Inni zwracali uwagę, że ciągi komunikacyjne powinny być stworzone z najwyższej jakości materiałów – „kostce Bauma stanowczo mówimy nie”. Ostatnia obawa dotycząca tego zagadnienia była zgłaszana przez środowisko sportowców, którzy uważają, że warto zastosować takie surowce, które można wykorzystywać przez wiele grup, np. nawierzchnie umożliwiające spacerowanie w butach na obcasach oraz umożliwiające jazdę na rolkach;

- „przez drogę dojazdową do pawilonu park zostanie rozjechany” – obawa dotycząca sposobu przeprowadzenia drogi dla samochodów dostawczych lub obsługi pawilonu. Mieszkańcy stwierdzili, że charakter drogi dojazdowej powinien być symboliczny. Nawierzchnia powinna być odporna, ale „nie dominująca nad całością”. Alejki w parku powinny być dostępne tylko i wyłącznie dla pieszych, „aby park nie był rozjechany przez samochody, które obsługiwałyby pawilon lub imprezy”;
- jazda rowerzystów po terenie parku – w celu zadbania o bezpieczeństwo użytkowników mieszkańcy zastanawiali się czy ograniczyć ruch rowerowy wewnątrz parku. Odwoływano się do Parku Kultury w Powsinie, gdzie wewnątrz terenu rekreacyjnego nie można jeździć na rowerze, co jest ogólnie przestrzegana zasada;
- niebezpieczne rozwiązania skrzyżowań ciągów komunikacyjnych – obawa dotyczy całego terenu. Mieszkańcy zwracali uwagę na kwestie związane z widocznością, systemem oznakowania tras oraz systemami zwalniającymi ruch (sygnalizacja świetlna – na skrzyżowaniach z samochodami, progi zwalniające – dla rowerzystów i kierowców samochodów);
- przejście na wysokości Osi Królewskiej może powodować korki lub będzie niebezpieczne – mieszkańcy bardzo pozytywnie odebrali pomysł przeprowadzenia przejścia dla pieszych w kierunku pałacu w Wilanowie. Jednak analizując ten zamysł, zastanawiali się, czy w przyszłości nie będą żałować takiego rozwiązania (którego potrzebują), ponieważ sami będą stać w korkach, wdychać spalinę i denerwować się.

Proponowane rozwiązania

Poniżej przedstawiamy proponowane rozwiązania komunikacyjne dla całego terenu objętego konsultacjami społecznymi. W tym miejscu nie przedstawiono opinii badaczy, które rozwiązanie jest możliwe do wdrożenia lub rekomendowane. Rekomendacje znajdują się w dalszej części raportu.

Oś Królewska

Oś Królewska to ważny trakt spacerowy, który podzielony jest obecnie na trzy fragmenty: w okolicy Pałacu, pod Urzędem Dzielnicy Wilanów oraz od ulicy Kieślowskiego w kierunku skarpy. Każdy z tych fragmentów ma swój styl, który nie jest w żaden sposób ujednoczony. Fragment chodnika pod ratuszem dzielnicy zdaniem mieszkańców jest za wąski. W tym miejscu bardzo ważne jest umożliwienie spacerowania i jazdy na rowerze. Przejście naziemne przez ulicę Przycółkową

to rozwiązanie, które przypadło większości mieszkańców do gustu. Ich zdaniem będzie to pretekst do częstego spacerowania po pałacowej części Wilanowa. Ponadto będzie to atrakcyjna trasa w kierunku szkoły i dla osób przyjeżdżających do Wilanowa.

Ważne jest również poprowadzenie trasy rowerowej wzdłuż Osi Królewskiej. Mieszkańcy stwierdzili, że jeżeli nie będzie zaprojektowany oddzielny pas ścieżki rowerowej, cykliści będą jeździć po chodnikach. By uniknąć wypadków pomiędzy pieszymi i rowerzystami mieszkańcy, stwierdzili, że należy wprowadzić oddzielnie ruch rowerowy oraz pieszy na odcinkach Osi Królewskiej objętej konsultacjami. Ponadto należy połączyć ścieżkę rowerową z istniejącym fragmentem na ulicy Osi Królewskiej.

Podczas konsultacji wyłoniła się grupa, która uważała, że ruch rowerowy na Osi Królewskiej powinien być zakazany. Uważano, że jest to element urbanistyczny, który powinien pełnić funkcję reprezentacyjną. Rower do takiego stylu, zdaniem respondentów, nie pasuje. Takich głosów było zdecydowanie mniej niż zwolenników poprowadzenia trasy pieszo-rowerowej.

Połączenie z Wilanowem Królewskim, węzeł komunikacyjny

Obecnie oś jest „poprzecinana ulicami”, które uniemożliwiają spacerowanie mieszkańcom, którzy twierdzą, że „Pałac jest daleko, za oceanem samochodów”. Zdaniem zainteresowanych osób: „Oś Królewska jest, ale pałac jest oddzielony, ulica to bariera. Warto zbliżyć się do pałacu”. „Należy połączyć projektowany Park z kompleksem pałacowym po drugiej stronie Przyczółkowej poprzez przebudowę przylegającego do parku fragmentu tej ulicy, zmieniając go w reprezentacyjny, przyjazny pieszy plac”. Pieszy plac to rozwiązanie, które było proponowane przez wiele osób, część z nich wymyśliła na rzecz tego obszaru nową nazwę – „placorondo” lub „placoskrzyżowanie”. Mieszkańcy uważają, że należy w tym miejscu „uprzywilejować pieszych”, ponieważ teraz dominują samochody i hałas. W momencie wprowadzenia nowego rozwiązania komunikacyjnego, np. „placoronda”, zlikwidowane zostaną podstawowe problemy związane z ruchem samochodowym, czyli nadmierna prędkość czy brak pierwszeństwa dla osób pieszych. Poprawi się bezpieczeństwo na ulicach. Mieszkańcy wyobrażają sobie, że po przeorganizowaniu ruchu samochodowego oraz wprowadzeniu przejścia dla pieszych na wysokości Osi Królewskiej, miejsce stanie się bardziej „ucywilizowane”. „W tej chwili przejście przez ulicę możliwe jest w tempie geparda, co z wózkami, z dziećmi, z rowerkiem itp. (...) mało bezpieczny element spaceru. (...) przejście vis a vis dawnej poczty to już zupełnie żart – ściganie się z samochodami, które nie zwalniają tam prędkości i nie puszczaają pieszych na pasach”.

Inni uważają, że skrzyżowanie alei Wilanowskiej z ulicą Przyczółkową powinno być przekształcone w rondo, które ma duży promień podzielony na bezpieczne strefy komunikacji pieszej, rowerowej i samochodowej. Dzięki wprowadzeniu ronda w tym miejscu „prędkość samochodów automatycznie zostanie zniwelowana”.

Uczestnicy konsultacji stwierdzili, że jeżeli nie będzie możliwości zmienienia węzła komunikacyjnego, „ze względów bezpieczeństwa proponuję wydłużenie czasu działania zielonego światła przy przejściu przez Wiertniczą w kierunku pałacu wilanowskiego. Dodatkowo przydałoby się jakieś rozwiązanie zwiększające bezpieczeństwo pieszych (być może kolejne

światła) na skrócie w prawo z al. Wilanowskiej w Wiertniczą, w tej chwili łatwo wejść na ulicę, kierując się światłami przy następnym pasach, tą drogą codziennie przechodzą dzieci”.

Wśród osób wypowiadających się na ten temat odnotowano dużą grupę osób, które uważają, że nie należy zmieniać organizacji ruchu na skrzyżowaniu oraz nie należy wprowadzać możliwości przechodzenia przez ulicę Przyczółkową na wysokości Osi Królewskiej. Ich zdaniem należy wprowadzić w tym miejscu kładkę lub tunel dla pieszych i rowerzystów. Po krótkiej rozmowie uznali, że nie jest to idealne rozwiązanie, ponieważ kładka zasłaniać będzie oś widokową, natomiast tunel będzie niebezpieczny. Natomiast reorganizacja ruchu samochodowego może spowodować korki samochodowe, a co za tym idzie większy hałas i zanieczyszczenie powietrza.

Odnotowano również inne podejście do tematu. Mieszkańcy Wilanowa stwierdzili, że na tę przestrzeń należy patrzeć perspektywnie i prace, które będą zgłaszane do konkursu powinny uwzględniać dłuższą perspektywę, która będzie zakładać wprowadzenie ruchu samochodowego w tunele. Dzięki takiemu zabiegowi pozyskana zostanie dodatkowa przestrzeń, która będzie w naturalny sposób łączyła przestrzeń parku wokół pałacu z parkiem na błoniach wilanowskich.

Jeden z mieszkańców pisał „ideałem – z naszego punktu widzenia – byłoby schowanie ruchu samochodowego w tunelu i puszczenie szerokiego, zielonego przejścia z Miasteczka do parku. Jednak jestem realistą i ten pomysł ze względu na koszty raczej pozostaje w sferze marzeń”.

Stanowisko w tej sprawie zajęli również przedstawiciele Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, którzy postulują, aby wprowadzić rozwój komunikacji samochodowej, która ułatwi dostęp w dojeździe do Wilanowa, a zwłaszcza jego centrum historycznego przy kościele św. Anny i Świątyni Opatrzności Bożej z Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego, dla osób przyjeżdżających z trzech kierunków:

- z centrum Warszawy,
- z Lotniska Okęcie,
- trasą S2.

Komunikacja piesza

„Ważne by komunikacja po parku była intuicyjna i zgodna z oczekiwaniami pieszych”, to stwierdzenie wypowiediane przez wielu uczestników konsultacji. Mieszkańcy chcą swobodnie spacerować po terenie, jednak ścieżki komunikacyjne nie powinny być dominującym elementem przestrzeni. „Niech będą takie akurat, nie za duże, bo po co, szkoda zieleni na szerokie trakty spacerowe”. Mieszkańcy uważają, że należy brać pod uwagę kierunki przemieszczania się użytkowników i te kierunki powinny być wyraźne, pozostałe trakty spacerowe powinny być „dyskretne”, „delikatne”, „symboliczne”.

Ważne dla mieszkańców Wilanowa jest zaprojektowanie traktów spacerowych, które w sposób bezkolizyjny połączą się z inną infrastrukturą, mostkami, elementami programowymi oraz ważnymi punktami w przestrzeni, m.in. Urząd Dzielnicy Wilanów, Royal Wilanów, osiedla mieszkaniowe.

Ważne jest też, aby przy okazji zmian zachodzących na terenie dawnej plaży Wilanów oddzielić od siebie ruch pieszy i rowerowy zarówno na terenie osi, w parku oraz wokół terenu dawnej plaży Wilanów. Istniejąca trasa pieszo-rowerowa może przecież przebiegać w inny sposób.

Mieszkańcy uważają, że ruch pieszy może być podzielony. Jedna trasa może wchodzić w głąb parku, druga może być symboliczna, poprowadzona wzdłuż Potoku Służewieckiego. Takie rozwiązanie może uatrakcyjnić przestrzeń przy potoku, która „powinna stać się kierunkiem spacerów”.

Kładki nad Potokiem Służewieckim

„Wyobrażam sobie, że spaceruję wzdłuż brzegu naszej rzeczki, karmię kaczki, przechodzę nad potokiem różnymi kładkami”, stwierdziła mieszkanka Wilanowa, która uważa, że „potok jest nieodkryty”. Potrzebę stworzenia dodatkowych kładek nad Potokiem Służewieckim zgłaszało bardzo wielu respondentów również w punktach konsultacyjnych lub podczas warsztatów. „Tam jest potencjał spacerowy, mimo, że jest to obok ulicy”.

Komunikacja rowerowa

Istniejący ciąg pieszo-rowerowy jest dobrym szlakiem komunikacji rowerowej. Jednak osoby wypowiedające się w trakcie konsultacji stwierdziły, że rowerzyści „powinni przestrzegać przepisów i przepuszczać ruch pieszy na pasach”. Natomiast rowerzyści proponują, aby ruch rowerowy w okolicy dawnej plaży Wilanów był dostosowany dla cyklistów. Komunikacja rowerowa w wielu miejscach jest kolizyjna i te miejsca, zdaniem mieszkańców, trzeba zaprojektować na nowo, aczkolwiek nie będzie to wystarczające rozwiązanie.

Odnotowano bardzo dużą potrzebę stworzenia ścieżki rowerowej w okolicy jezdni (pomiędzy pasem drogowym a Potokiem Służewieckim) o charakterze „ekspresowej drogi rowerowej”. Zdaniem mieszkańców jest to niezbędne do podniesienia jakości bezpieczeństwa różnych użytkowników, argumentując, iż: „to rozwiązanie byłoby na europejskim poziomie”, „wtedy to zostawiłbym samochód w garażu”, „nie musiałabym rozglądać się nerwowo za dzieckiem podczas spaceru”. „Stworzenie alternatywnej ścieżki rowerowej, to jest moje marzenie”, opowiadał cyklista spotkany w punkcie konsultacyjnym, dzięki temu „latem nie denerwowałbym się jadąc przez ten teren, a rozumiem, że po stworzeniu parku w tym miejscu ruch pieszy będzie zwiększony”.

Innym ważnym zagadnieniem związanym z komunikacją rowerową była kwestia ograniczenia ruchu rowerowego na terenie parku. Zdecydowana większość respondentów uważała, że rowerzyści będą mogli jeździć ścieżką rowerową wzdłuż Osi Królewskiej, natomiast na terenie rekreacyjnym, w parku, ruch powinien być ograniczony. „Dzieci mogą jeździć lub uczyć się jazdy na rowerach, ale dorośli nie”, stwierdziła mieszkanka Wilanowa. Pozostali respondenci oświadczyli: „nie dla wjazdu dla każdego”, ale możliwe jest swobodne spacerowanie z rowerem lub jego pozostawienie w wyznaczonych miejscach. Na terenie parku powinna powstać „duża liczba miejsc postojowych, gdzie mogę przypiąć rower, w szczególności w okolicy pawilonu”.

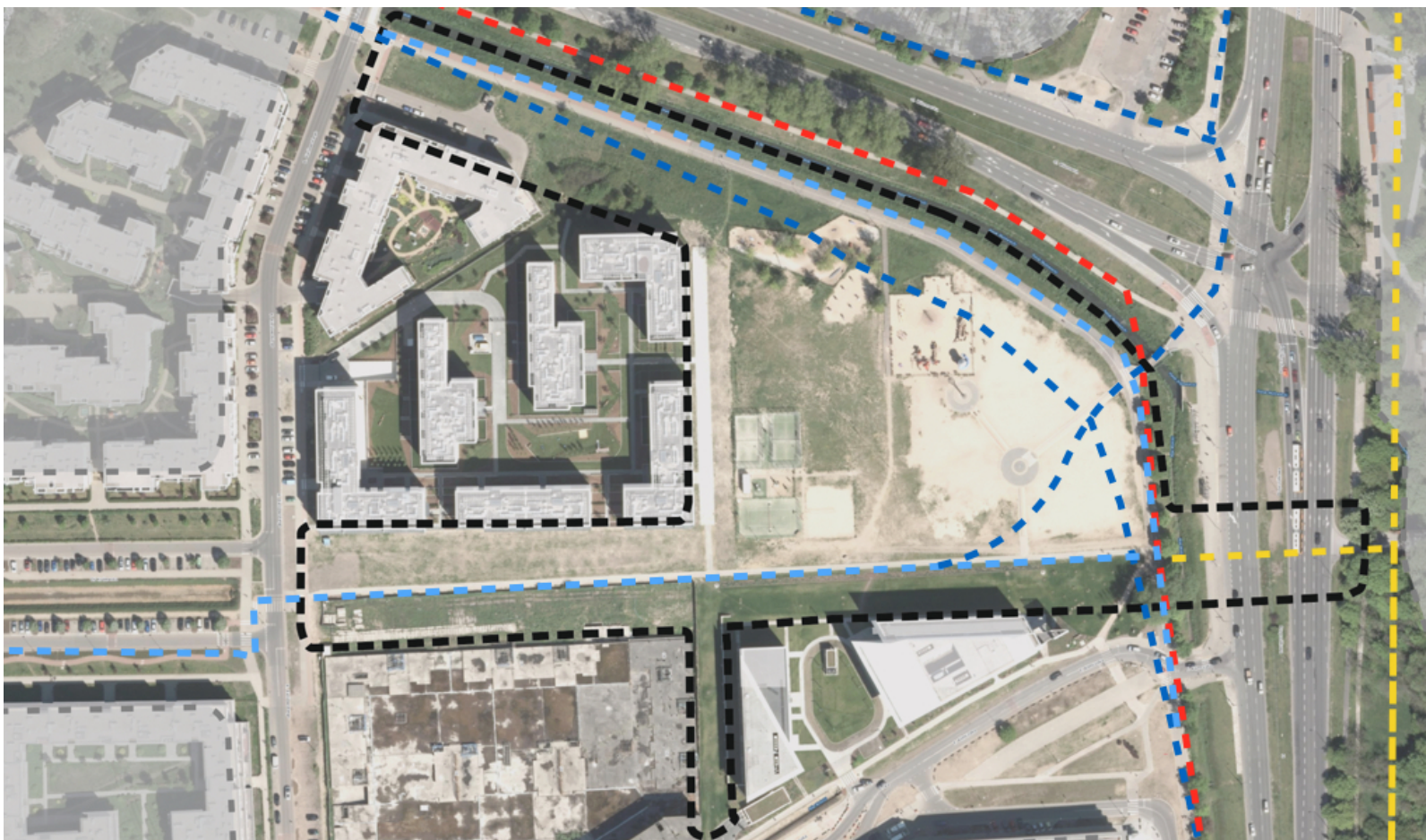
Inni uważają, że nie należy wykluczać tej, jakże licznej grupy użytkowników terenu, jednak należy określić jasne zasady, wprowadzając jedną ścieżkę rowerową przecinającą park. Ponadto można wprowadzać ograniczenia ruchu rowerowego w inny sposób, stosując progi zwalniające, specjalne utrudnienia dla rowerzystów mające na celu jazdę na rowerze z niewielką prędkością.

Odnotowano również głosy, które nie mają nic przeciwko jeździe na rowerze po terenie parku, jednak nie była to grupa zbyt liczna.

Wiele osób stwierdziło, że należy zaprojektować ścieżkę rowerową po drugiej stronie ulicy Przyczółkowej. Przekonywali, że ta trasa odciąży istniejącą trasę rowerową, ponadto przyczyni się do zwiększenia ruchu po drugiej stronie Wilanowa, co może skutkować zwiększonym zainteresowaniem cyklistów terenami historycznymi. Pomysł ten powstawał podczas rozmów o przejściu dla pieszych na wysokości osi widokowej. Zdaniem mieszkańców „rowerzyści zaczną tam jeździć i trzeba im to ułatwić”.

Zgłaszano również potrzebę stworzenia miejsca do naprawy rowerów połączonego ze stacją rowerów miejskich.

Mapa poniżej prezentuje rozwiązania związane z komunikacją rowerową.

Mapa prezentująca propozycje rozwiązań - komunikacji rowerowej

Legenda:

- - - - - komunikacja rowerowa (nowe rozwiązanie o charakterze ekspresowym)
- - - - - komunikacja rowerowa (rekreacyjna - w miejscach, gdzie aktualnie przebiega)
- - - - - komunikacja rowerowa (rekreacyjna - wariant zgłaszany podczas warsztatów)
- - - - - komunikacja rowerowa (nowe rozwiązanie)

Dodatkowa komunikacja sportowa

Podczas konsultacji mieszkańcy zgłaszali potrzebę stworzenia dodatkowych przestrzeni o charakterze sportowo-komunikacyjnym. Zdaniem osób czynnie uprawiających sport warto na terenie parku stworzyć dodatkowe trasy komunikacji o określonym charakterze:

- dla biegaczy,
- dla rowerzystów z elementami pumptracka,
- dla osób ćwiczących nordic walking,
- dla osób, które jeżdżą na rolkach,
- dla osób, które jeżdżą na deskorolkach.

Osoby zgłaszające te potrzeby uważają, że każda z wyżej wymienionych grup powinna mieć możliwość kontynuowania treningu na terenie objętym konsultacjami. Wiele osób zaczyna ćwiczyć na terenie pętli biegowej przy ulicy Klimczaka lub na tyłach budynku Royal Wilanów. „Przy tej okazji warto spróbować tą drogą połączyć bardzo popularną i chętnie używaną przez spacerowiczów, ale głównie biegaczy, czerwoną tartanową bieżnię z parkiem i zrobienie w parku dodatkowej pętli z tartanu; to znacznie, acz niewielkim kosztem, poszerzyłoby ofertę dla biegaczy”.

Ich zdaniem należy poprowadzić trasy komunikacji sportowej na terenie parku, tworząc różnego rodzaju pętle. Najwięcej zwolenników zebrał pomysł stworzenia pętli biegowej. W ramach konsultacji pojawiły się dwa najczęściej zgłaszane pomysły. Pierwszy z nich nazywany był „małą pętlą biegową”, która zdaniem sportowców powinna być zlokalizowana wokół Potoku Służewieckiego. Drugi pomysł to „duża pętla biegowa”, która obejmowałaby teren parku wraz potokiem.

Mapa poniżej przedstawia zasięg tras sportowych proponowanych przez mieszkańców.

Mapa prezentująca pętle biegowe:

Legenda:

- • • mała pętla biegowa
- • • duża pętla biegowa

Nawierzchnia

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy skarżyli się na nawierzchnie stosowane na terenie opracowania. Kostka Bauma oraz płytki betonowe nie są materiałami lubianymi przez respondentów. „Te surowce rażą swoją estetyką”, powiedziała jedna z mieszkanek. Fragment nawierzchni drewnianej przy placu zabaw dla dzieci ma swoich zwolenników, jednak surowiec ten nie powinien być stosowany na większej powierzchni terenu, ale „może być symbolicznie wykorzystywany”.

W trakcie konsultacji z propozycji zgłoszonych przez mieszkańców sporządzono listę materiałów, które powinny być zastosowane w nowych ciągach pieszych na terenie projektowanego parku. W wyniku prowadzonych rozmów wybrzmiała potrzeba stworzenia nawierzchni ułatwiającej bieganie.

Zgłaszano następujące propozycje (w nawiasie zaznaczono negatywne sformułowania dotyczące zgłaszanych materiałów):

- żwir („wchodzi w buty”, „niszczy buty”),
- nawierzchnie mineralne („rozpływa się po dużych opadach”, „nietrzyma”),
- duże płyty („zbyt eleganckie”, „trzęsie”),
- kostki granitowe („trzęsie”, „trudno się chodzi”, „nierówna”, „można połamać nogi”),
- asfalt („nieestetyczny”),
- piach („będzie wszędzie”, „nietrzyma”),
- piaskowiec („szybko pobrudzi się”),
- tartan („nieekologiczny”, „śmierdzi”, „nieelegancki”),
- drewniane („nietrzyma”),
- naturalny kamień („nierówny”),
- beton dekoracyjny („krzykliwe kolory”),
- specjalistyczne dla osób biegających, ćwiczących, jeżdżących na rolkach itp., np. pumtrack.

Dla mieszkańców ważne jest, aby nawierzchnie były równe, dostępne dla niepełnosprawnych i bez barier architektonicznych (schody, stopnie, itp.).

Warto zaznaczyć, że materiały zastosowane w koncepcjach powinny uwzględniać kwestie związane z charakterem miejsca oraz powinny być dostosowane do sposobu użytkowania na terenie parku.

Zdaniem mieszkańców „alejki nie muszą być wybrukowane, mogą być żwirówki/utwardzony grunt”. Jednak wykorzystanie piachu na terenie psiego parku lub placu zabaw nie jest dobrze widziane. Zdaniem użytkowników tych dwóch przestrzeni najlepszym rozwiązaniem byłaby trawa. W wypadku placu zabaw wiele osób mówiło o powierzchni „gumowej”.

Parking przy Cmentarzu Wilanowskim

Przestrzeń parkingu przy Cmentarzu Wilanowskim zdaniem mieszkańców ma bardzo duży potencjał, dlatego należy zachować tę funkcję, przy czym może to być rozwiązane na wiele sposobów. „To jest nieoficjalny P&R, trzeba to wpisać, jako miejsce oficjalne”, takie wypowiedzi padały ze stony wielu mieszkańców. Ich zdaniem należy tę przestrzeń lepiej wykorzystać. Parking powinien być podziemny albo dwupoziomowy (naziemny). Poziomy powinny być podzielone na strefy dostępu:

- dla osób odwiedzających cmentarz,
- dla turystów odwiedzających pałac w Wilanowie,
- dla mieszkańców Wilanowa,
- dla osób spoza Warszawy.

Przystanki autobusowe/komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa jest pozytywnie oceniana przez mieszkańców Wilanowa. Bliskość pętli autobusowej oraz kursy realizowane przez wiele linii (również podmiejskich) powoduje, że mieszkańcy uważają, że „Wilanów jest dobrze skomunikowany”. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy przedstawili dwa pomysły związane z komunikacją zbiorową.

Przystanek autobusowy Wilanów 01 jest bardzo potrzebny, zawsze tu można zaobserwować wiele osób, które jadą w kierunku Konstancina. Problem jednak stanowi zatoka autobusowa, co potwierdzają nieliczne wypowiedzi, np. „przez zatokę nie raz mogłem mieć wypadek drogowy”. Kierowcy samochodów nie pozwalają włączyć się autobusom w ruch. „Czasami wymuszają pierwszeństwo, czasami ostro hamują, a to później wpływa na skręt w prawo w ulicę Klimczaka”. Padła propozycja przesunięcia przystanku za skrzyżowanie ulicy Przyczółkowej z ulicą Klimczaka. Jednak temat ten zgłaszany był przez pojedyncze osoby.

Ważniejszym zagadnieniem w tym temacie jest brak przystanku autobusowego w okolicy Osi Królewskiej po stronie pałacu. Mieszkańcy snuli wizje na temat funkcjonującego przejścia dla pieszych. Stwierdzili, że może to być kluczowy punkt przesiadkowy dla osób odwiedzających pałac w Wilanowie oraz dla mieszkańców z Miasteczka Wilanów – „będziemy mieć bliżej do autobusu jadącego w kierunku Centrum”.

Woonerf

Teren pomiędzy Urzędem Dzielnicy Wilanów a nowo powstającą zabudową wielorodzinną służy jako trasa na skróty w kierunku Royal Wilanów. Mieszkańcy jednomyślnie animizują tę przestrzeń jako „trakt spacerowy z ławkami”. Idealnym rozwiązaniem byłoby stworzenie w tym miejscu woonerfu, miejsca, gdzie pieszy ma pierwszeństwo, przestrzeń jest zagospodarowana i dominuje zieleń. Samochody mogą wjeżdżać na ten teren, jednak „powinny czuć się jak goście”. Mieszkańcy stwierdzili, że należy pamiętać o zaledwie kilku miejscach postojowych dla osób niepełnosprawnych lub rodzin z dziećmi (którzy chcieliby podjechać bliżej parku samochodem).

Wiele osób obawia się, że ta przestrzeń zostanie wykorzystana jako dodatkowa przestrzeń postojowa — parking dla gości ratusza. Mieszkańcom ten pomysł nie podobał się: „nie chcemy w tym miejscu betonowego placu”.

Podczas dyskusji na temat pawilonu w parku mieszkańcy stwierdzili, że w tym miejscu może być poprowadzona trasa wjazdu dla straży pożarnej lub zaopatrzenia pawilonu. Trasa wjazdu nie powinna być ogólnodostępna.

Inne głosy na temat tej przestrzeni, które pojawiały się podczas konsultacji to:

- stworzenie zielonego mini parku kieszonkowego,
- możliwość stworzenia parkingu naziemnego ogólnodostępnego/bezpłatnego.

Grodzenie

Powszechną obawę wśród mieszkańców wzbudzało ograniczenie dostępu do parku. Mieszkańcy jednogłośnie stwierdzili, że należy uniemożliwić wydzielanie i grodzenie terenu parku, z wyjątkiem psiego wybiegu. „Teren ten powinien być zawsze dostępny bez względu na godzinę”.

Kontrowersje

Podczas rozmów z mieszkańcami badacze wyłonili kilka kontrowersyjnych tematów. Kontrowersje dotyczą sprzecznych opinii i potrzeb. Wiele z poniższych rozwiązań może eliminować inne możliwości związane z umiejętnym zagospodarowaniem terenu. Poniżej przygotowano zestawienie trudnych wątków:

- parking podziemny pod terenem parku vs. systemy korzeniowe drzew, możliwość nasadzeń dużych drzew;
- miejsca postojowe dla osób przyjeżdżających do parku vs. przestrzeń powinna być przeznaczona pod zieleń, której w okolicy jest tak niewiele;

- tereny dedykowane konkretnej rekreacji (pętla biegowa, wpisanie w ścieżkę rowerową elementów pumptracku) vs. zieleń ogólnodostępna dla wszystkich użytkowników przestrzeni;
- budowa tunelu dla samochodów – mieszkańcy nie wierzą, że to jest realna inwestycja.

Charakter miejsca

Wprowadzenie

Niezależnie od tego, czy mówimy o charakterze miejsca, jego tożsamości, czy też genius loci będzie nam chodziło mniej więcej o to samo, o jego swoistość oraz unikalność. Charakter miejsca wyraża się poprzez wartości przestrzenne. Dla terenu opracowania szczególnie istotne wydają się być:

- wartości zabytkowe odnoszące się do autentycznej substancji pochodzącej z przeszłości;
- wartości historyczne będące śladami działań, które miały miejsce w przeszłości;
- wartości symboliczne odnoszące się do konkretnych wydarzeń, miejsc, budynków, ludzi;
- wartości psychologiczne wpływające na percepcję miejskiej przestrzeni, która przyciąga lub odpycha;
- wartości krajobrazowe, które określa suma elementów przyrodniczych i antropogenicznych budujących widok;
- wartości przyrodnicze dotyczące zarówno elementów przyrody ożywionej, jak i nieożywionej oraz związane z bioróżnorodnością;
- wartości społeczne, które wpływają na potencjalne interakcje, międzyludzkie relacje;
- wartości użytkowe występujące zależnie od dostosowania danej przestrzeni do fizycznych i psychicznych potrzeb użytkownika.

Teren opracowania jest zlokalizowany w miejscu znajdującym się „pomiędzy”: pomiędzy odmiennymi porządkami urbanistycznymi oraz krajobrazowymi, pomiędzy starą i nową częścią Wilanowa (Wilanów Stary, Wilanów Królewski – Wilanów Nowy, Błonia Wilanowskie), pomiędzy tożsamością dawną, nawiązującą do ciągłości kulturowych i historycznych wilanowskiego założenia krajobrazowego a tożsamością nową, charakterystyczną dla Miasteczka Wilanów wyrażającą treści współczesne. Z uwagi na specyfikę miejsca w procesie projektowania dawnej plaży Wilanów celowe może być wydobycie oraz podkreślenie charakteru miejsca, projektowanie narracyjne uwydatniające istotne wartości. Teren opracowania jest

jeszcze miejscem niedookreślonym pod kątem symbolicznym, nie w pełni zdefiniowanym przestrzennie, które może przejąć dowolny sposób narracji. Stąd potrzeba zapytania uczestników konsultacji o charakter projektowanego parku.

Niektórzy uczestnicy konsultacji twierdzili, iż nie ma potrzeby uwzględniania charakteru miejsca w przestrzeni parku: „to nie ma sensu, żadnych opowieści”, „nie warto się odnosić do żadnych wartości w tym miejscu”, „nie ma rzeczy, którą warto podkreślić, nie odnośmy się do żadnych wartości”.

Jednak większość respondentów zauważała potrzebę uwzględnienia i wydobycia charakteru miejsca. Wśród nich były osoby, które uznając wagę tego zagadnienia mówiły, iż nie wiedzą jak to zrobić: „warto podkreślić tożsamość, ale nie wiem jak”. Wiele osób miało jednak konkretne pomysły na podkreślenie charakteru miejsca za pomocą komponowania przestrzeni, elementów zagospodarowania lub wyposażenia. Zostały one opisane w poniższych rozdziałach.

Potrzeby dotyczące elementów istniejących

Ogólne zagospodarowanie

Podczas konsultacji większość uczestników negatywnie oceniała aktualny stan zagospodarowania tego terenu. Pojawiały się komentarze dotyczące wyglądu: „jedynie kiepskie miejsce w Miasteczku Wilanów”, „smutne miejsce”, „takie nijakie” oraz jego funkcjonowania: „nic się tu nie dzieje”, „to jest na co dzień martwa przestrzeń”, „tutaj tylko się przechodzi”. Wybrzmiały także głosy akceptujące obecny stan: „tak jak teraz jest dobrze”, „jakoś to działa”. Część respondentów wspominała o dawnej „plaży Wilanów” jako o miejscu żywym, integrującym ludzi, do którego mieli ochotę przychodzić.

Element charakterystyczny – mostek Zakochanych

Wielu respondentów podkreślało, iż sama idea mostku dla zakochanych jest dobra i już mocno utożsamiana z Wilanowem. Sporo osób drażni jego forma: „Należałoby (...) wreszcie zdemontować kiczowate serca z tzw. mostu zakochanych, to teren w pobliżu pałacu Wilanowskiego a nie małomiasteczkowy festyn”.

Nieliczne osoby odwiedzające punkt konsultacyjny oraz uczestnicy warsztatów mówili, iż jest to element pokazujący charakter Wilanowa, który jest już mocno związany z tym miejscem. Mostek jest miejscem romantycznym dla nastolatków (wg komentarza jednej z respondentek „jest sweet”). Podczas warsztatów młodzi ludzie wspominali jednak, iż prawdziwe romantyczne miejsce randek to park wilanowski. Kilkunastu uczestników konsultacji chciałoby, aby mostek pozostał w niezmienionym kształcie.

Większość uczestników proponowała zmianę wyglądu mostku, podkreślając zbytnią dosłowność takiego rozwiązania estetycznego: „serc jest za dużo”, „jest infantylny”, „serca są brzydkie”, „one są za dosłowne, banalne”. Niektórzy krytykowali funkcjonalność: „jest za wąski”, „wygląda jak tymczasowy”, inni wspominali o symbolice, mówiąc: „nie pasuje do charakteru miejsca”. Kilkoro uczestników konsultacji podkreślało, iż ta forma jest pewnego rodzaju „bramą do Miasteczka Wilanów”. Oni także sugerowali przebudowę mostku. Podczas konsultacji padły różne propozycje modyfikacji kształtu mostku Zakochanych:

- likwidacja wszystkich „serc-bram” i „serc z kłódkami” przy zachowaniu charakteru mostku – kłódki mogą być zawieszane na balustradzie;
- likwidacja „serc-bram” i zachowanie „serc z kłódkami”;
- likwidacja dwóch „serc-bram”, pozostawienie jednego „wejściowego” oraz zachowanie „serc z kłódkami”;
- likwidacja dwóch „serc-bram”, pozostawienie jednego i obsadzenia go pnąciami tak, żeby powstała zielona brama „do tajemniczego ogrodu”;
- likwidacja wszystkich „serc-bram”, zastąpienie ich innym kształtem „bardziej neutralnym”;
- zachowanie wszystkich „serc-bram” i likwidacja „serc z kłódkami”;
- wybudowanie szerszej kładki w neutralnym kształcie, przy jednoczesnym zachowaniu idei „mostku zakochanych”.

Niektóre osoby wspominały o likwidacji mostku Zakochanych, argumentując: „za dużo serc”, „to jest kiczowate”, „nie pasuje do miejsca”, „nie pasuje do niczego”, „nie wiąże się z otoczeniem”, „to wymuszony element symboliczny”. Pojawił się postulat dotyczący likwidacji mostku wraz z komentarzem – „pewnie zaraz powstanie Komitet Obrony Serc”.

Element charakterystyczny – buława Jana III Sobieskiego

Uczestnicy konsultacji wypowiadali się także na temat tzw. „Buławy Sobieskiego” (proj. T. Dębski). Badacze odnotowali wiele negatywnych emocji związanych z buławą, pojawiały się agresywne komentarze dotyczące jej wyglądu oraz umiejscowienia. Większość osób postulowała zmianę lokalizacji, pojawiały się następujące propozycje:

- Oś Królewska, bliżej urzędu,
- Oś Królewska, bliżej pomnika Jana III Sobieskiego,
- koło pomnika Jana III Sobieskiego tak żeby tworzyły całość,
- rondo Klimczaka,
- Wilanów Królewski.

Każda z powyższych propozycji podczas warsztatów miała swoich zwolenników oraz przeciwników.

Niektórzy respondenci sugerowali usunięcie buławy: „Zniknięcie maczugi – tak!”, „to wymuszony element symboliczny”, „najlepiej usunąć, nie wiadomo o co chodzi”, „trzeba uwolnić tę przestrzeń od serc i buławy”.

Część osób biorących udział w konsultacjach prezentowało neutralny stosunek do tego elementu rzeźbiarskiego. „Nie przeszkadza” – w taki sposób można podsumować ich wypowiedzi. Według nielicznych respondentów buława powinna pozostać na terenie dawnej „plaży Wilanów”, gdyż jest mocno związana z miejscem i „mieszkańcy się z nią żyli”.

Niektórzy uczestnicy konsultacji nie wiedzieli, iż jest to element rzeźbiarski i wyrażali zaskoczenie jego formą: „A co to jest? Nieświecąca latarnia?”. Kilkoro respondentów sugerowało zmianę kształtu na bardziej czytelny dla odbiorców lub dołączenie tabliczki, która będzie tłumaczyła idee przewodnią.

Inne elementy zagospodarowania odnoszące się do charakteru miejsca

Podczas konsultacji kilkoro uczestników wspominało o rzeźbie Piramida potrzeb wg Masłowa (proj. T. Dębski), która stała na plaży Wilanów w latach 2013- 2015. Pojawiały się komentarze: „dobrze że już jej nie ma”, „Piramida zniknęła to dobrze”. Jedna z respondentek wypowiadała się o samej idei takiej instalacji w sposób pozytywny (porównaj rozdział „Walog integracyjny”).

Podczas konsultacji dwie osoby zaproponowały przeniesienie pomnika Jana III Sobieskiego na teren dawnej plaży Wilanów, zlokalizowanie go przy urzędzie oraz lepsze wyeksponowanie (np. tablica informacyjna).

Propozycje dotyczące projektu

Uwagi ogólne

Uczestnicy konsultacji podkreślali, iż ważna jest spójność przyjętych rozwiązań, potraktowanie terenu całościowo – wartości trzeba potraktować całościowo, zarówno ogólnie (kompozycja parku), jak i w detalu (elementy wyposażenia, elementy dekoracyjne). Jedna osoba podkreśliła wagę spójności zagospodarowania z charakterem miejsca: „Co ma opowiadać to miejsce? Zależy od pomysłu na całość”.

Dla niektórych uczestników konsultacji ważny był szerszy kontekst krajobrazowy, „związek terenu we wspólnych dla nich ramach wartości obszaru historycznej rezydencji królewskiej i wilanowskiego założenia krajobrazowego”. Większość podkreślała wagę osi widokowej – Osi Królewskiej, która łączyła pałac Wilanowski z pałacem Rozkosz (pałacem

Krasińskich) znajdującym się na skarpie ursynowskiej oraz lokalizację terenu opracowania w obrębie dawnej rezydencji królewskiej.

Uczestnicy konsultacji zauważali i doceniali reprezentacyjny charakter terenu, co wg nich powinno być podkreślone przez odpowiednie jego zagospodarowanie: „tutaj powinna być taka wizytówka żeby inni zazdrościli”. Zdaniem innych osób ważne jest „stworzenie parku, który będzie godny tego osiedla”. Wielokrotnie podczas konsultacji miejsce to było określane jako „wizytówka Miasteczka Wilanów” i „wizytówka Wilanowa”.

Jednocześnie respondenci akcentowali potrzebę zaaranżowania przestrzeni dedykowanej mieszkańcom, zacisznej i spokojnej, skłaniającej do kontemplacji. W jednym z e-maili można przeczytać: „park powinien być dla mieszkańców, czyli bez żadnej sztywnej atmosfery”, kilkakrotnie padło także hasło „relaksacyjny teren”.

Badacze odnotowali, iż niektórych mieszkańców Miasteczka Wilanów denerwują nazwy ulic: „tu już nawet nazwy są pompatyczne, jest to miejsce specyficzne”, „nazwy pompatyczne, to drażni”. Podczas rozmów wielu uczestników wspominało o tym, żeby projektowana przestrzeń nie była pompatyczna, respondenci podkreślali: „bez patosu”, „bez nadęcia”, „reprezentacyjność bez patosu”. Większość rozmówców podkreślała jak ważna jest dla nich zieleń i natura, że warto podkreślić charakter przez drzewa oraz inne nasadzenia: „park powinien być sercem Miasteczka Wilanów, podnoszącym status dzielnicy, która jako jedna z nielicznych w Warszawie stanowi obecnie betonową dżunglę”. Zdaniem respondentów dobrze zaprojektowana zieleń wzmocni istniejące wartości, dzięki niej będzie to strefa buforowa pomiędzy Miasteczkiem Wilanów a Wilanowem Królewskim. Wielokrotnie uczestnicy wspominali o tym, żeby w parku było jak najmniej betonu i jak najwięcej roślin. Jedna z osób podczas warsztatów zaproponowała posadzenie w centralnej części parku dużego drzewa, żeby w sposób symboliczny podkreślić, jak zieleń jest ważna dla mieszkańców.

Kolejny podejmowany wątek związany był z atrakcyjnością terenu pod względem rozwiązań estetycznych oraz funkcjonalnych – „to powinien być park bez monotonii”. Kilkoro uczestników wspominało o „nieoczywistości” i „oryginalności” proponowanych w projekcie rozwiązań, sugerując wprowadzenie „odrobiny poezji i nieoczywistości” w parkową przestrzeń.

Tożsamość dawna (wartości historyczne, zabytkowe, przyrodnicze oraz krajobrazowe)

Część respondentów sugerowała nawiązanie do historii miejsca, nawiązanie do wartości krajobrazowych oraz historyczno-zabytkowych założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie – „warto nawiązać do parku pałacowego”. Pojawiły się pomysły „nawiązania architektonicznego, ogrodniczego i tożsamościowego do pałacu”.

Pomysły dotyczyły:

a. układu kompozycyjnego:

- styl barokowy w nawiązaniu do pałacu,
- nawiązanie do ogrodu angielsko-chińskiego oraz podkreślenie Osi Królewskiej,
- nawiązania do ogrodu angielskiego oraz podkreślenie Osi Królewskiej,
- park w stylu włoskim,
- włączenie Osi Królewskiej w kontekst terenu – podobne zagospodarowanie;

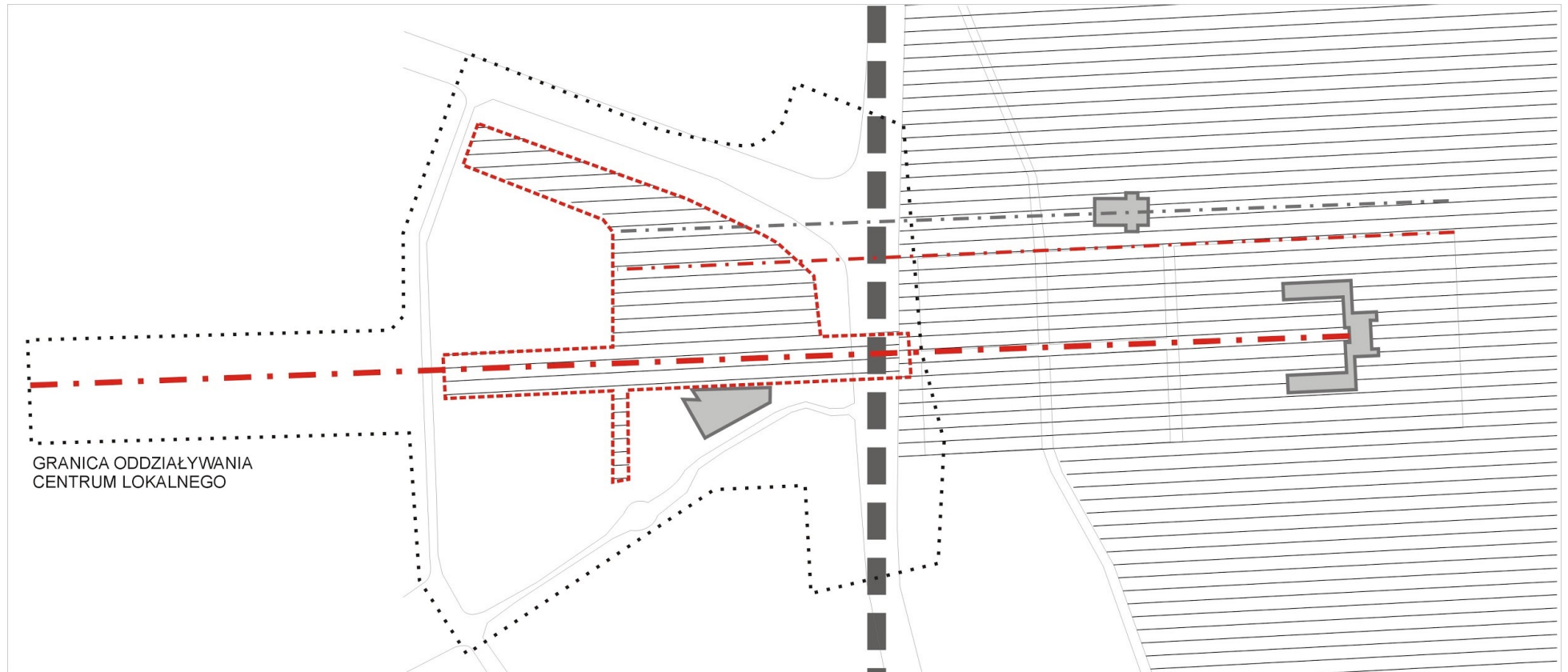
b. elementów programowych:

- kawiarnia w barokowym stylu;

c. wyposażenia:

- ławki takie jak przy pałacu,
- lub ...;

d. zwierząt żyjących w parku – jedna osoba sugerowała, żeby zaaranżować staw dla łabędzi (królewskich ptaków) i kaczek.

➤ Ryc. Zagospodarowanie projektowanego parku nawiązujące do charakteru założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie (wartości historyczne, zabytkowe i krajobrazowe)

Ważnym wątkiem związanym z tożsamością dawną tej części Warszawy, którą także można podkreślić poprzez zagospodarowanie, wydaje się być również przedłużenie Traktu Królewskiego aż do ul. Vogla, na co zwróciło uwagę Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Tożsamość dawna w ujęciu nowoczesnym

Większość respondentów preferowało nowoczesny sposób nawiązania do dawnej tożsamości miejsca.

„Warto nawiązać do historii ale w sposób nowoczesny bo Miasteczko (Wilanów) jest nowoczesne!”

Badacze odnotowali, iż dawne dziedzictwo Wilanowa jest dla większości uczestników konsultacji bardzo ważne. Istotne było dla nich podkreślenie wyjątkowości tego terenu pod względem historycznym, kulturowym i urbanistycznym w sposób nowoczesny. Jednocześnie kilka osób akcentowało, że bardzo ważne jest, aby planowany park miał charakter inny niż teren rekreacyjny za Royal Wilanów. W czasie spaceru padła wyraźna sugestia, aby podczas projektowania parku pamiętać o „wrażliwości na piękno”. Uczestnicy spaceru zaznaczali, że ważne jest połączenie miasteczka z pałacem i należy to zrobić bardzo czytelnie.

Podczas konsultacji pojawiły się dwa główne wątki nowoczesnych odwołań do dziedzictwa i historii Wilanowa.

WĄTEK I – REZYDENCJA WILANOWSKA

Najczęściej podejmowany był wątek nowoczesnego ujęcia wartości krajobrazowych oraz historyczno-zabytkowych założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie: „ciągniemy dalej ale nie typowo styl królewski”, „nie powinno się historyzować, warto zastosować współczesne formy”, „współdziałanie w zgodzie z pałacem”, „ale nie rezerwat”, „powinno być tak jak za pałacem, ale bardziej funkcjonalnie, dla mieszkańców, konieczny jest inny wygląd, żeby nie było kopii parku wilanowskiego”, „warto dyskretnie nawiązać do pałacu”. Zdaniem wielu osób jednym ze sposobów powiązania parku z pałacem będzie jego reprezentacyjność i doinwestowanie („lepiej unikać tanich rozwiązań”). To według nich najlepszy sposób na uzyskanie interesującej przestrzeni przyciągającej użytkowników i jednocześnie pozbawionej patosu. Pojawiały się następujące pomysły dotyczące układu kompozycyjnego projektowanego terenu:

- strefowanie przestrzeni parku – im dalej od pałacu tym bardziej nowocześnie, im bliżej tym bardziej zabytkowo (gradacja w przestrzeni od zabytkowej do nowoczesnej formy);
- park jako element spajający dwa odmienne porządki – „sugeruję by park zaprojektowany był jako swoista brama pomiędzy nowoczesnym Miasteczkiem Wilanów a historyczną częścią Królewskiego Wilanowa”;
- podkreślenie Osi Królewskiej, „połączenie stare – nowe w jednej osi” oraz „połączenie w jedną całość oś – pałac”, traktowanie Osi Królewskiej w sposób całościowy, zaaranżowanie jej w sposób historyzujący przy jednoczesnym uwzględnieniu nowoczesnego układu pozostałego terenu parku;
- wykorzystanie i wyeksponowanie historycznych zasad komponowania rezydencji wilanowskiej, w tym przede wszystkim modułu przestrzennego kwater parkowych znajdujących się przed bramą pałacową (na parkowym przedpolu pałacowym – moduł wilanowski) i towarzyszących mu osi wschód-zachód oraz bocznych osi „barokowego założenia ogrodowego do ochrony i uwypuklenia w zagospodarowaniu” (porównaj z załącznikiem do materiałów otrzymanych od muzeum wilanowskiego „Ekspertyza koncepcyjno-programowa rewaloryzacji przedpola pałacowego w Parku Wilanowskim z określeniem wytycznych konserwatorskich oraz kierunków bieżącej pielęgnacji” – uwarunkowania i kierunki konserwatorskie).

Uczestnicy konsultacji podawali także dobre wzorce estetyczne dla projektowanego parku: Ogród Saski, ale w nowoczesnym stylu, Skwer Hoovera jako przestrzeń reprezentacyjna – nowoczesna estetyka bez udawania zabytku. W mikroskali zdaniem jednego z uczestników warsztatów inspiracją może być rzeźba Jerzego Kaliny „Przeście” z Wrocławia.

Jeden z uczestników konsultacji zaproponował zaaranżowanie ogrodu wilanowskiego, który będzie „zaprojektowany w wielofunkcyjny sposób, (miejsce to) powinno stać się rozpoznawalną wizytówką Warszawy. Miejscem, które byłoby na równi z pałacem w Wilanowie kojarzone z naszą dzielnicą. (...) Niech będzie on źródłem piękna, stale przypominającym o zagubionych wartościach, jakimi powinni się kierować, podejmując ważne dla naszej dzielnicy decyzje i bodźcem wzmacniającym poczucie ich własnego znaczenia. (...) niech będzie dziełem sztuki planowania zieleni w taki sposób, by był formą medalionu przedstawiającego Króla Jana III Sobieskiego i każdego roku ukazywał go w inny sposób. Z tego powodu wszystkie ścieżki ogrodu, służące obcowaniu z naturą pachnących i kwitnących kwiatów, roślin, drzew i krzewów, muszą być wytyczone tak, by stanowić rysunek podziwiany z góry. Sam ogród bowiem z poziomu widzianego przez spacerowiczów pełnić będzie funkcję użytkową, edukacyjną i turystyczną. Jednak dla Wilanowa, dla jego promocji, najważniejsza będzie jego niepowtarzalna forma widziana z góry podczas lotu balonem (...). Dlatego będzie to miejsce inspirujące, nigdzie niespotykane i jedyne w swoim rodzaju, a przy tym będzie ono miniaturą pachnącego ogrodu botanicznego, gdzie z radością wypoczywać będą mieszkańcy Wilanowa i turyści. (...) Najwyższy czas, by zadbać o Wilanów z przyszłością. O Wilanów wartości i poszanowania tradycji” (cytat z wiadomości e-mail, która dotarła na adres konsultacyjny).

Pojawiło się także kilka propozycji dotyczących inspiracji projektowych, w których niektóre osoby podkreślały znaczenie obecności w parku interesującego motywu przewodniego:

- „trzeba uważać, żeby nie przeładować terenu formą historyczną. Villa Nova to była spokojna rezydencja, a Jan III Sobieski to był zapalony ogrodnik – warto się do tego odnieść”;
- pomysły na kanwie książki „Gdzie jest wydra czyli śledztwo w Wilanowie” autorstwa Doroty Sidor – przestrzeń parku powinna służyć do odkrywania oraz zapoznawania się z historią miejsca. 1. Szlak wydry – forma gry, która mobilizuje do odwiedzenia różnych miejsc w parku oraz element zabawy, który przyciąga ludzi; nowoczesny pomnik wydry – wydra jako motyw przewodni całego parku; zachęta do odwiedzania elementów rzeźbiarskich, urządzeń zabawowych, elementów umebłowania, ogrodu wydry (ogród dla dzieci). 2. Czwórka dzieci króla: Fanfanik, Minionek, Pupusieńka i Murmurek;
- Uczestnicy warsztatów pół żartem, pół serio przytoczyli rymowanekę:
*„Jan Sobieski miał 3 pieski,
czerwony, zielony, niebieski,
raz, dwa, trzy,
po te pieski idziesz ty”.*

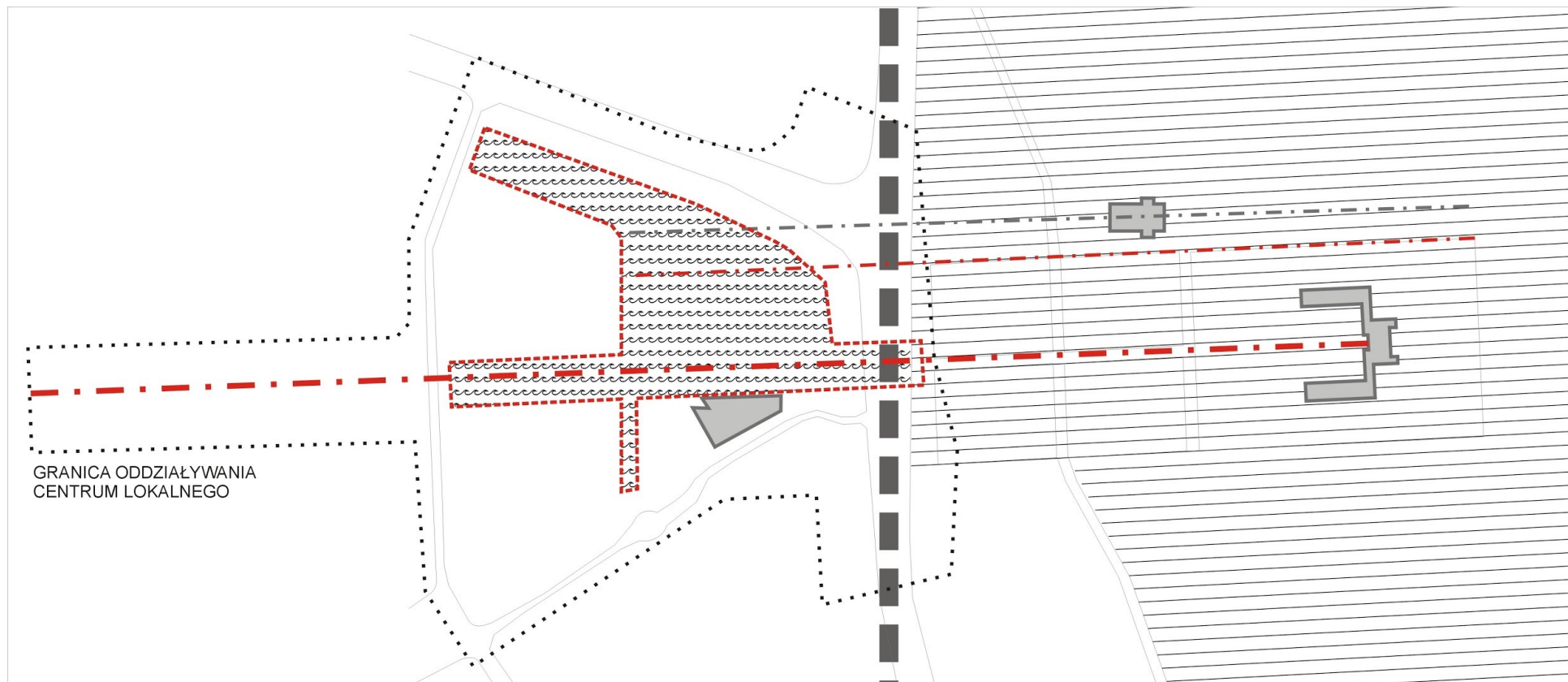
Jest to inspiracja, która daje podobne możliwości projektowe, jak wydra z książki Doroty Sidor;

- Jan III Sobieski pod Wiedniem, pierwsza kawiarnia założona w Wiedniu przez Polaka Jerzego Franciszka Kulczyckiego, żołnierza króla – motyw kawy jako motyw przewodni parku, w tym „dobra kawa” w parkowej kawiarni;
- Polska szlachecka, husaria, husarskie skrzydła, w nawiązaniu do nazw ulic w Miasteczku Wilanów oraz sąsiedztwa Wilanowa Królewskiego: „husarskie skrzydła, inne nawiązania do historii – to niektórych drażni, ale nawiązania przestrzenne mogłyby być korzystne”.

Pojawiły się także pomysły dotyczące elementów zagospodarowania:

- bramę do Miasteczka Wilanów stanowi przejście przez most, tu powinny być nawiązania do pałacu w Wilanowie;
- herb Wilanowa lub inny element związany z Wilanowem mógłby się znaleźć na elementach małej architektury, ważne żeby była to forma skłaniająca do interakcji, np. wersji 3D, tak żeby można było dotykać i odkrywać, byłoby to coś ciekawego dla dzieci ale też dla osób z dysfunkcjami wzroku;
- element charakterystyczny podkreślający wartości zabytkowe tego obszaru, np. „w miejscu aktualnie stojącej choinki widziałbym jakiś akcent nawiązujący do starego Wilanowa widoczny z głównego skrzyżowania, gdyż wszystkie zabytki są schowane i niewidoczne z centrum dzielnicy np. mała ale dość wysoka rotunda lub fontanna w stylu nawiązującym do pałacu”;
- elementy wyposażenia nawiązujące do wartości symbolicznych, historycznych lub zabytkowych, np. ławka informująca o historii Wilanowa lub ławki (bądź inne elementy umeblowania) z fragmentami listów Marysieńki do Jana jako inskrypcji na ławkach, co się łączy z mostkiem Zakochanych; zdecydowanie preferowana jest przez respondentów forma nowoczesna: „lepiej żeby w parku nie było barokowych ławeczek”, „nowoczesne wzornictwo nawiązujące do historycznych wzorów okolicy, ale nie stanowiące ich kopii, wprowadzające świeżość, dynamizm i swobodę”;
- elementy muzyczne, fontanny – spektakl muzyczny z muzyką klasyczną, np. z XVIII wieku;
- koło Osi Królewskiej nawiązania do parku w Wilanowie ale we współczesnej formie, na całym terenie powinny być akcenty nawiązujące do historii (również we współczesnej formie), które będą zachęcać mieszkańców do wizyty w muzeum, taka żywa historia np. podkreślenie Osi Królewskiej tabliczkami w posadzce;
- nieoczywiste rozwiązania dotyczące elementów zagospodarowania np.: elementy małej architektury, elementy rzeźbiarskie, abstrakcyjne, wielofunkcyjne elementy (np. głazy);
- „jakaś forma w przestrzeni np. tablice w nawierzchni, elementy umeblowania, elementy dekoracyjne” o walorach informacyjno-edukacyjnych;
- najlepiej zaaranżować przestrzeń bez pomników, już jest ich za dużo, ale warto wkomponować emblematy, coś co subtelnie nawiązuje do historii; warto uwzględnić niedrogi, drobny symbol związany z kulturą;

- teren ekspozycyjny ze współczesnymi pracami (zdjęcia, elementy rzeźbiarskie lub inne) nawiązującymi do dziedzictwa tego terenu, do królewskiej rezydencji.

➤ Ryc. Zagospodarowanie projektowanego parku inspirowane charakterem założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie w ujęciu nowoczesnym (wartości historyczne, zabytkowe i krajobrazowe)

WĄTEK II – TERENY OTWARTE WILANOWA

Drugi wątek dotyczył nowoczesnych nawiązań do historycznego krajobrazu terenów otwartych Wilanowa. Pojawiały się następujące pomysły:

- odniesienie do współczesnych trendów oraz do historii miejsca (pola upraw SGGW) – miejskie rolnictwo, ogród społeczny. Podkreślenie swojskości – miasteczko, czyli małe miasto, układ pól i miedz w mikroskali może stanowić podstawę kompozycji;
- nawiązanie do tradycyjnych elementów historycznego krajobrazu;
- połączenie widokowe projektowanego parku i pałacu – symboliczne połączenie między Wilanowem i Ursynowem np. parkiem linearnym, hasło „przez łąki do Wilanowa”;
- przedłużenie cieków wodnych sięgających czasów Jana III Sobieskiego, zaaranżowanie układu kanałów uzupełniających rekreacyjne zagospodarowanie terenu. Wzdłuż cieków wodnych nasadzenia alei drzew;
- wprowadzenie wody do parku w nawiązaniu do starorzeczy Wisły, respondentka podkreślała walor ekologiczny tego rozwiązania.

Drugi wątek był wspominany przez kilku uczestników, dotyczył nawiązania do wartości historycznych oraz przyrodniczych Wilanowa. Proponowali oni nawiązanie do krajobrazu naturalnego:

- a. układu łąk i pól jako inspiracji do układu kompozycyjnego parku;
- b. układu wodnego – sieci kanałów inspirowanych czasami Jana III Sobieskiego.

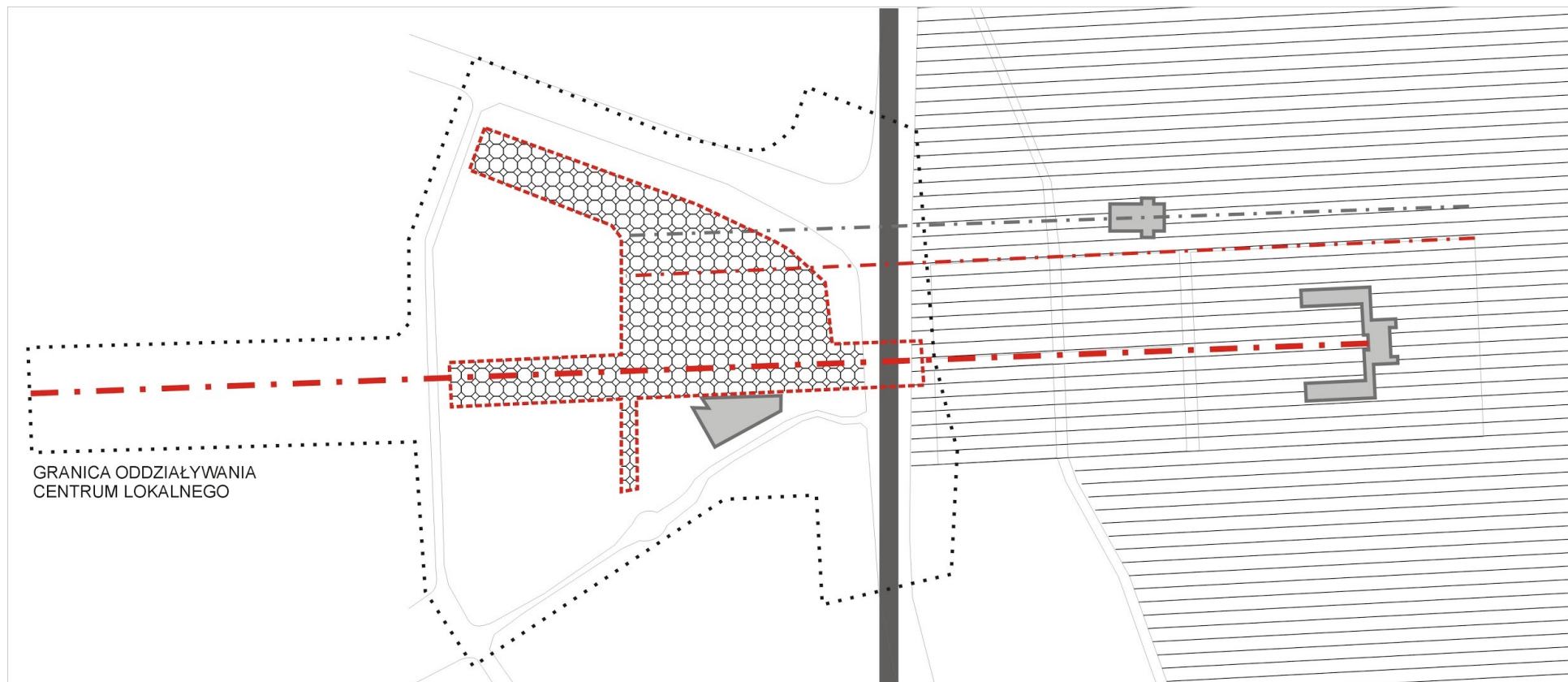
Pojawił się jeszcze pomysł zaproponowany przez młodego uczestnika warsztatów dotyczący nawiązania do historii kolejki warszawsko-wilanowskiej: „po terenie powinna jeździć kolejka wąskotorowa, stacja Oś Królewska”.

Tożsamość nowa

Niektórzy uczestnicy konsultacji preferowali nawiązania do nowej tożsamości Wilanowa czyli do Miasteczka Wilanów: „ważna jest nowoczesność, spójność z Miasteczkiem Wilanów”, „charakter miejsca nowoczesny, nie historyczny”, „za dużo jest już pomników, nie ma sensu robić kolejnych i nawiązywać do historii, historii jest za dużo, więc najlepiej będzie jak park będzie bez nawiązań i motywów historycznych”, „charakter nowoczesny, to co jest historyczne jest po tamtej stronie”, „nawiązanie do pól wilanowskich to zły pomysł – tu jest nowe osiedle”, „mocne oddzielenie ulicą części zabytkowej – tak jest teraz”, „historia jest po drugiej stronie ulicy – Oś Królewska – cięży”, „to ma być zwyczajny park”, „już jest dużo wartości po sąsiedzku”, „to jest lokalny park dla mieszkańców Miasteczka Wilanów, nie jest potrzebny żaden temat, ma być

nowocześnie”. Zdaniem kilkorga respondentów powinna powstać tu „przestrzeń parkowa, z małą architekturą nawiązującą do Miasteczka Wilanów”. Była to grupa będąca w mniejszości. Podawali oni następujące pomysły dotyczące zagospodarowania parku:

- sztuka jako motyw przewodni – np. duża instalacja artystyczna podkreślająca nowoczesność mieszkańców; interaktywne instalacje podobne jak przy Centrum Nauki Kopernik, coś ciekawego co będzie przyciągało użytkowników; muzeum plakatu w plenerze; „sztuka tak ale to miejsce dla mieszkańców Wilanowa”; „sztuka ok ale bez Smoleńska”; sztuka powiązana z funkcją np. krzesła-rzeźby, figury do siedzenia i zabawy; jedna z respondentek podkreślała, iż tym co wyróżnia mieszkańców Miasteczka Wilanów jest głód kultury, dlatego wszelkie rozwiązania uwzględniające kulturę i sztukę będą korzystne dla tego miejsca: „Kultura to element tożsamości Wilanowa, mieszkańcy MW są głodni kultury, wyznacznikiem nowoczesności mieszkańców jest ten głód kultury”. Pojawiła się też propozycja, aby w przestrzeni parku zaaranżować przestrzeń, w której Muzeum Plakatu będzie mogło eksponować prace;
- Miasteczko Wilanów jako miejsce zamieszkania osób z różnych stron Polski – warto to podkreślić i uhonorować, bo to tworzy tożsamość miasteczka. Można wprowadzić wspólne symbole, tak żeby w jakiś ciekawy sposób nawiązać do tych miejsc (padł pomysł Lublin – koziołki). Można je umieścić w parku albo zrobić jedno miejsce, np. okrąg z tymi symbolami (tak żeby każdy miał po równo, bez hierarchii).

➤ Ryc. Zagospodarowanie projektowanego parku nawiązujące do charakteru Miasteczka Wilanów (wartości symboliczne, społeczne)

Uczestnicy podczas warsztatów wymieniali hasła-symbole Miasteczka Wilanów, lecz uznawali, że nie mają pomysłów na ich zastosowanie: Świątynia Opatrzności Bożej, lemingi, wiejskość, businessman.

Tadeusz Dębski przesłał swój autorski projekt pt. Otwarty Park przed Ratuszem „o przesłaniu ideowym pt. Natura Człowieka i o architektonicznej formie amfiteatru” (fot. poniżej).

➤ Ryc. Makieta przedstawiająca ideę amfiteatru z przesłaniem czterech rzeźb plenerowych obrazujących NATURĘ CZŁOWIEKA, źródło: <https://www.Facebook.Com/NATURACZLOWIEKA/>

Walog integracyjny

Pojedyncze osoby negowały potrzebę integracji: „tutaj nawet na zebrania wspólnoty przychodzi kilka osób, nikt nie ma potrzeby integracji”. Jednak zdecydowana większość akcentowała, iż jest to bardzo ważny „park – miejsce do odpoczynku, relaksu i spotkań”, a dla niektórych to najważniejszy walor parkowej przestrzeni: „ważna jest integracja a nie temat”, „park powinien mieć prostą, otwartą formę, być nowoczesny, taki żeby mieszkańcy dbali o wspólną własność, integrujący, bez zakazów, bezpieczny”. Podkreślali, że park ten powinien być miejscem spotkań dla mieszkańców Wilanowa, gdyż takiego miejsca bardzo teraz brakuje. Powinno być to miejsce integracji międzypokoleniowej „dla babci i wnuczka”, oferujące każdej z grup coś ciekawego i inspirujące do wspólnych aktywności. Jeden z respondentów przekonywał, jak ważne są „wartości rodzinne”, które powinny stanowić więziotwórczy charakter miejsca. Kilka osób podsuwało pomysły przestrzeni parku jako miejsca imprez tematycznych, integrujących miłośników danego tematu.

Dla uczestników konsultacji bardzo ważne jest to, żeby było to miejsce dla wszystkich: „nie dyskryminujemy żadnej z grup społecznych, ale pomóżmy im stworzyć miejsce, gdzie będą mogli się poznać”, „to powinno być miejsce integracji różnych grup społecznych”.

Pewna respondentka wspominała o rzeźbie Piramida potrzeb według Masłowa (proj. T. Dębski): „kiedy była na plaży to młodzież się na niej podpisywała, ta forma integrowała lokalną społeczność” i proponowała: „Można wprowadzić takie rozwiązanie, inspiracją mogłaby być ścianka we Włoszech, gdzie na karteczkach post-it umieszcza się wyznania miłosne (Romeo i Julia). To jest fajne dla młodzieży”.

Jedna z uczestniczek warsztatów opowiadała, że w Miasteczku Wilanów mieszka się jak na wsi – zna się sporo osób, gdyż pokaźna grupa mieszkańców przenosi się tu z innych części Wilanowa albo z Ursynowa. Ci ludzie cenią sobie bliskość sąsiednich terenów otwartych, bliskość miasta, którego jednak nie widać, tworzą bliskie relacje. Wielu respondentów wspominało jednak o dużej anonimowości i podkreślało potrzebę miejsca, gdzie będzie można nawiązywać spontaniczne międzyludzkie interakcje.

Walog identyfikacyjny

Zdaniem uczestników konsultacji teren opracowania powinien być wizytówką Wilanowa, miejscem którym można się chwalić, pokazywać je gościom. Część z nich podkreślała korzystną lokalizację, dobrą ekspozycję oraz sąsiedztwo urzędu odwiedzanego przez mieszkańców. Respondenci wspominali o „godnym zagospodarowaniu”, „przestrzeni reprezentacyjnej”, „doinwestowaniu parku”. Zaaranżowany w odpowiedni sposób park – Centrum Lokalne Wilanów byłby miejscem, z którym identyfikowali by się mieszkańcy dzielnicy.

Badacze odnotowali, iż dla respondentów bardzo ważne jest poczucie związku z miejscem: „ten park powinien komunikować – to miejsce jest dla mnie”; w tym przypadku ważną rolę pełni także walor integracyjny rozwiązań zastosowanych w parkowej przestrzeni (porównaj wcześniejszy rozdział).

Zdaniem respondentów dobrym sposobem na identyfikację użytkowników z przestrzenią parku jest zaaranżowanie elementu charakterystycznego, stanowiącego jednocześnie miejsce spotkań. Uczestnicy konsultacji nie mieli konkretnych pomysłów na to, jak powinien wyglądać taki element, lecz podkreślali jego ważność w projektowanej przestrzeni. Z pewnością roli tej nie spełnia buława Jana III Sobieskiego, z którą większość lokalnych mieszkańców nie czuje związku.

Uczestnicy warsztatów uważają, że park powinien stanowić przestrzeń do odkrywania, z atrakcyjnymi, nieoczywistymi elementami zagospodarowania, z uwzględnieniem rozwiązań interaktywnych. W tej parkowej przestrzeni pożądane jest zastosowanie intrygujących elementów np. takich, które będą dotyczyły historii miejsca, Jana III Sobieskiego, „tak żeby ludzie się zainspirowali i na przykład dzieci chciały zwiedzić Muzeum w Wilanowie”. Badacze odnotowali, iż sąsiedztwo rezydencji królewskiej jest ważne dla większości mieszkańców Wilanowa, którzy są z niego dumni. Niektóre osoby wspominały o tym, że odpowiednie wyeksponowanie powiązania terenu dawnej „plaży Wilanów” z wilanowskim założeniem pałacowo-parkowym może przełożyć się na większą identyfikację użytkowników z przestrzenią parku.

Podsumowanie

Podsumowując proces, można stwierdzić, że teren objęty konsultacjami społecznymi jest bardzo cenny i ważny dla społeczności lokalnej. Mieszkańcy podczas rozmów z badaczami często mówili w sposób bardzo emocjonalny, opowiadając o potrzebach związanych z parkiem i przestrzeniami zieleni. Wielu uważa, że „tym terenem miasto już dawno powinno się zająć”.

Sformułowanie „centrum lokalne” nie było zrozumiałe dla respondentów, dlatego konieczna jest jeszcze dodatkowa edukacja mieszkańców. Wśród różnych opinii na temat centrum lokalnego można wyłonić jedną wypowiedź mieszkanki uczestniczącej w spacerze badawczym:

„Centrum Lokalne powinno do siebie przyciągać, być atrakcyjne i przyjazne. (Jego) najważniejsza funkcja to integracja społeczna, która jest bardzo ważna do budowania tożsamości i dobrego klimatu dzielnicy. Centrum Lokalne powinno być miejscem prowokowania integracji międzyludzkich i nawiązywania znajomości. (...) CL nie może mieć formy pomnikowej, oddalonej od mieszkańców. Bliskość pałacu jest dla nas zobowiązaniem, ale zawsze na koniec jesteśmy my – mieszkańcy. Chcielibyśmy jak najwięcej korzystać z tej przestrzeni. Chciałabym, aby CL – jak nazwa wskazuje – stało się prawdziwym

centrum Wilanowa, które oddaje charakter dzielnicy: dużo zieleni, przyjazne otoczenie, dynamika mieszkańców, wszechobecna historia, otwartości i tolerancję”.

Konsultacje społeczne trwały w trudnym czasie, zdajemy sobie sprawę, że gdyby proces był realizowany w sezonie wiosennym lub letnim, badacze zebraliby jeszcze więcej informacji na temat przestrzeni. Realizacja procesu w grudniu 2017 r. mogła mieć również wpływ na frekwencję. Jednak mimo niekorzystnych warunków mieszkańcy bardzo aktywnie brali udział w różnych formach konsultacji społecznych.

Mamy nadzieję, że materiał zebrany przez badaczy zostanie wykorzystany należycie przez architektów startujących w konkursie, mieszkańców współtworzących budżety partycypacyjne oraz urzędników z Urzędu Dzielnicy Wilanów oraz Biura Architektury i Planowania Przestrzennego.

Rekomendacje i wytyczne do konkursu

Poniżej prezentujemy społeczne wytyczne do konkursu architektonicznego. Wytyczne składają się z trzech części:

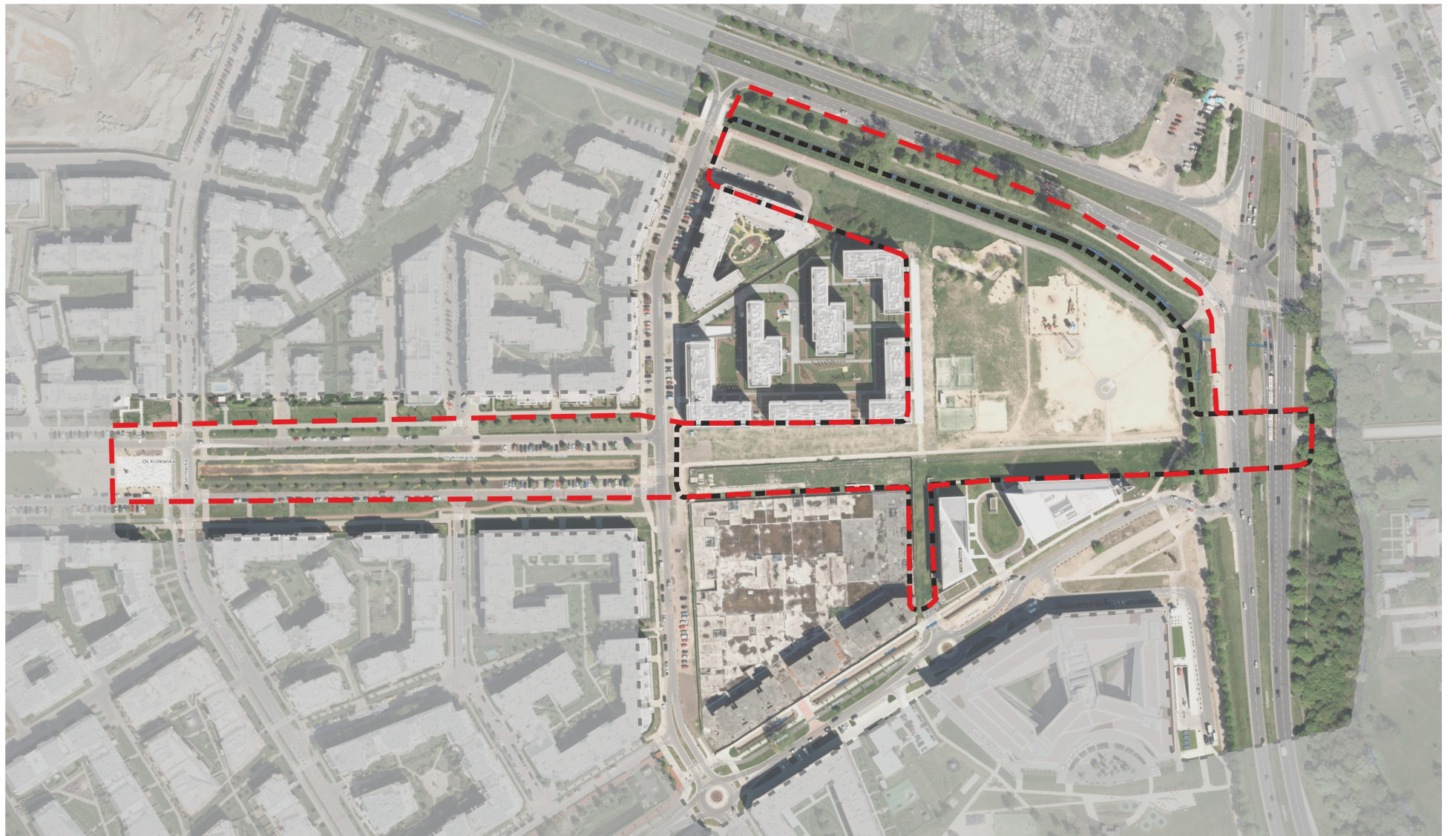
- rekomendacje formalne dla Urzędu Dzielnicy Wilanów,
- wytyczne ogólne,
- wytyczne szczegółowe,

Rekomendacje formalne

- wdrożenie obszernej komunikacji z mieszkańcami Wilanowa na temat dalszych działań związanych z realizacją parku na terenie opracowania, w szczególności informowanie o:
 - zmianie własności,
 - realizacji konkursu,
 - wyborze wykonawcy,
 - realizowanym projekcie,

- pracach związanych z procedurą MPZP na etapie uwag,
- terminach realizacji oraz terminie zakończenia prac;
- ważne jest też aktualizowanie informacji i wyjaśnianie zmian w terminach. Informacje powinny być przekazywane mieszkańcom na różne sposoby przez Urząd Dzielnicy Wilanów wraz z zespołem ds. konsultacji społecznych za pośrednictwem strony internetowej, mediów społecznościowych, Informatora Wilanowskiego i innych mediów;
- teren w granicach obszaru planowanego centrum lokalnego powinien być rozpatrywany jako całość, tak aby tworzył spójną koncepcję projektową;
- zakres powinien być rozpatrywany zgodnie z wynikami konsultacji społecznych, również z terenami otaczającymi;
- wyniki konsultacji powinny mieć przełożenie na zapisy w tekście opracowywanego obecnie planu miejscowego;
- włączenie w zakres opracowania konkursowego brzegów Potoku Służewieckiego oraz sformułowanie wytycznych projektowych dla terenów sąsiednich (przestrzenie publiczne w zasięgu oddziaływania centrum lokalnego).

Proponowany rozszerzony zakres opracowania konkursowego znajduje się na następnej stronie.

Rekomendacje ogólne:

- zastosowane materiały w realizacji parku powinny odznaczać się najwyższą jakością;
- zaproponowanie spójnego systemu identyfikacji wizualnej dla projektowanego terenu;
- zalecane jest sporządzenie analizy kolorystycznej w celu określenia kodu kolorystycznego charakterystycznego dla projektowanej przestrzeni;
- jednym z pierwszych etapów procesu projektowego powinno być rozpoznanie charakteru miejsca wyrażonego przez wartości historyczne, zabytkowe, symboliczne, krajobrazowe i przyrodnicze wilanowskiego założenia krajobrazowego wraz z zabytkowym parkiem wilanowskim oraz wartości społeczne Miasteczka Wilanów.

Wytyczne dotyczące zieleni i wypoczynku

Ogólne:

- aranżacja przestrzeni do relaksu, kameralnego wypoczynku mieszkańców;
- przestrzeń otwarta, bez ogrodzonych stref specjalnego przeznaczenia (z wyłączeniem wybiegu dla psów);
- stworzenie przestrzeni bezpiecznej dla użytkowników;
- zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego, takich jak użyteczność przestrzeni parku dla wszystkich użytkowników, funkcjonalność i łatwość korzystania z elementów wyposażenia, dostępność terenu i brak barier komunikacyjnych;
- wprowadzenie układu kompozycyjnego roślinności wysokiej i niskiej, z założeniem sadzenia dużych drzew (obwód pnia min. 20-25 cm); wskazane określenie parametrów jakościowych dla zaprojektowanej roślinności, z dopuszczeniem różnicowania wielkości materiału roślinnego w różnych strefach parku.

DYSPOZYCJA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

LEGENDA:

- 1 CENTRUM PARKU - DOMINACJA WYPOCZYNKU BIERNEGO
- 2 ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA Z ELEMENTAMI SŁUŻĄCYMI DO WYPOCZYNKU CZYNNEGO
- 3 STREFA WYPOCZYNKU CZYNNEGO I ZIELENI IZOLACYJNEJ

- 4 ZIELEŃ TOWARZYSZĄCA ZABUDOWIE
- 5 ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA
- 6 PARK LINEARNY - OŚ KRÓLEWSKA
- 1** NUMER PORZĄDKOWY WYDZIELONEJ STREFY

↗ Rekomendowana dyspozycja funkcjonalno-przestrzenna

Aktywny wypoczynek – elementy zagospodarowania

- elementy do zabaw dla dzieci wpisane w park (zalecana propozycja ciekawych form) – elementy o charakterze indywidualnym, autorskim, wkomponowane w charakter parku; zalecane uwzględnienie aspektu edukacyjnego (strefy 1, 2, 4);
- wskazane wytyczenie strefy zabaw dla małych dzieci zlokalizowanej w sąsiedztwie projektowanego obiektu usługowego, w strefie wygradzonej, za pomocą zieleni lub rzeźby terenu (strefa 4);
- uwzględnienie elementów mogących służyć do ćwiczeń/ewolucji na wrotkach, rolkach, deskorolkach – wkomponowanych w przestrzeń parku (strefy 1, 2, 4);
- uwzględnienie aktywności zimowych (np. ślizgawka, górka saneczkowa);
- zachowanie urządzeń street workout'u (strefa 3 z możliwością relokacji);
- wskazane przesunięcie siłowni w okolicę street workout'u, uzupełnienie o urządzenia dla seniorów (strefa 3);
- dog park – wskazana zmiana układu, lokalizacji oraz aranżacja, linearnego układu atrakcji dla psów i miejsc spotkań ich właścicieli. Wzbogacenie wyposażenia wybiegu dla psów w altanę, śluzy wejściowe oraz oświetlenie (strefa 3).

Bierny wypoczynek – elementy zagospodarowania:

- aranżacja polan wypoczynkowych, miejsc do piknikowania, z uwzględnieniem przestrzeni dla gier stolikowych, w układzie przestrzennym, umożliwiającym wykorzystanie terenu do organizacji kameralnych imprez, takich jak targi śniadaniowe itp. (strefy 1, 4).

Elementy zagospodarowania i wyposażenie:

- zaprojektowanie elementu wodnego lub układu elementów, z możliwością wariantową wykorzystania jako ślizgawki w okresie zimowym (strefy 1, 6);
- wydobywanie potencjału Potoku Służewieckiego przez uporządkowanie jego otoczenia, wprowadzenie elementów zagospodarowania przyczyniających się do zwiększenia atrakcyjności tego terenu (strefa 2);
- lokalizacja źródła, źródła z wodą pitną, poidła;
- zróżnicowanie rzeźby terenu, np.: ukształtowanie skarpy na kształt amfiteatru, górka saneczkowa, wgłębnie, wały ziemne, pagórki urozmaicające miejsca wypoczynku (strefy 4 i 5);
- wprowadzenie elementów małej architektury – ławki, siedziska, leżaki, kosze na śmieci;

- wskazana propozycja autorskich elementów wyposażenia (ciekawe, oryginalne, wielofunkcyjne, nieoczywiste, wpisane w specyfikę miejsca);
- opcjonalnie zalecane jest zaproponowanie mobilnych elementów wyposażenia (meble, wyposażenie, które można wystawić i zabrać – leżaki, przenośne bramki do gry);
- propozycja oświetlenia parku dostosowana do charakteru miejsca (oświetlenie zapewniające bezpieczeństwo, niezbyt wysokie lampy, pasujące formą do otoczenia);

SCHEMAT - FUNKCJE I FORMY ZIELENI, STREFY ZASIĘGU WSKAZANYCH SPOSOBÓW ZAGOSPODAROWANIA

LEGENDA:

STREFA WYPOCZYNKU CZYNNEGO	ZIELEŃ IZOLACYJNA, REPREZENTACYJNA
STREFA WYPOCZYNKU BIERNEGO Z ROZPROSZONYMI PUNKTAMI DO ZABAWY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY	SZPALERY DRZEW
STREFA WYPOCZYNKU BIERNEGO	STREFA, W KTÓREJ WSKAZANA JEST ARANŻACJA ELEMENTÓW WODNYCH
PARK LINEARNY - OŚ KRÓLEWSKA CIĄG SPACEROWY Z WYPOSAŻENIEM DO REKACJI	STREFA, W KTÓREJ WSKAZANE JEST ZRÓŻNICOWANIE RZEŻBY TERENU
	1 NUMER PORZĄDKOWY WYDZIELONEJ STREFY

Zieleń – teren dawnej plaży wilanowskiej (strefy: 1, 2, 3, 4, 5)

- izolacja od strony ulic szpalerem drzew i gęstymi krzewami, preferowane zastosowanie gatunków roślin o właściwościach fitoremediacyjnych, tj. oczyszczających powietrze (strefa 2);
- izolacja zielenią od strony istniejącej zabudowy wielorodzinnej – nasadzenia o charakterze reprezentacyjnym, drzewa, krzewy, strefa bez wyposażenia służącego wypoczynkowi (strefa 5);
- aranżacja polan wypoczynkowych, trawników parkowych (strefy 1, 2, 4);
- uwzględnienie aspektu bioróżnorodności – pożytki dla ptaków, zwierzęta w parku, łąka kwietna na fragmencie terenu;
- stosowanie rodzimych gatunków drzew i krzewów komponujących się z otaczającym krajobrazem.

Oś Królewska (strefa 6)

- propozycja programu na zagospodarowanie Osi Królewskiej – atrakcyjny park linearny, projekt Osi Królewskiej minimum do pomnika Jana III Sobieskiego;
- spójna koncepcja zagospodarowania Osi Królewskiej, z zachowaniem spójności przestrzennej całego obszaru;
- wskazane wprowadzenie alei drzew wzdłuż Osi Królewskiej;
- wskazane wprowadzenie elementów wodnych w Osi Królewskiej (spójny układ wodny podkreślający osiowy charakter założenia);
- do rozważenia propozycja rozwiązań przestrzennych umożliwiających użytkownikom interakcję z wodą (np.: układ siedzisk przy wodzie, alternatywna droga komunikacji w otoczeniu wody, płytka woda do brodzenia);
- wskazane wprowadzenie wyposażenia służącego wypoczynkowi;
- symboliczne podkreślenie osi za pomocą światła.

Wytyczne dotyczące zabudowy, usług

Rodzaj (forma) zabudowy

- maksymalnie kilka niskich, małych, przeszklonych pawilonów o powierzchni użytkowej łącznej do maksymalnie 600 m²;
- niskie budynki lub budynek, ponieważ mieszkańcy chcą, aby obiekt bądź obiekty były wkomponowane w otoczenie. Jeżeli projektant zaproponuje jeden obiekt, wówczas powinien go tak zaprojektować, aby jego bryła nie przytłaczała gabarytami, np. przez wprowadzenie dachu ze spadkiem lub zielonego;
- maksymalna wysokość zabudowy do 6 m nad poziomem terenu;
- dach zielony, może być w formie górkki, pagórków lub dach płaski. Zaprojektowany dach może być dostosowany do funkcji rekreacyjnej (górkka saneczkowa, miejsce do posiedzenia na trawie dla mieszkańców);
- możliwość zaprojektowania ściany zewnętrznej jako ścianki wspinaczkowej lub miejsca wyświetlania filmów (kino letnie).

Funkcja zabudowy

- funkcja podstawowa: miejsce integracji mieszkańców. Nastawienie na różne grupy, np.: miejsce aktywności lokalnej (MAL), miejsce pracy cichej dla młodzieży, miejsce zabaw dla dzieci, aktywności dla osób starszych, biblioteka, punkt wymiany książek, czytelnia, sala spotkań, warsztaty, bank czasu, sala wielofunkcyjna, „mini kino (studyjne, letnie)”, w formie małej sceny na imprezy lokalne, festiwale filmowe;
- funkcja towarzysząca: przestrzeń kulturalno-artystyczna (komercyjna), np.: księgarnia, mała gastronomia, kafejka lub klubokawiarnia, galeria artystyczna;
- ogólnodostępne toalety;
- funkcja uzupełniająca: wypożyczalnia koców, piłek, kręgli, sprzętu do gier sportowych, gier planszowych, leżaków;
- ogródek gastronomiczny;
- część powierzchni użytkowej zabudowy powinna być przeznaczona pod funkcję społeczną.

Dodatkowe uwagi:

- podczas projektowania budynku usługowego należy zwrócić uwagę na bliskość zabudowy mieszkaniowej, dlatego należy pamiętać o izolacji od tych budynków poprzez np. szpalery drzew lub inne rozwiązania projektowe;
- forma budynku powinna być spójna z otoczeniem, czyli projektowanym parkiem jak i obiektami sąsiednimi;

- miejsca postojowe należy przewidzieć dla biur, usług, handlu zgodnie z wytycznymi MPZP - przy zakładanej kubaturze do 600m² liczba miejsc do 21;
- budynek zawiera przestrzeń „na kulturę”, tj. przestrzeń, która będzie udostępniana na podstawie programu, a nie wysokości oferty najmu.

Wytyczne dotyczące komunikacji

Ogólne:

- stworzenie ciągów komunikacyjnych spełniających wymogi dostępności, zgodnie z Zarządzeniem nr 1682/2017²⁴ Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 23.10.2017 4. w sprawie tworzenia na terenie miasta stołecznego Warszawy dostępnej przestrzeni, w tym infrastruktury dla pieszych ze szczególnym uwzględnieniem osób o ograniczonej mobilności i percepcji;
- bez grodzienia (dostępność), ogólnodostępny o każdej porze dnia i nocy;
- bez barier architektonicznych;
- nawierzchnia zastosowana na terenie parku: materiały parkowe.

Na potrzeby konkursu komunikacja piesza oraz rowerowa rozpatrywana jest wariantowo:

1. trasa pieszo-rowerowa wzdłuż al. Wilanowskiej i ul. Przyczółkowej (pozostaje bez zmian, tj. stanowi jeden pas komunikacyjny rozdzielony symbolicznie linią);
2. trasa piesza rozdzielona jest od trasy rowerowej. W wypadku tego wariantu trasa rowerowa może być poprowadzona wzdłuż Potoku Służewieckiego (bliżej kanału), natomiast trasa piesza jest oddzielona pasem zieleni. Trasa spacerowa może być poprowadzona bliżej linii parku.

Ciągi piesze

- utworzenie ścieżki na przedłużeniu mostu Zakochanych – proponowana nowa linia kompozycyjna dla projektowanego parku;

²⁴ za: http://transport.um.warszawa.pl/sites/default/files/Zarządzenie%201682_2017.pdf

- utworzenie układów komunikacji pieszej zgodnie z przedeptami (zgodnie z kierunkami tras: do urzędu, do węzła komunikacyjnego, do szkoły, do Miasteczka Wilanów);
- powiązanie obszaru Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie z terenem Miasteczka Wilanów ciągiem pieszym;
- wariantowo stworzenie przejść przez Potok Służewiecki w postaci mostków na wysokości istniejącego dog parku;
- stworzenie tras spacerowych z bezpiecznymi skrzyżowaniami komunikacji rowerowej, sportowej i samochodowej;
- uwzględnienie i uporządkowanie głównych kierunków komunikacji pieszej wynikających z istniejących i planowanych powiązań funkcjonalnych, istotne dla założeń kompozycyjnych przestrzeni parku:
 - o znaczeniu ponadlokalnym,
 - o znaczeniu lokalnym: na terenie parku;
- stworzenie bezpiecznych przejść naziemnych na skrzyżowaniu alei Wilanowskiej z ulicą Przyczółkową.

Komunikacja samochodowa

- całkowite wyłączenie ruchu kołowego na terenie parku (z wyjątkiem samochodów obsługujących pawilon usługowy, ppoż.) – trasa wjazdu warunkowego od strony Urzędu Dzielnicy Wilanów. Rekomendowane jest użycie nawierzchni o jak największym wskaźniku powierzchni przepuszczalnej. Trasa wjazdu do pawilonu powinna mieć charakter woonerfu z kilkoma miejscami postojowymi (naziemnymi) ze zmiennym założeniem korzystania z parkingu w ciągu dni roboczych i weekendowych;
- z uwagi na wysoką rangę Osi Królewskiej trasa wjazdu powinna w sposób nieinwazyjny przecinać Oś Królewską;
- likwidacja zatoki przystankowej (przystanek przy mostku Zakochanych), pozostawienie przystanku autobusowego (Wilanów 01) w obecnym miejscu – na zasadach określonych przez zarządcę komunikacji publicznej i zarządcę drogi;
- stworzenie rozwiązań komunikacyjnych mających na celu uspokojenie ruchu samochodowego oraz komunikację pieszą w kierunku pałacu.

Komunikacja rowerowa

- połączenie istniejących tras rowerowych z terenem parku wraz z Osią Królewską,
- stworzenie trasy rowerowej po stronie pałacu,
- ograniczenie ruchu rowerowego na terenie parku (strefa rekreacyjna),
- rozpatrzenie elementów spowalniających ruch rowerowy na terenie parku,

- wskazane jest umieszczenie na terenie opracowania stacji Veturilo i parkingów rowerowych (m.in. przy zabudowie),
- trasa szybkiego ruchu rowerowego – po drugiej stronie Potoku Służewieckiego.

Wytyczne dotyczące charakteru miejsca

Wytyczne dotyczące istniejących elementów zagospodarowania

Zaprojektowanie lub przeprojektowanie kładki nad Potokiem Służewieckim, forma powinna być prosta, nowoczesna, z jednoczesnym poszanowaniem sąsiedztwa zabytkowego założenia pałacowo-parkowego, przy zachowaniu głównej idei mostku dla zakochanych, z wykluczeniem dosłownej symboliki serc.

Zależnie od przyjętych w projekcie parku rozwiązań przestrzennych należy zaproponować relokalizację rzeźby „Buława Jana III Sobieskiego” wraz ze wskazaniem konkretnego miejsca w Miasteczku Wilanów i uzasadnieniem proponowanej lokalizacji lub też w sposób spójny wpisać ten element rzeźbiarski w kontekst terenu.

Wytyczne szczegółowe

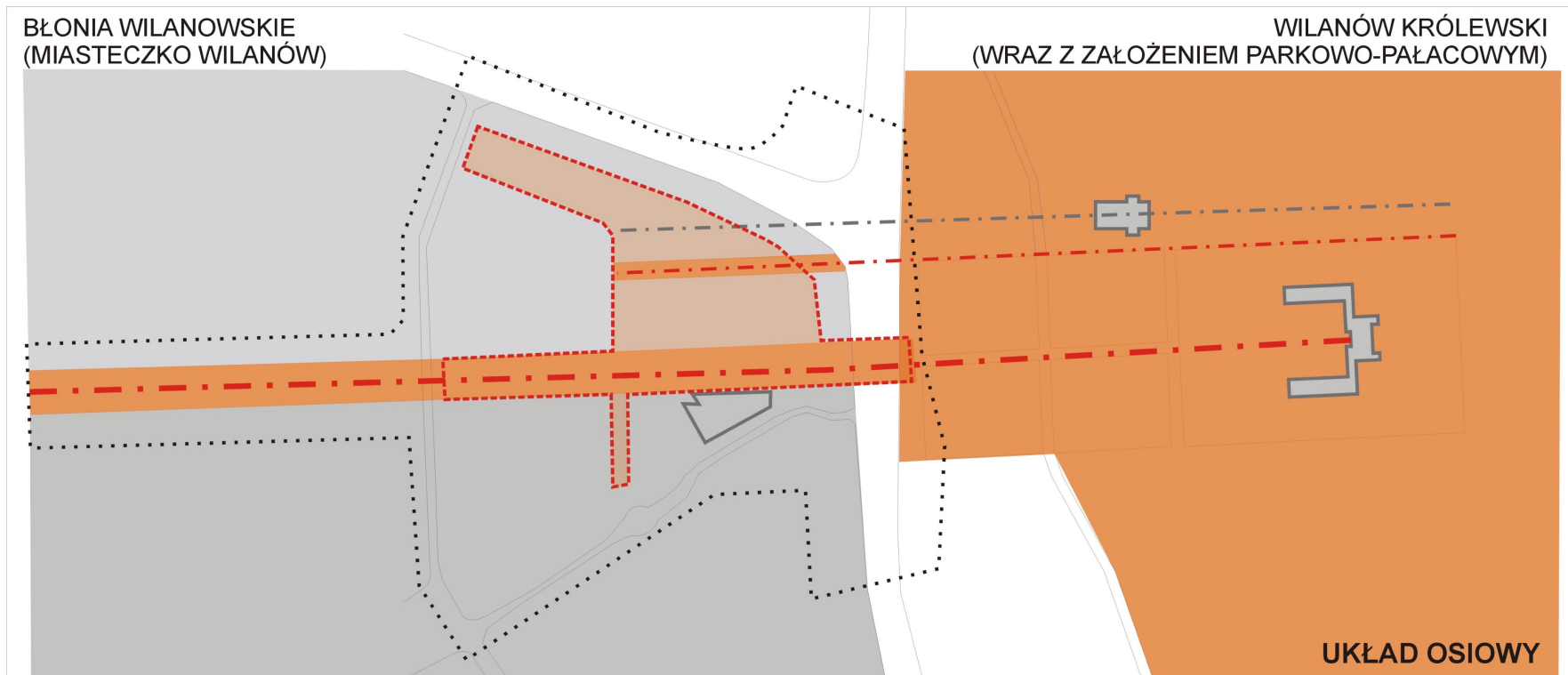
Park powinien stanowić wypoczynkową przestrzeń reprezentacyjną dedykowaną mieszkańcom Wilanowa. Rozwiązania przestrzenne, elementy programowe, elementy zagospodarowania oraz wyposażenia powinny być dopasowane do charakteru miejsca (tożsamości miejsca).

Układ kompozycyjny, elementy zagospodarowania oraz elementy programowe powinny być nowoczesne w formie, nawiązujące do charakteru Miasteczka Wilanów, przy jednoczesnym uszanowaniu i nawiązaniu do wartości historyczno-zabytkowych charakterystycznych dla założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie.

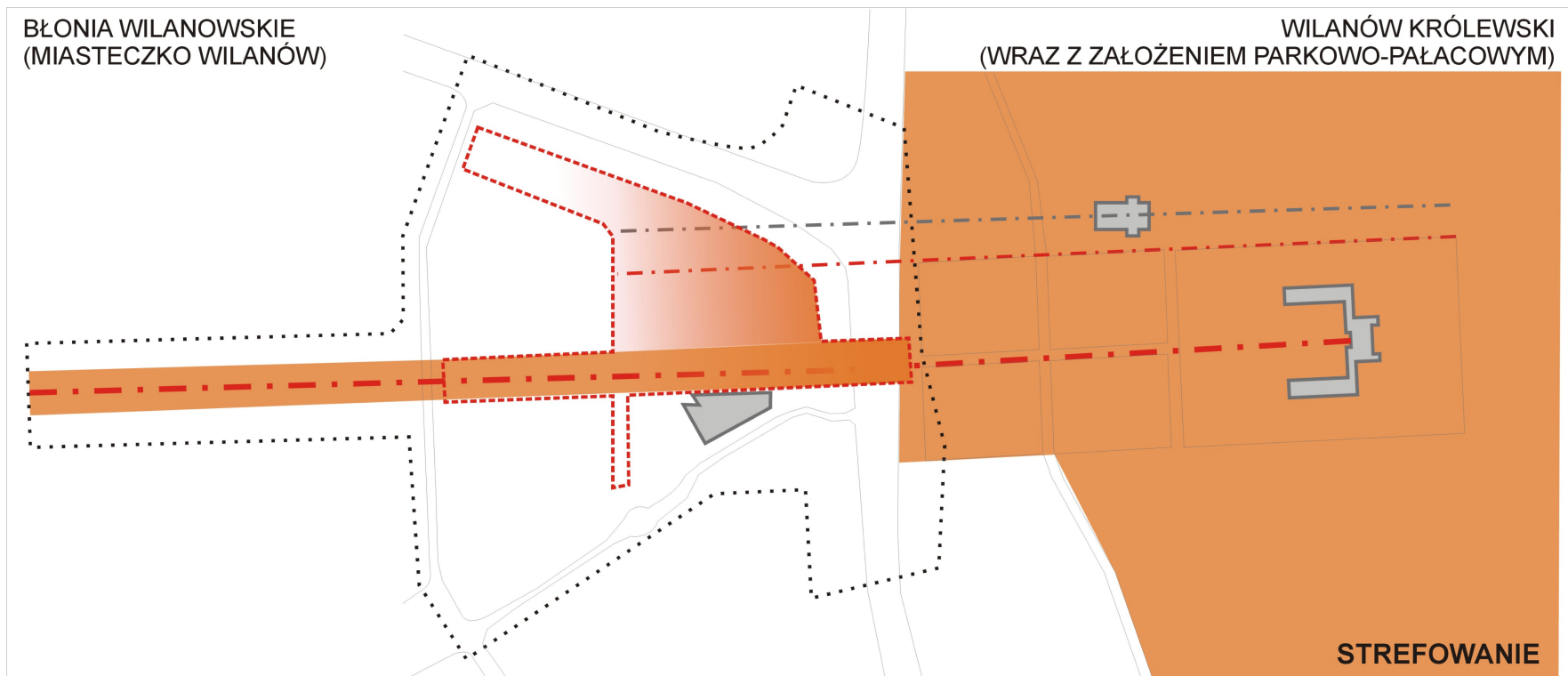
W projektowanym zagospodarowaniu parku należy zastosować motyw przewodni inspirowany charakterem Wilanowa, nawiązujący do tożsamości miejsca (przykładowe inspiracje zostały zawarte w rozdziale „Tożsamość dawna w ujęciu nowoczesnym”).

Celowe jest uwzględnienie wartości artystycznych przez wprowadzenie przestrzeni dedykowanej sztuce np. miejsce wystaw plenerowych Muzeum Plakatu, prac artystycznych mieszkańców Wilanowa.

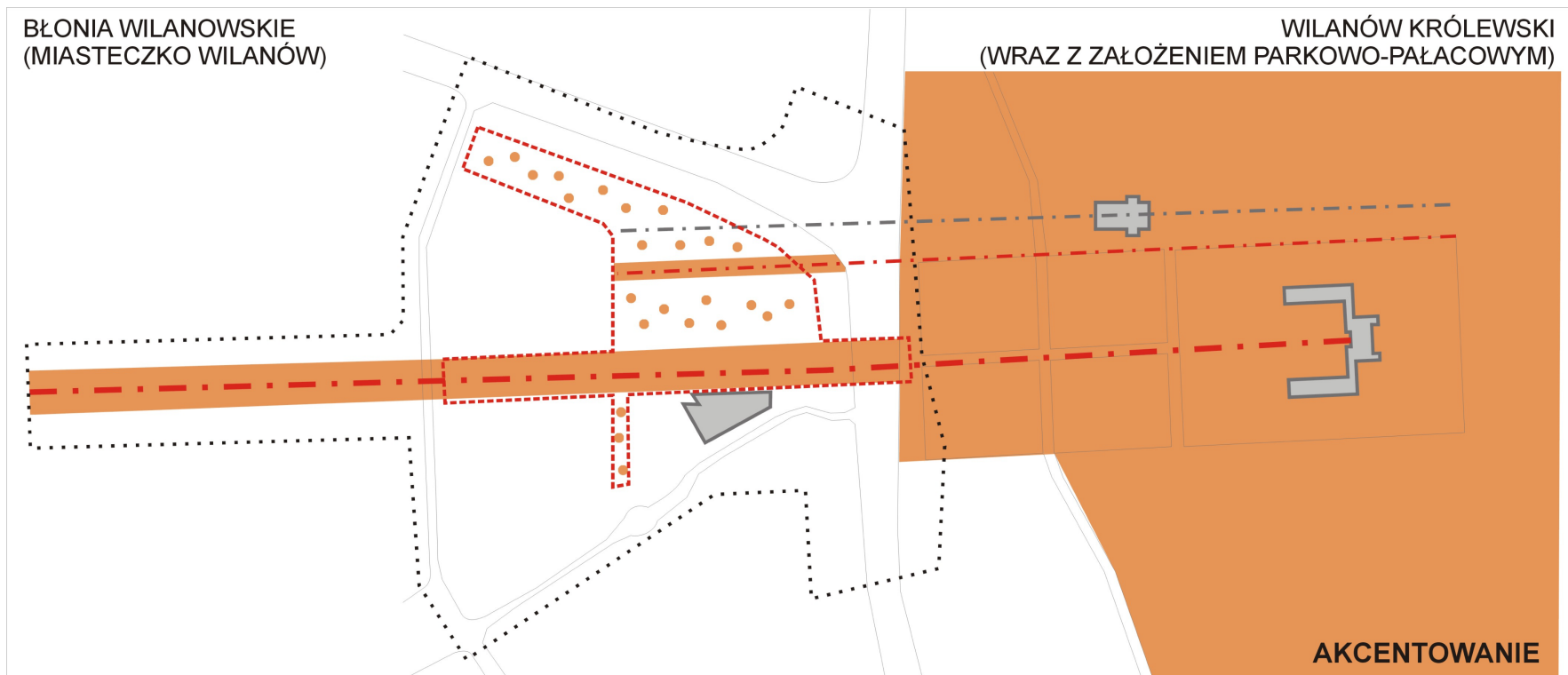
Układ kompozycyjny parku powinien nawiązywać do porządku kompozycyjnego założenia pałacowo-parkowego w Wilanowie. Na schematach zamieszczonych poniżej (A-D) przedstawiono wstępne propozycje rozwiązań kompozycyjnych. Zamieszczone schematy stanowią podstawę do twórczego rozwinięcia przez zespoły projektowe biorące udział w konkursie.

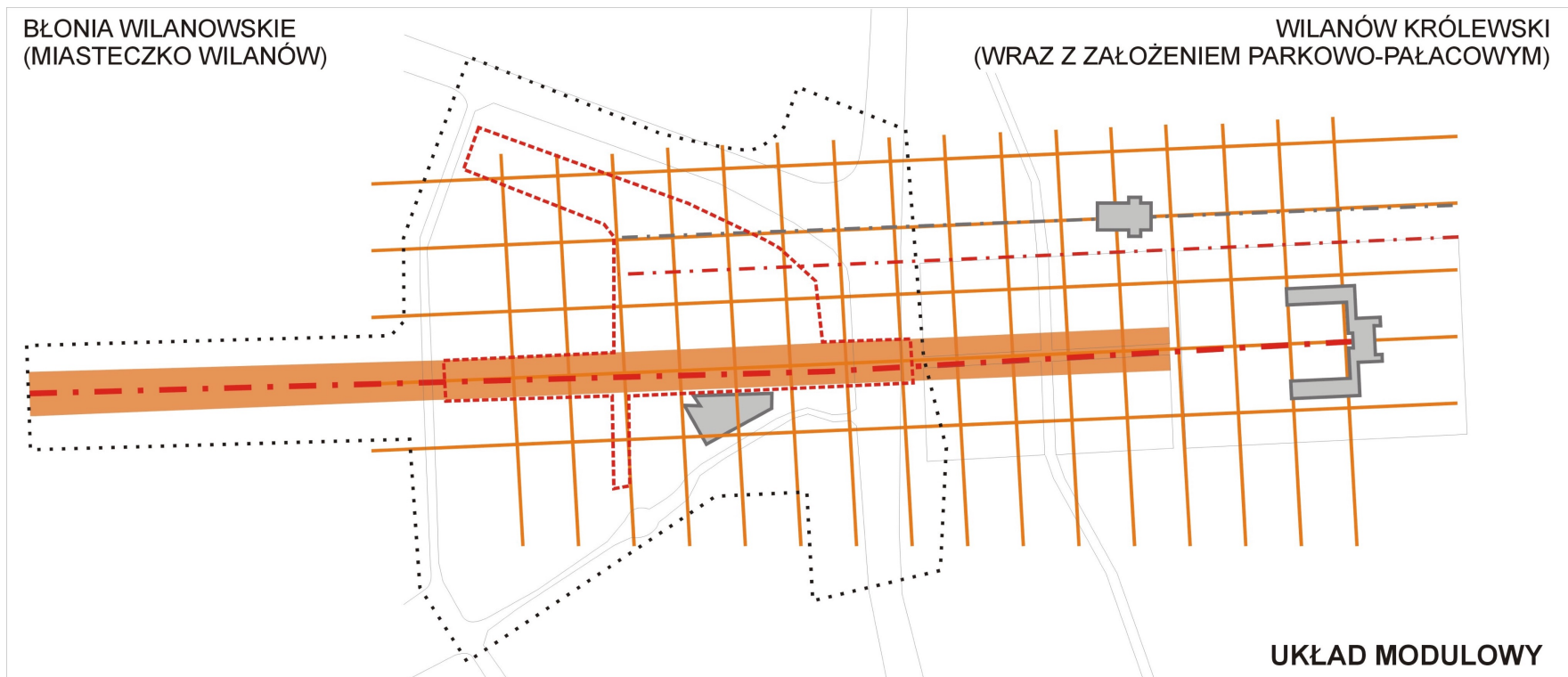
➤ Ryc. UKŁAD OSIOWY – podkreślenie Osi Królewskiej i osi bocznej, przestrzeń parku stanowi strefę przejścia między Wilanowem Królewskim a Miasteczkiem Wilanów

➤ Ryc. STREFOWANIE – narastający wpływ wartości historyczno-zabytkowych

➤ Ryc. AKCENTOWANIE – podkreślenie osi wraz z punktowym rozmieszczeniem elementów zagospodarowania nawiązujących do wartości historyczno-zabytkowych rezydencji wilanowskiej

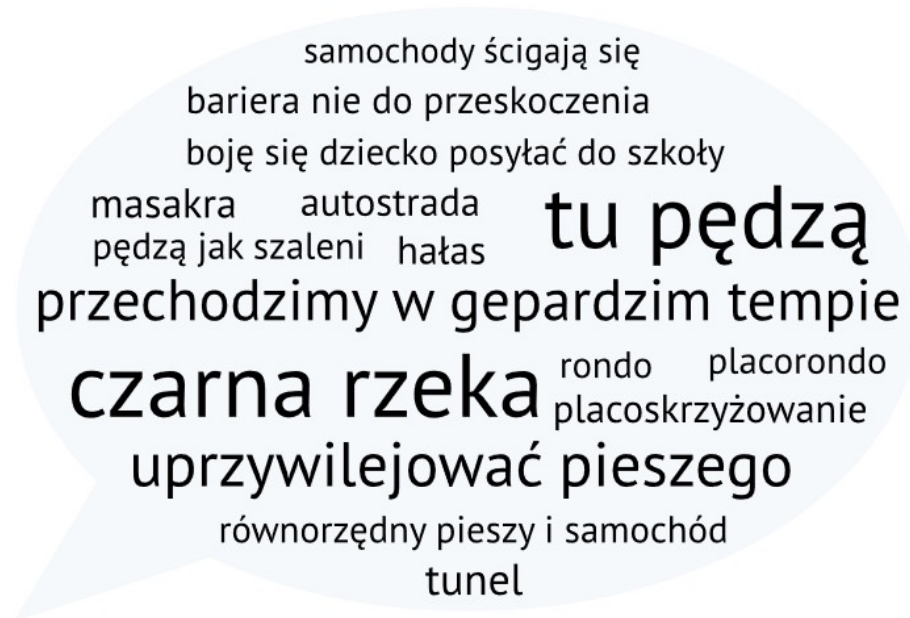
➤ Ryc. UKŁAD MODUŁOWY na bazie „modułu wilanowskiego” (porównaj materiały w Aneksie)

Ważne jest uwzględnienie wszelkich rozwiązań projektowych, które zainicjują lub ułatwią integrację międzyludzką, np.: przestrzenie wielofunkcyjne, miejsca tematycznych spotkań, elementy interaktywne sprzyjające komunikacji i integracji, odpowiednia lokalizacja miejsc do siedzenia itp.

W projekcie zagospodarowania parku należy uwzględnić rozwiązania ułatwiające identyfikację np.: element charakterystyczny stanowiący miejsce spotkań, spójna informacja wizualna, system piktogramów nawiązujących do wartości, inne rozwiązania.

Chmury słów

Poniżej prezentujemy „chmury słów”, czyli dymki ze słowami, które badacze słyszeli najczęściej z ust respondentów. Materiał w formie wizualnej może pomóc przy pracach nad koncepcją parku.

Ryc. Sąsiedztwo z al. Wilanowską i ul. Przyczółkową

nie przeszkadza
niebezpieczny musi być lubiany
ważny bez stylu **dominuje**
nudny nie pasuje bardzo widoczny
uwzględniający potrzeby małych i dużych dzieci **katalogowy**
taki jak Bajka w błoni
nie musi być zabarykadowany
rozproszony w parku

Ryc. Istniejący plac zabaw

zawsze ktoś tu jest
miejsce integracji
kontrowersyjny nie pasuje
jest potrzebny za blisko Traktu Królewskiego
pierwszy w Warszawie
mógłby być większy
jest ważny

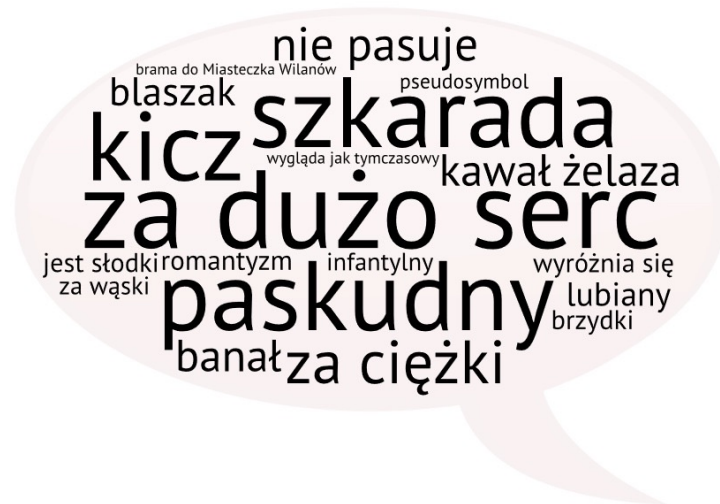
Ryc. Istniejący psi park

były drogie
powinny być ogólnodostępne
zajmowały za dużo miejsca
lepiej bez – to powinno być ciche miejsce
powinny być bezpłatne
boiska są przy szkole

Ryc. Boiska na plaży Wilanów

wymuszony element symboliczny
symbol nie wiadomo o co chodzi
nieświecąca latarnia?
niby dzieło pseudosymbol
trzepaczka do jajek
pseudoartystyczna wizja **maczuga**
nie przeszkadza „rzeźba”
fanaberia

Ryc. Buława Jana III Sobieskiego – opinie respondentów

Ryc. Mostek Zakochanych – opinie respondentów

Ryc. Funkcje zabudowy

Ryc. Forma zabudowy

Ryc. Potrzeby dotyczące estetyki parku

Ryc. Potrzeby dotyczące funkcji – aktywności w parku

Ryc. Wyposażenie

ucieczka od miejskiego zgiełku
rośliny rodzime piętra roślinności
oczyszczanie powietrza
różne formy roślinności
różne wysokości roślinności rośliny kwitnące
park przyjazny zwierzętom owady
ptaki śpiewające

Ryc. Potrzeby przyrodnicze

impres masowych
placów hałasu
zabudowy skateparku
betonu grodzienia
buławy amfiteatru
hałasu

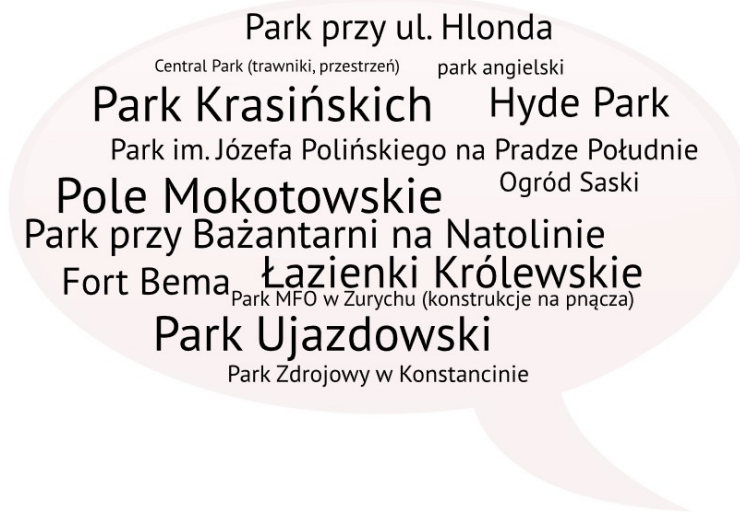
Ryc. Nie dla...

Ryc. Potrzeby społeczne dotyczące parku

Ryc. Charakter miejsca

Ryc. Park stawiany na wzór...

Aneks – wykaz źródeł

W aneksie badacze zawarli wykaz źródeł, który może być pomocny przy pracach projektowych dla zespołów startujących w konkursie.

Materiały dotyczące Miasteczka Wilanów

Krajobraz Warszawski nr 34, maj 1997: „Czyli o konkursie na Wilanów”, http://architektura.um.warszawa.pl/sites/default/files/KW_034_S.pdf

Pakuła J. 2016: Miasteczko Wilanów – studium przypadku. Praca magisterska na kierunku kulturoznawstwo – wiedza o kulturze, Uniwersytet Warszawski, <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/9270/J.%20Paku%C5%82a%2C%20Miasteczko%20Wilan%C3%B3w.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [dostęp: grudzień 2016].

Pakuła J. 2011: Do kogo należy osiedle? Respublica, <http://publica.pl/teksty/do-kogo-nalezy-osiedle-36336.html> [dostęp: grudzień 2016].

Perry G. 2006: Planować miasto tak by chciało się w nim żyć. Urbanista 1/2006. Wywiad z projektantem Miasteczka Wilanów, http://in-vi.com/images/PUBLIKACJE/2006_urbanista.pdf [dostęp: grudzień 2016].

Rybak K. 2011: Relacje pomiędzy istniejącym krajobrazem a projektowanym układem urbanistycznym na przykładzie budowy Wilanowa Zachodniego. Wydawnictwo Sztuka Ogródu Sztuka Krajobrazu, <http://docplayer.pl/10592099-Relacje-pomiedzy-istniejacym-krajobrazem-a-projektowanym-ukladem-urbanistycznym-na-przykladzie-budowy-wilanowa-zachodniego.html> [dostęp: grudzień 2016].

Materiały dotyczące wilanowskiego założenia krajobrazowego

Kaczyńska M, 2011: Wpływ założenia pałacowo-ogrodowego w Wilanowie i jego założeń filialnych na przemiany krajobrazu. Wydawnictwo Sztuka Ogródu Sztuka Krajobrazu, <http://www.sztukakrajobrazu.pl/kaczynska.pdf> [dostęp: grudzień 2016].

Lewin M. E., Korzeń K., 2008: Wilanowski Park Kulturowy jako przykład ochrony i zarządzania krajobrazem kulturowym. Zarządzanie Krajobrazem Kulturowym. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego nr 10, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, Sosnowiec, s. 319-325, <http://www.krajobraz.kulturowy.us.edu.pl/publikacje/artykuly/zarzadzanie/lewin.pdf> [dostęp: grudzień 2016].

Myczkowski Z. 2006: Ekspertyza koncepcyjno-programowa rewaloryzacji przedpola pałacowego w Parku Wilanowskim z określeniem wytycznych konserwatorskich oraz kierunków bieżącej pielęgnacji i in. Materiały udostępnione przez Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie – porównaj **Materiały przekazane przez uczestników konsultacji.**

Szpanowski P. 2014: Warstwy krajobrazu klucza wilanowskiego. Praca doktorska na kierunku architektura krajobrazu, SGGW w Warszawie, https://sgw0.bg.sggw.pl/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/BT2X6YQXCQQ2N8VLF4EU43SPMC32H5.pdf [dostęp: grudzień 2016].

Wiśniewska K.: Ogrody Wilanowa – na styku historii i kultury. Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, http://www.wilanow-palac.pl/ogrody_wilanowa_na_styku_historii_i_kultury_publicacje_pjm.html [dostęp: grudzień 2016].

Inspiracje

Czerniecki S. 2010: Compendium Ferculorum albo Zebranie Potraw. Wydali i opracowali J. Dumanowski i M. Spychaj, z przedmową S. Lubomirskiego, Muzeum Pałac w Wilanowie, Warszawa oraz inne materiały dotyczące staropolskiej kuchni.

Sidor D. 2012: Gdzie jest wydra? czyli śledztwo w Wilanowie. Wydawnictwo Dwie Siostry. Warszawa.

Hardej T. 2012: Chwilowa stolica Polski [w:] Stolica nr 6/ 2012, s. 27-29, http://warszawa-stolica.pl/stolice-archiwum/stolica-cala-2012/Stolica_6-7-12-ok.pdf [dostęp: grudzień 2016].

Wagner K., Zwierz K., Piechocki P. 2016: Skąd się biorą warszawiacy? Migracje do Warszawy w XIV-XXI wieku. Muzeum Warszawy, Warszawa.

Zieliński J. 2012: Królewskie włości [w:] Stolica nr 6/ 2012, s. 30-33, http://warszawa-stolica.pl/stolice-archiwum/stolica-cala-2012/Stolica_6-7-12-ok.pdf [dostęp: grudzień 2016].

Materiały udostępnione dla nauczycieli na stronie internetowej Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie dotyczące np. astronomii w Wilanowie, muzyce na dworze króla, dziejów rezydencji, kultury sarmackiej, http://www.wilanow-palac.pl/astronomia_w_wilanowie.html [dostęp: grudzień 2016].

Artykuły dostępne na stronie internetowej Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, [http://www.wilanow-palac.pl/szukaj?q=&l=7&t\[\]=7#&a=1&l=7&b=1&adv_search=false&tag_mode=false&q=&s\[\]=16368&s\[\]=1&s\[\]=3077&s\[\]=13311&s\[\]=3091&s\[\]=3075&s\[\]=14991&s\[\]=null&t\[\]=1&t\[\]=false&t\[\]=false&t\[\]=false&t\[\]=false&t\[\]=false](http://www.wilanow-palac.pl/szukaj?q=&l=7&t[]=7#&a=1&l=7&b=1&adv_search=false&tag_mode=false&q=&s[]=16368&s[]=1&s[]=3077&s[]=13311&s[]=3091&s[]=3075&s[]=14991&s[]=null&t[]=1&t[]=false&t[]=false&t[]=false&t[]=false&t[]=false) [dostęp: grudzień 2016].

Materiały przekazane przez uczestników konsultacji

Materiały otrzymane od Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie („Ekspertyza koncepcyjno-programowa rewaloryzacji przedpola pałacowego w Parku Wilanowskim z określeniem wytycznych konserwatorskich oraz kierunków bieżącej pielęgnacji” – uwarunkowania i kierunki konserwatorskie). Prosimy pobrać dodatkowy załącznik do raportu.

Warto zapoznać się również z materiałami umieszczonymi na stronie Muzeum Pałacu w Wilanowie:

http://wilanow-palac.pl/jaki_park_zamiast_plazy_opinia_muzeum_spotkanie_11_stycznia.html